

Систем

У сусрет Дану 126. бригаде
ВОЈИН

Систем

Научна конференција
„Наука у систему одбране“

Традиције

Меморијал „Горан Остојић“
– Сећање на хероја

ОДБРАНА

www.odbrana.mod.gov.rs

Година XVII
Јун 2023. цена 100 динара (1,20 евра)
373

**ВОЈСКА
СРБИЈЕ
ЧУВА
СЛОБОДУ
И МИР**

ISSN 1452-2160

9 7771452 216004

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
УПРАВА ЗА ОДНОСЕ СА ЈАВНОШЋУ
Медија центар „Одбрана“

ФРАНЦУСКИ СЛИКАРИ

ИЗ КОЛЕКЦИЈЕ БОШЊАК

9. ЈУН - 1. ЈУЛ 2023.

ВЕЛИКА ГАЛЕРИЈА
ДОМА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ „БЕОГРАД“

САВРЕМЕНИ

ОДБРАНА

САДРЖАЈ
ЈУН 2023.

4

У фокусу

Чуваћемо слободу и мир

Председник Републике и врховни командант Војске Србије Александар Вучић присуствовао је 27. маја седници Савета за националну безбедност посвећеној најновијим дешавањима на Косову и Метохији. Седници су присуствовали потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић, као и друге високе старешине Министарства одбране и Војске Србије. Поручено је да, због бруталне примене силе од Альбина Куртија и његових снага према српском народу на Косову и Метохији, оружане снаге Републике Србије остају до даљег у највишем степену борбене готовости.

16

Други центар за обуку у Ваљеву
Први војнички кораци

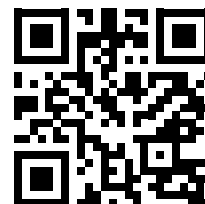
50

Вештачка интелигенција – социолошки осврт

Машине – ту, око нас

СКЕНИРАЈТЕ
КОД И ЧИТАЈТЕ
ВЕСТИ СА САЈТА
МИНИСТАРСТВА
ОДБРАНЕ
ПРЕКО ВАШЕГ
МОБИЛНОГ
ТЕЛЕФОНА

www.mod.gov.rs

У ФОКУСУ

Активности Министарства одбране
и Војске Србије у мају
ЧУВАЋЕМО СЛОБОДУ И МИР _____ 4

СТАЈНА ТАЧКА

Банатска бригада
ОСПОСОБЉЕНИ ЗА ОДБРАНУ _____ 8

СИСТЕМ

У сусрет Дану 126. бригаде ВОЈИН
ПОДМЛАЂИВАЊЕ И МОДЕРНИЗАЦИЈА _____ 12

Други центар за обуку у Ваљево
ПРВИ ВОЈНИЧКИ КОРАЦИ _____ 16

Интензивна обука у Војсци Србије
ЗАЈЕДНИЧКИ ОДГОВОР ПОСВЕЋЕНИХ
И ОБУЧЕНИХ _____ 20

Племенитост припадника Војске Србије
ПОМОЋ НА АУТО-ПУТУ _____ 26

Научна конференција „Наука у систему одбране”
ПРЕДСТОЈИ ЈАЧАЊЕ ВОЈНИХ НАУКА _____ 28

Центар војномедицинских установа Београд
ПЕРИОД ОБНОВЕ _____ 32

Дан Медицинског факултета ВМА Универзитета
одбране

ДВОСТРУКА ЧАСТ ДВОСТРУКО ОБАВЕЗУЈЕ _____ 36

АРСЕНАЛ

Емиратска борбена возила
БИСЕРИ ЗАЛИВСКОГ ОКЛОПА _____ 38

ГЛОБАЛНО – ПОРТРЕТ

Џорџ Кенан и геополитика истока Европе
ОД ХЛАДНОГ ДО ВРУЋЕГ РАТА _____ 46

ПОГЛЕДИ

Вештачка интелигенција – социолошки осврт
МАШИНЕ – ТУ, ОКО НАС _____ 50

КУЛТУРА

ВИДОВДАН, ТА ТЕШКА РЕЧ _____ 56

ИСТОРИЈА

Америчке санитарске мисије у Србији
у Првом светском рату
ДРАГОЦЕНА ПОМОЋ САВЕЗНИКА _____ 58

ТРАДИЦИЈЕ

Меморијална регата „Зоран Радосављевић”
ЈЕДРИМА СЕЋАЊА _____ 64

„Балкански скок пријатељства 2023”
ЈЕДНОМ ПАДОБРАНАЦ, УВЕК ПАДОБРАНАЦ _____ 66

Јубиларни 25. Меморијал „Горан Остојић”
СЕЋАЊЕ НА ХЕРОЈА _____ 68

СПОРТ

Две деценије у CISM
УСПЕХ ИЗНАД ОЧЕКИВАЊА _____ 70

КОНКУРСИ

_____ 75

Фото: Димитрије Остојић

Магазин Министарства одбране и Војске Србије „Одбрана” наставља традицију „Ратника”, првог војног листа у Србији, који је изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА”
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Биљана Пашић, пуковник

Главни и одговорни уредник

Драгана Марковић

Извршни уредник

Мира Шведић

Уредник

Душан Глишић

Новинари

Владимир Вјештић, Јована Шикман

Сарадници у броју

пуковник проф. др Далибор Денда, проф. др Ивана
Лукнар, др Раденко Мутавић, др Зоран Миладиновић,
потпоручник Иван Ђурђевић, Владе Радловић,
Игор Салингер, Матија Поповић, Димитрије Остојић,
Мина Петровић

Дизајнер

Григорије Лазаревић

Фотографије

Горан Станковић, уредник, Даримир Банда, Јово Мамула,
заставник Андрија Гавриловић

Језички редактори

мр Наташа Николић, Слађана Мирчевски,
Ања Глишовић, Јелица Живановић

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Татјана Шућин

Телефони

Директор 3241-258; 23-809
Главни и одговорни уредник 3349-489
Секретар редакције 3201-809; 23-079
Графичка припрема 3240-019; 2244-044; 200-044
Маркетинг 3241-009; 2244-046; 200-046
Продаја 3241-254; 2244-049; 200-049
Телефакс 3241-258

Адреса

11000 Београд, Браће Југовића 19
odbrana@mod.gov.rs, redakcija@odbrana.mod.gov.rs
www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-312849-56 МЦ „Одбрана”

Претплата

Анжелика Стојанов
pretplata@odbrana.mod.gov.rs
Претплата 3241-009; 2244-046; 200-046

За припаднике МО и Војске Србије преко РЦ месечно
80 динара. За претплатнике преко Банка Поштанска
штедионица
месечно 90 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА” АД, Београд
ISSN 1452-2160, COBISS.SR-ID 125540364

Магазин излази месечно

„Одбрана” је члан
Европског удружења
војних новинара

Фото: Андрија Гавриловић

Активности Министарства одбране и Војске Србије у мају

ЧУВАЋЕМО СЛОБОДУ И МИР

Мај традиционално у Војсци Србије пролази у знаку интензивне обуке, али и сећања на хероје одбране од НАТО агресије 1999. године. Министар одбране искористио је месец за нама за уобичајено динамичне активности, током којих је обишао јединице и саставе Војске Србије, а честитавши кандидатима положену заклетву за пријем у специјалне јединице по Пројекту 5.000, поручио је да одговор на савремене изазове и претње безбедности захтева значајна улагања у наоружање и војну опрему и врхунске специјалне јединице.

Анашња свечаност биће уписана у историју, јер започиње остваривање пројекта којим ће специјалне снаге Војске Србије порастати на број од 5.000 припадника, а значај тог пројекта за безбедност Републике Србије у целини, али и за сваког њеног грађанина, изузетан је – истакао је министар Вучевић 25. маја у Касарни „Војвода Живојин Мишић”

у Ваљеву на свечаности полагања заклетве кандидата за пријем у специјалне јединице по Пројекту 5.000. Заклетву су положили кандидати за пријем у 63. падобранску бригаду, 72. бригаду за специјалне операције и Одред војне полиције специјалне намене „Кобре” који нису одслужили војни рок са оружјем.

Министар Вучевић на свечаности полагања заклетве кандидата за пријем у специјалне јединице по Пројекту 5.000

Према речима министра Вучевића, одговор на савремене изазове и претње безбедности захтева знатна улагања у наоружање и војну опрему, у чему су протеклих неколико година направљени велики искораци, затим врхунски обучене, спретне, способне, мотивисане и храбре професионалне војнике, а посебно захтева врхунске специјалне јединице и то је следеће тежиште рада Министарства одбране и Војске Србије.

– Одлуком врховног команданта Војске Србије председника Републике Александра Вучића, на овај начин реализујемо формирање ударне силе наше војске, елитних јединица, најбоље обучених и најбоље опремљених. Будући припадници специјалних јединица, никада не заборавите да ступате у оно што заиста с правом зовемо најснажнији, најелитнији део Војске

Србије, у јединице које су овенчане славом, победама, али и великим бројем страдалих јунака за слободу наше отаџбине – поручио је министар одбране будућим специјалистима.

ПОЧАСТ БЕСМРТНИМ ХЕРОЈИМА

Дану сећања на пуковника Миленка Павловића, који је погинуо изнад Ваљева током НАТО агресије 1999. године, херојски бранећи небо над нашом земљом, потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић присуствовао је 14. маја у Горњем Црниљеву. Након помена, у пратњи бригадног генерала Горана Момчиловића и бригадног генерала Сава Иришкића, положио је венац на спомен-обележје пуковнику Павловићу. Након свечане академије организоване овим

поводом министар Вучевић обишао је спомен-дом посвећен погинулом пилоту, ратном команданту 204. ловачког авијацијског пука, по коме аеродром у Багајници носи име Војни аеродром „Пуковник-пилот Миленко Павловић”.

Поводом Дана победе над фашизмом у Другом светском рату, у својству изасланика председника Републике и врховног команданта Војске Србије Александра Вучића, потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић положио је 9. маја венац на Споменик незаном јунаку на Авали. У спомен-књигу је уписао:

– Бесмртним херојима, свима вама без обзира на идеолошке разлике и свим палим савезницима за свету слободу нашег народа, нека је вечна слава и хвала. Данас, када у тузи дочекујемо Дан победе,

СРБИЈА ЋЕ НЕПОКОЛЕБЉИВО ШТИТИ СВОЈ НАРОД

Председник Републике и врховни командант Војске Србије Александар Вучић присуствовао је 27. маја седници Савета за националну безбедност посвећеној најновијим дешавањима на Косову и Метохији, одржаној у згради Генералног Секретаријата председника Републике. Седници су присуствовали потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић, као и друге високе старешине Министарства одбране и Војске Србије.

Поручено је да, због бруталне примене силе од Албина Куртија и његових снага према српском народу на Косову и Метохији, оружане снаге Републике Србије остају до даљег у највишем степену борбене готовости. Током састанка Савета за националну безбедност договорене су све неопходне безбедносне активности ради снажења одбрамбених капацитета Републике Србије. Наглашено је да КФОР/НАТО није обавио свој посао у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности Уједињених нација и Војно-техничког споразума из Куманова. Начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић овлашћен је да одржава директан контакт са командантом КФОР-а, у покушају да обезбеди да КФОР/НАТО испуни своју функцију и мандат у складу са релевантним актима УН и заштити Србе на Косову и Метохији. На седници је поручено да ће Република Србија бити чврста и непоколебљива у заштити свог народа.

дубоко потресени трагедијом која нас је недавно задесила, инспирисани вашом вером и јунаштвом заветујемо се да ћемо знати да сачувамо слободу и мир. Вечан помен подај Господе свим херојима слободе Србије”.

Два дана касније потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић у Епархији нишкој присуствовали су примопредаји дужности епископа војног, између досадашњег епископа нишког господина Арсенија и новопостављеног епископа липљанског господи-

Министар Вучевић – Дан сећања на пуковника Миленка Павловића

АКТИВНОСТИ НАЧЕЛНИКА ГЕНЕРАЛШТАБА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић учествовао је средином месеца за нама на 16. Конференцији начелника генералштабова балканских земаља, одржаној у главном граду Бугарске, Софији. Тема овогодишње конференције била је „Војна повезаност у региону и војна мобилност као посебан допринос партнерству на Балкану – проналажење иновативних путева за интеграцију и сарадњу“, а начелници генералштабова балканских земаља били су у прилици да размене искуства и ставове и о другим темама од значаја за даљи развој регионалне сарадње у области одбране.

Генерал Мојсиловић је током свог излагања потврдио посвећеност Војске Србије даљем развоју ове регионалне иницијативе, пре свега унапређењем војно-војне сарадње и јачањем поверења између оружаних снага земаља чланица, што је од посебног значаја у условима актуелне безбедносне ситуације на глобалном нивоу. Током боравка у Софији начелник Генералштаба Војске Србије имао је одвојене билатералне сусрете са начелником Генералштаба Бугарске армије адмиралом Емилом Ефтимовим и председавајућим Војном комитету Европске уније генералом Робертом Бригером, са којима је разговарао о дометима војно-војне сарадње и могућностима за њено даље унапређење. Начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић састао се 23. маја са шефом Војне канцеларије за везу НАТО-а у Београду бригадним генералом Ђампјером Романом. На састанку је било речи о актуелној безбедносној ситуацији у региону, активностима Војне канцеларије за везу и укупним односима Војске Србије и НАТО-а, са посебним освртом на сарадњу са КФОР-ом. Дан касније имао је сусрет са амбасадором Кипра у Републици Србији Димитриосом Теофилактоум.

на Доситеја, викара патријарха српског господина Порфирија. Церемонији примопредаје дужности претходили су Света архијерејска литургија и молитвени чин благодарења у нишком Саборном храму Свете Тројице, који су уз епископа Арсенија и епископа Доситеја саслуживали војни свештеници Војске Србије. Министар Вучевић и генерал Мојсиловић честитали су новопостављеном епископу

војном Доситеју ступање на нову дужност и указали на њену важност, као и на значај верске службе за припаднике наше војске.

У знак захвалности за досадашњу сарадњу и подршку верској служби у Војсци Србије, епископ Арсеније доделио је Министарству одбране и начелнику Генералштаба генералу Мојсиловићу највише одликовање Епархије нишке – Орден Светог Романа Ћунишког првог степена. Свечаности су присуствовали командант Копнене војске генерал-потпуковник Милосав Симоновић, шеф Кабинета министра одбране бригадни генерал Горан Момчиловић и начелник Управе за људске ресурсе Генералштаба бригадни генерал Саво Иришкић.

ПОШТОВАЊЕ ХЕРОЈСКОЈ 250. РАКЕТНОЈ БРИГАДИ

Половином маја министар одбране Милош Вучевић и амбасадор Сједињених Америчких Држава у Србији Кристофер Хил обишли су изложбу „Америчка медицинска мисија за Србију и српску војску у време Великог рата 1914–1918” у Историјском архиву Града Новог Сада.

Кроз поставку их је водио директор Историјског архива Петар Ђурђевић, који је министру Вучевићу и амбасадору Хилу говорио о улози и значају америчких санитетских мисија и српског војног санитета у Великом рату. Аутори изложбе, коју је, уз подршку Министарства одбране, организовало „Удружење ратних добровољаца 1912–1918, њихових потомака и поштовалаца” и Историјски архив Града Новог Сада, јесу историчари Нада Петровић и Милан Тлачинац. Министар Вучевић и амбасадор Хил обишли су истог дана и изложбу у Историјском архиву – „Војне капе и шлемови од средине 19. века до данас”, коју су приредили аутори Зоран Вељановић и новосадски колекционар Дејан Крагић. Изложба, посвећена делу војничке историје и традиције, приказује више десетина музејских предмета хронолошки сложених према периодима, државама и родовима.

Министар одбране Милош Вучевић и амбасадор Народне Републике Кине у Србији Чен Бо обишли су 16. маја јединицу 250. ракетне бригаде за противваздухопловна дејства, у којој је размештен

Министар Вучевић и амбасадорка Народне Републике Кине Чен Бо у обиласку 250. ракетне бригаде

ракетни систем за ПВД ФК-3. Командант бригадни генерал Тиосав Јанковић представио је намену и историјат тог састава, а његови припадници приказали су начин управљања ракетним системом ФК-3. Амбасадор Кине уписала је у Књигу утисака јединице да „одаје највеће поштовање херојској 250. ракетној бригади”.

СУСРЕТИ

Потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић састао се 16. маја са подсекретаром УН за мировне операције Жан-Пјером Лакроом и специјалним представником генералног секретара УН и шефом мисије УНМИК-а Каролин Зијаде, када је поручио да Србија посебну пажњу посвећује сарадњи са Уједињеним нацијама, нарочито у области мултинационалних операција, где ангажовањем припадника Војске Србије даје веома значајан допринос очувању мира у свету. Он је посебно истакао ангажовање војне болнице нивоа

2+ у мисији УН MINUSCA у Централноафричкој Републици. Такође, указао је да се по питању поменутог ангажовања суочавамо са извесним проблемима, али и да осим тога настојимо да одржимо потребне капацитете који одговарају захтевима те мисије. Министар Вучевић истакао је да Србија припрема предлоге нових доприноса који би могли бити представљени током предстојећег министарског састанка УН посвећеног мировним операцијама у Гани, 5. и 6. децембра 2023. године.

Подсекретар УН за мировне операције Лакроа нагласио је да је веома задовољан досадашњом сарадњом УН са Србијом, нарочито истакавши њен допринос у очувању мира у свету ангажовањем Војске Србије у мултинационалним операцијама, пре свега војномедицинских снага у војној болници нивоа 2+ у Централноафричкој Републици у MINUSCA, као и контингента у мисији UNIFIL у Либану.

ВОЈСКА СРБИЈЕ НА СПАСОВДАНСКОЈ ЛИТИЈИ

Потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић присуствовао је 25. маја Спасовданској литији, којом је обележена слава града Београда – Спасовдан, а коју је предводио Његова светост патријарх српски господин Порфирије, уз кивот са моштима Светог владике Николаја Жичког и Охридског. На литији су били и чланови колегијума министра одбране и начелника Генералштаба Војске Србије, као и, већ традиционално, припадници Гарде Војске Србије и кадети Војне академије. Припадници Министарства одбране и Војске Србије корачали су централним улицама престонице уз највеће светиње – икону пресвете Богородице Тројеручице, икону Светог владике Николаја и Свето Јеванђеље. Пренос кивота са моштима Светог владике Николаја Жичког и Охридског из Ваљева у Београд испратили су, дан раније, припадници Војске Србије са свештенством и монашвом Епархије ваљевске из манастира Лелић код Ваљева све до Вазнесењске цркве у Београду.

Министар Вучевић се 10. маја састао са амбасадором Краљевине Шпаније Раулом Бартоломеом Молином, а неколико дана касније и са новоименованим амбасадором Мађарске Јожефом Золтаном Мађаром. Са делегацијом Сената Сједињених Америчких Држава и сенаторима Крисом Марфијем и Гаријем Питерсом, који су у посети региону Западног Балкана сусрео се 24. маја. ▣

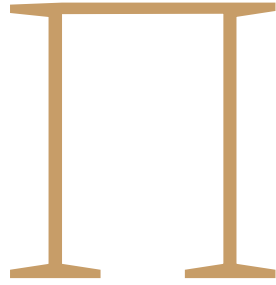
Банатска бригада

ОСПОСОБЉЕНИ ЗА ОДБРАНУ

Ниво оспособљености резервних припадника Војске Србије с подручја Средњебанатског и Јужнобанатског округа за одбрану територије на којој живе обећава успешно и правовремено извршавање мобилизацијских и свих других задатака предвиђених мобилизацијским плановима

Пише Душан ГЛИШИЋ

осле вишедеценијске паузе, последњих година интензивирана је обука резервног састава јединица Војске Србије, што је наишло на вишеструко позитивне одјеке, пре свега код младих. Тако је у Банатској бригади, једној од најактивнијих јединица територијалних снага у саставу Команде за обуку, средином маја било посебно живо. Иако истичу да је активни састав бригаде веома ангажован у току целе године, у Команди јединице напомињу да је посебно занимљиво баш у време када се организује и реализује обука резервног састава. Превасходна

намена Банатске бригаде, као и других јединица територијалних снага, свакако је реализација задатака који се односе на припрему и извршење мобилизације и формирање ратне јединице, с тим што се она, ипак, по нечему разликује. Шта је то што Банатску бригаду, која се попуњава с подручја 36 општина Средњебанатског и Јужнобанатског округа, чини специфичном, питали смо њеног команданта пуковника Александра Дедића.

– Банатска бригада, чија је команда стационирана у Зрењанину, а резервни састав је с подручја Новог Сада, Панчева, Кикинде, Сремске Митровице и, наравно, Зрењанина, представља снаге ојачања и за разлику од других јединица резервног састава, има тенковски батаљон, што нам омогућава већу маневарску и ватрену способност. Наш примарни задатак је обука лица из резервног састава, коју реализујемо на основу средњорочног и годишњег плана обуке. То су задаци везани за припрему одбране наше земље од оружаног угрожавања споља и подршку цивилним властима у супротстављању претњама безбедности. Конкретно, реализацијом обуке извршилаца мобилизације, привремених састава и јединица радне обавезе наша резерва оспособљава се за извршавање задатака у мобилизацији, у склопу ратне јединице, сходно категорији кадра и намени јединице у којој су распоређени. Поред тога, наши припадници ангажовани су и на задацима из треће мисије Војске Србије, као и оним везаним за изградњу и очување мира у свету – рекао је пуковник Дедић.

ЦИЉ ВЕЖБИ УТВРЂИВАЊЕ ЗНАЊА

Циљ позивања припадника резервне јединице је, како истичу у Команди Банатске бригаде, њихово упознавање са јединицом, њеном наменом и задацима и реализација обуке, којом утврђују знања стечена током служења војног рока с оружјем и стичу нове вештине и навике. Реализацијом једнодневне или вишедневне обуке резервисти се оспособљавају за извршавање како индивидуалних задатака и задатака у оквиру послуге – посаде у основним јединицама, тако и оних на нивоу водова, чета и батаљона (дивизиона). Истичући неколико задатака као изразито значајне активности сталног састава јединице, који чини свега пет одсто Банатске бригаде,

Пуковник Александар Дедић, командант Банатске бригаде: „Јединствен закључак са обуке реализоване последњих неколико година свакако је изванредан морал наших резервних припадника и њихово несебично залагање за извршавање свих задатака и предвиђених циљева обучавања“.

Мајор
Никола Ковачевић

пуковник Дедић наводи непрекидне напоре на унапређењу система мобилизације, обуци припадника Команде и јединица сталног и резервног састава, обезбеђењу објеката, покретних средстава и људства у надлежности бригаде, логистичкој подршци сопствених и ослоњених јединица, обезбеђењу расположивости снага и ангажовању на задацима треће мисије у подршци цивилним органима власти. У тим задацима практично се одражава и мисија Банатске бригаде.

– С обзиром на то да се јединица попуњава углавном лицима резервног састава са територије Средњег и Јужног Баната који се претежно баве пољопривредом, приликом планирања и позивања људи на обуку водимо рачуна да се она реализује у периодима када је смањен обим пољопривредних радова. Наравно да резервни припадници наше јединице у току обуке имају право на изласке у град и преноћишта у складу са њиховим потребама за обављањем приватних послова. Заједнички циљ свих нас је да се обуче за успешно обављање функционалних дужности у складу са прописаним надлежностима, одговорностима и стандардним оперативним процедурама за реализацију задатка, да стекну потребне лидерске вештине и упознају се са савременим тактичким радњама и поступцима. Свакако један од циљева обуке је и упознавање једних с другима и стварање јаког колектива. Оно што носимо као јединствен закључак са обуке реализоване последњих неколико година, свакако је изванредан морал наших резервних припадника и њихово несебично залагање за извршавање свих задатака и предвиђених циљева обучавања. При томе, заиста није од значаја да ли се ради о једнодневной, вишедневной или дво-недељној обуци – напомиње пуковник Дедић.

РАЗЛИЧИТЕ СПЕЦИЈАЛНОСТИ НА ОБУЦИ

Представљајући услове за обуку резервног састава у Банатској бригади, мајор Никола Ковачевић рекао је да се она, зависно од трајања, а обично је то око две недеље, реализује како у јединици, тако и центрима за обуку и усавршавање и на полигонима Војске Србије.

– Садржај обуке у великој мери одређује војноевиденциона специјалност лица која се обучавају, па од тога и задатака које обављају зависи и место на коме се оспособљавају. Гађања из стрелачког наоружања и школска гађања оклопних јединица, на пример, реализујемо на стрелишту Војног комплекса „Орешац“, док се гађања из колективног наоружања, попут минобацача 82 и 120 милиметара, бацача граната 30 милиметара, 9К11 (*маљушка*), 9К111 (*фајош*), тенк Т72 и М84 и хаубица 122 милиметра (Д30Ј) на полигону „Пасуљанске ливаде“. У току 2023. године јединица је реализовала обуку извиђачких специјалности у Центру за обуку Копнене војске у Пожаревцу, а недавно смо, у складу с планом обуке, извршили пријем и обуку лица из резервног састава логистичких специјалности. Та обука је планирана у функцији унапређења логистичке подршке у јединици ангажовањем механичара, електромеханичара, возача и других – напомиње мајор Ковачевић.

ИЗУЗЕТАН ОДЗИВ

Поред реализације обуке у матичној јединици, њен резервни састав упућује се и на различите курсеве у центрима за обуку Команде за обуку. Средином маја део резервног састава Банатске бригаде био је на курсевима за командира одељења и командира вода у Првом центру за обуку у Сомбору, а део је похађао Основни курс за подофицире у Центру за обуку и усавршавање подофицира „Наредник Милунка Савић“ у Панчеву. Према речима мајора Ковачевића, до краја године планирано је упућивање резервних припадника Банатске бригаде на курсеве за командире одељења и водова рода инжињерије, артиљерије и Службе телекомуникација и информатике у центре за специјалистичку обуку у Пожаревцу и Горњем Милановцу, као и на курс за четне старешина у ЦОЛО у Крушевцу. У склопу једнодневне обуке до сада је обучено више од 500 резервних припадника различитих категорија, чији је социјални састав, више од 50 одсто, раднички и земљораднички. Оно што може да забрине јесте просечна старост јединице изнад 40 година, иако у бригади истичу да то и није тако лоше. Тим пре јер се интензивира и обука лица старијих од 30 година која нису служила војни рок с оружјем.

Значајне активности сталног састава јединице, који чини свега пет одсто Банатске бригаде, чине непрекидни напори на унапређењу система мобилизације, обуци припадника Команде и јединица сталног и резервног састава, обезбеђењу објеката, покретних средстава и људства у надлежности бригаде, логистичкој подршци сопствених и ослоњених јединица, обезбеђењу расположивости снага и ангажовању на задацима треће мисије у подршци цивилним органима власти. У тим задацима практично се одражава и мисија Банатске бригаде.

– Положај лица која се позивају на вишедневне вежбе одређен је у складу са категоријом кадра (официр, подофицир и војник) и они се обучавају у складу са пословима и задацима формацијског места на којима су распоређени. Многи од њих се током вежбе у јединици срећу и с тек набављеним, савременим наоружањем и опремом, што им пуно значи. Кад је реч о лицима старијим од 30 година која нису служила војни рок, њихова обука је нешто другачија и подразумева основну војничку обуку, стројеве радње, гађања из пешадијског наоружања, пре свега полуаутоматске пушке. Током две радне недеље, два пута годишње, они се обуче за извршавање основних војничких задатака. Тек после тога улазе у резервни састав јединице. Треба нагласити да је одзив на вежбе свих категорија резервног састава Банатске бригаде изузетно висок – каже мајор Ковачевић.

Оно чиме се у Банатској бригади посебно поносе свакако их враћа у 2021. годину, када је у склопу инспекцијског надзора јединице реализована колективна обука 2. пешадијског батаљона, што је било први пут да се истовремено обавља и обука и контрола оспособљености пешадијског батаљона резервног састава. Обука је тада реализована у Банатској бригади у Зрењанину и Центру за обуку КоВ у Пожаревцу, након чега су извршена гађања на полигонима „Орешац”, „Пескови” и „Пасуљанске ливаде”. Тих дана пешадијски батаљон је, током обуке и евалуације оспособљености, извршавао задатке у логорским условима.

Треба ли рећи да су постигнути резултати били изнад очекивања, што је свим

ВОЈНА ОБАВЕЗА

У Банатској бригади истичу да се на вежбе углавном позивају лица (оба пола) која су одслужила војни рок с оружјем и мушкарци који су навршили 30 година, а нису били у војсци. Обавези служења у резервном саставу подлежу и лица која су добровољно одслужила војни рок, како мушкарци, тако и жене, које такође могу бити позиване на војне вежбе и вежбе цивилне заштите. Обучавање може да траје најдуже 25 дана у току године, за припаднике резерве који нису одслужили војни рок, односно 20 дана за оне који су већ били у војсци. Војни обвезници старији од 30 година позивају се на обуку у трајању од по петнаест дана две године заредом.

Војна обавеза, што значи и обавеза лица у резервном саставу Војске Србије, престаје с навршених 60 година за мушкарце и 50 година за жене.

припадницима јединице био мотив више за даљи успешан рад. Тежишни задаци у наредном периоду су, поред обуке сталног састава и индивидуалне и колективне обуке резервних припадника јединице, према речима команданта Банатске бригаде пуковника Александра Дедића, припрема јединице за предстојећи инспекцијски надзор заштите ресурса, унапређење инфраструктуре за обуку на аутоматском стрелишту „Орешац”, предузимање мера на побољшању попуне, тежишно професионалним војницима и одржавање достигнутог степена исправности наоружања и војне опреме. ▀

У сусрет Дану 126. бригаде ВОЈИН

ПОДМЛАЂИВАЊЕ И МОДЕРНИЗАЦИЈА

Непрекидно осматрање ваздушног простора један је од кључних задатака јединице коју значај правовременог располагања информацијом о ситуацији у ваздушном простору сврстава у ред врло важних за безбедност и одбрану земље. После вишедеценијске паузе у опремању радарима великог и средњег домета, у току године овај састав очекује почетак опремања најмодернијим тродимензионалним радарима те намене, што ће означити нову страницу у историји јединице чија будућност, осим на искуству прекаљених припадника, почива на неколико генерација младих и врло перспективних официра и подофицира, који већ пролазе обуку за новонабављена радарска средства.

Пише Владимир ВЈЕШТИЋ

Радарске јединице из састава 126. бригаде ВОЈИН размештене

су на целој територији Републике Србије и у непрекидном су дежурству у оквиру снага за контролу и заштиту суверенитета ваздушног простора Републике Србије. Њени припадници 18. јуна низом активности обележиће Дан службе ВОЈ и тог састава, који је, за изузетан допринос у одбрани земље 1999. године, одликован Орденом народног хероја. Бригада је и у 2023. години успешно наставила са двадесетчетворочасовним извршавањем наменских задатака и отпочела припреме за опремање новим модерним радарским средствима, каже командант 126. бригаде ВОЈИН пуковник Јовица Кепчија.

– Током јануара потпредседник Владе и министар одбране Милош Вучевић обишао је једну од наших јединица у Златиборском округу, где се лично уверио у спремност и обученост сталног састава на локацији која је адаптирана за потребе инсталације радара великог домета AN/TPS-70 – истиче командант и подсећа да правовремено откривање циљева у ваздушном простору обезбеђује способност за брзу и ефикасну реакцију у заштити сопствених снага и објеката, што задатке његове јединице чини кључним за употребу система оружја у случају претње из ваздушног простора.

ОПРЕМАЊЕ НАЈМОДЕРНИЈИМ ТРОДИМЕНЗИОНАЛНИМ РАДАРИМА

– У току претходне године знатно је повећан интензитет цивилног ваздушног саобраћаја, а бележимо и све већу употребу разних врста извиђачких летелица и даљински пилотираних ваздухоплова у

ширем и ближем окружењу. Због свега тога, иако је откривање и праћење летелица и на прилазима територији Републике Србије наш стални задатак, заиста је потребно још једном подсетити да су професионализам и одговорност сваког појединца и јединице пресудно допринели његовој успешној реализацији – истиче пуковник Кепчија.

Бригада тренутно у оперативној употреби има два основна типа радара великог домета – AN/TPS-70 америчке производње и британске радарске системе S-600.

– После вишедеценијске паузе у опремању радарима великог и средњег домета, у току године очекујемо почетак опремања најмодернијим тродимензионалним радарима за те намене, што ће означити нову страницу у историји наше јединице, а са аспекта осматрања, ово опремање и оперативна употреба новонабављених радара представљаће и значајно унапређење просторних и информацио-них могућности – каже командант и додаје да је у првој половини ове године део припадника бригаде упућен на преобуку за оперативну употребу и одржавање нових система.

Према његовим речима, испорука првих радара планирана је у другој половини године, па је извесно да је пред овом јединицом богате историје ново поглавље у којем се очекује знатно унапређење оперативних способности.

– Сигуран сам да ће наш састав, у духу славне традиције и са јасним погледом у будућност, наставити са унапређењем способности и да ће успешно одговорити на све постављене задатке – поручује командант, уз констатацију да су људи кључна снага ове јединице без обзира на значај софистициране радарске технике.

ЉУДИ СУ КЉУЧНА СНАГА

Врхунски обучени припадници кључно су исходниште успешне реализације свих задатака. Из тог разлога у 126. бригади ВОЈИН посебна пажња посвећује се раду са људима и избору појединаца за најсложеније задатке, укључујући и прихват нове технике.

– Тренутно у бригади имамо неколико генерација младих и врло перспективних официра службе ВОЈ који ће бити упућени на обуку, а део њих је у иностранству већ завршио почетну фазу обучавања за новонабављене радаре. Управо те генерације официра биће носиоци обуке за нова средства и за остале припаднике јединице, пре свега за подофицире и професионалне војнике.

Један од официра који је прошао први део напредне обуке је поручник Соња Кандић, која је у јединици ангажована у батаљону за ваздухопловно-техничко одржавање и снабдевање, где је заду-

ОДЛИКОВАНА ЈЕДИНИЦА

Дан службе ВОЈ и Дан 126. бригаде ВОЈИН обележавају се у знак сећања на 18. јун 1915, када је и донета одлука о формирању првих сигналних осматрачких станица у рејонима Дринске, Тимочке и Комбиноване дивизије. Њихов задатак је био праћење и обележавање праваца налета аустријских авиона, који су бомбардовали српске положаје и градове. У историји јединице значајан је још један датум, 12. октобар 1992, када је, преформирањем тадашњих пукова, основана 126. бригада ВОЈИН. Богата историја службе ВОЈ и јединице испуњена је бројним успонима и падовима које је служба, некада род, ВОЈ, као и сама јединица, проживљавала у најтежим и судбоносним тренуцима по нашу земљу. Припадници ове јединице са поносом истичу да је 126. бригада ВОЈИН једна од седам бригада које су одликоване за изузетне заслуге током ратних дејстава 1999. године.

жена за одржавање радарских система. Поручник Кандић, која, према речима команданта јединице, има изузетна знања из домена радарске технике, ове године је ванредно унапређена јер је предводила јединицу која је ангажована током повишене борбене готовости због напетости на северу јужне српске покрајине.

– Завршила сам Војну академију 2020. и прво постављење било ми је у Нишу, где сам две године била командир одељења осматрачког радара ТПС70. Ту сам уједно постала и командир вода и у тој јединици сам стекла много искуства радећи на техници, али и на теренима, што ми је знатно проширило теоретска знања која сам стекла на Војној академији и помогло ми да их применим у пракси. Стекла сам и драгоцену искуство у раду са људима јер сам имала ту привилегију да учим од старешина које су веома дуго у јединици – каже поручник Соња Кандић, која ради у техничком батаљону као командир 2. вода у чети за одржавање радарских система.

Истиче да је у одличном колективу, са старешинама које су, пре него што су прешле у батаљон за техничко одржавање, углавном радиле у јединицама и значајно су јој помогли у стицању техничких знања, јер тај посао већином раде дуже од две деценије.

– Веома сам срећна и почаствована што сам одабрана да пролазим обуку у иностранству за рад на новим системима. То ми је подстрек за даљи рад. Обучавање још траје и веома је инспиративно усвајати нова знања – каже поручник Кандић, која своју каријеру види у овој јединици на одржавању радарске технике, јер јој је „част да буде у јединици која је одликована Орденом народног хероја”.

ТЕХНИКА И НАУКА

Још један од младих официра који је прошао почетни део напредне обуке за новонабављена средства је потпоручник Младен Живковић, који је задужен за одржавање радарске технике у техничком батаљону. Пре тога, две и по године радио је у командној чети, где је стекао значајна искуства кад је реч о струци, али и раду са људима.

– Била ми је жеља да радим у батаљону за ваздухопловно-техничко одржавање и снабдевање, на одржавању радарских система. Зато сам на Војној академији и уписао ваздушно осматрање и јављање – каже Живковић, о коме смо већ писали, јер је један од најмлађих доктораната у Војсци Србије. Тренутно је на другој години докторских студија, на смеру микроталасна техника.

– Што се тиче академске каријере, асистент сам на пет предмета, на катедрама војноелектронског инжењерства и ПВО на Војној академији. Професура ми је жеља од малена, али ми је и веома драго и част ми је што радим у 126. бригади ВОЈИН, где себе видим и даље, али бих волео да потраје и моја каријера наставника на Војној академији – каже потпоручник Младен Живковић.

Подофицири су најбројнија категорија кадра у бригади и представљају окосницу за оперативну употребу и одржавање радарских средстава. Током претходне године, реализацијом Основног курса за подофицире РВ и ПВО за лица из грађанства, у јединицу је примљено двадесетак нових подофицира који представљају значајно појачање за бригаду. Пред њима је дуг пут стицања знања и вештина који се успешно пролази једино уз посвећеност техници и сталној жељи за личним усавршавањем.

Фото: Душан Миленковић (Standard Press)

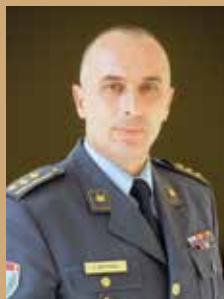
У ПРАВЦУ МОДЕРНИЗАЦИЈЕ

Водник Марко Аранђеловић био је најбољи полазник на Основном курсу за подофицире РВ и ПВО за лица из грађанства. У Војсци Србије је од септембра 2017. године. Након завршетка војног рока радио је као професионални војник у Гардијском батаљону Гарде Војске Србије, а после завршетка курса, у децембру прошле године, промовисан је у свој први подофицирски чин.

– Прешао сам из једног у други вид војске, и то је за мене била велика промена, али и велико задовољство и шанса да се даље усавршавам. Част ми је што сам припадник 126. бригаде ВОЈИН, јединице одликоване Орденом народног хероја, а веома сам срећан што су ме старешине одабрале да представљам јединицу и будем део тима који пролази обуку за новонабављена радарска средства – каже Аранђеловић, који ради на месту радарског техничара у батаљону за ваздухопловно-техничко одржавање и снабдевање, а тренутно на Катедри за стране језике Војне академије пролази курс језика који ће му помоћи у успешном савладавању обуке.

– Будућност видим у овој јединици, радујем се њеној модернизацији и опремању и ту видим прилику да се даље технички усавршавам и напредујем у каријери – поручује Аранђеловић.

Његов колега водник Страхиња Перлић има искуства као професионални војник, јер је војну службу започео 2014. у артиљеријско-ракетном дивизиону 204. ваздухопловне бригаде. Бележио је одличне резултате и то га је кандидовало за курсеве

Пуковник
Јовица Кепчија

Поручник
Соња Кандић

Потпоручник
Младен Живковић

Водник
Марко Аранђеловић

Водник
Страхиња Перлић

Команде за обуке, кроз које је дошао до свог првог старешинског чина. Као старешина већ се истакао на неколико битних задатака, у којима је јединицу представљао у најбољем светлу.

– У 126. бригаду ВОЈИН прешао сам 2020. године, а од децембра сам у чину водника постављен као техничар за рачунаре у командној чети бригаде. Мој пут усавршавања започео је Лидерским курсом 2018. у Команди за обуке, а онда, након десет недеља, у априлу, настављен је на Основном курсу за подофицире, који сам успешно савладао. Интересује ме информатика, кренуо сам и са студијама. Због тих знања сам се добро уклопио у јединицу. Одговара ми информатичко окружење у којем радим, а срећан сам јер се иде у правцу модернизације – каже водник Перлић и додаје да му је у информатичком окружењу у коме ради све блиско и сродно, па му је посао изазов и инспирација. ■

ЗА ЖЕЉКА И СИНИШУ

Војна свечаност поводом обележавања Дана службе ВОЈ и Дана 126. бригаде ВОЈИН ове године биће организована 16. јуна у Касарни „Бањица“ и том приликом биће уприличено полагање венаца на спомен-обележје погинулим припадницима бригаде, поручницима Жељку Савичићу и Синоши Радићу, који су херојски пострадали током НАТО агресије 6. априла 1999. године. Током војне свечаности биће представљен и тактичко-технички збор на којем ће јединица изложити опрему у свом наоружању.

Као увертира обележавања Дана службе ВОЈ и Дана 126. бригаде ВОЈИН, 3. јуна на планини Маљен биће организована друга меморијална трка „Хероји 126. бригаде ВОЈИН“. Старт, а уједно и циљ, трке биће на месту погибије поручника Савичића и Радића. Очекује се да број учесника из Војске Србије и Министарства одбране ове године буде још већи него прошле. Манифестација ће бити реализована уз помоћ локалне самоуправе Општине Мионица и града Ваљева, на врло захтевној брдској стази у дужини од пет и десет километара, у мушкој и женској конкуренцији. Најбољим такмичарима биће додељени пехари, а свим учесницима трке, који су успешно прошли врло захтевну стазу, пригодне медаље и такмичарски пакети.

Други центар за обуку у Ваљеву

ПРВИ ВОЈНИЧКИ КОРАЦИ

Свесни значаја и одговорности задатака које обављају, сви припадници Другог центра за обуку, од командира до инструктора обуке, пружају максимум у реализацији наменских задатака, првенствено у обуци девојака и младића опредељених за добровољно служење војног рока, стварајући од њих способног војника, спремног за извршавање индивидуалних војничких задатака, које ће касније, током колективне обуке у родовским центрима, да надограђују, а у јединицама Војске Србије да усавршавају и претворе у рутину

Пише Душан ГЛИШИЋ

Фото: Андрија Гавриловић

Почетком јуна у Другом центру за обуку, једној од јединица Команде за обуку, формираном јуна 2011. године од тадашњег Четвртог центра, биће нешто живље него иначе, пошто је у ваљевску касарну „Војвода Живојин Мишић” пристигла јунска партија војника на одслужењу војног рока. И мада Центар, који наставља и негује традиције Петог пешадијског пука Краља Милана из 1883. године, никада није у потпуности празан, јер се ту реализују и бројни курсеви професионалних војника, ученика

Средње стручне војне школе и Војне гимназије и кадета Војне академије, најживље је када се, четири пута годишње, у њему појаве војници на добровољном служењу војног рока, којима, у склопу прве фазе првог периода индивидуалне обуке, већ од почетка предстоје бројне обавезе и задаци.

Као што је и ред, најпре су задужили униформе и неопходну војничку опрему, да би неколико дана затим остварили и први додир с личним пешадијским наоружањем. Оним с којим ће врло брзо, под будним оком својих инструктора обуке, имати ватрено крштење и из којег ће, први пут у животу, да реализују, најпре школска, а затим и бојева гађања.

Поред задуживања опреме, током тих неколико дана у периоду прилагођавања, девојке и младићи који у Ваљево управо ових дана чине своје прве војничке кораке сазнаће и део традиције којом се припадници Другог центра за обуку с правом поносе. Сазнаће да је Пети пешадијски пук, формиран 1883. године, био у саставу Дринске дивизије и учествовао у свим ратовима Србије у периоду од 1883. до 1918. и да је угашен у Априлском рату 1941. године. Сазнаће и да је Други центар за обуку већим делом смештен у Ваљево, првенствено у Касарни „Војвода Живојин Мишић”, али и да је део јединице стациониран у Шапцу. Научиће и да је за Дан Другог центра за обуку одређен 15. октобар, у знак сећања на ослобођење Ваљева у време Првог светског рата, 1918. године.

ПРИОРИТЕТ ОСНОВНА ОБУКА

Истичући да је Други центар за обуку, попут оних у Сомбору и Лесковцу, намењен за реализацију индивидуалне основне обуке и стварање услова за нарастање и развијање оперативних способности ратних јединица Војске Србије, командант Центра пуковник Саша Стојиљковић навео је и најважније задатке у складу с наменом. Поред основне обуке војника на добровољном служењу војног рока, у Центру се организују и реализују обука, курсеви и усавршавања ученика средњих војних школа, кадета Војне академије и професионалног кадра, као и сертификација обучености војника на добровољном служењу војног рока након завршене основне и специјалистичке обуке.

– Овде се изводи основна обука војника свих специјалности у првој фази првог периода индивидуалне обуке, према јединственом плану и програму основне обуке. Због указаних потреба, у Центру се реализује и специјалистичка обука војника-стрелца

(рода пешадије) у оквиру друге фазе првог периода обуке. Основна индивидуална обука војника, коју реализујемо током тридесет радних дана, с циљем стварања поузданог, физички спремног и мотивисаног војника, способног за борбу и преживљавање на бојном пољу, али и његово функционисање у оквиру тима и посаде, обухвата основне вештине и садржаје војностручне обуке, физичку обуку и морал. Током протеклих 12 година, од настанка Центра до данас, обучили смо 47 генерација војника на добровољном служењу војног рока – нагласио је пуковник Стојиљковић.

Индивидуална обука свих категорија изводи се на полигонима за обуку, прилагођеним за извршавање наменских задатака у оквиру мисија Војске Србије. У непосредној близини касарне Центар располаже са два полигона за тактичку обуку, који омогућавају успешну реализацију свих планираних садржаја обуке. Јединица у свом саставу има и два стрелишта „Седлари” и „Десић”, на којима јединице Војске Србије скоро свакодневно реализују гађања,

тако да се у току календарске године на њима просечно реализује око 780 гађања са више од 21.300 извршилаца. За ефикасну обуку у гађању и што бољу припрему за извршење гађања Центар користи и одлично опремљену ваздушну стрелану у оквиру касарне. Наравно, обука се реализује и на бројним стрелиштима, спортским теренима и полигонима наменски одређеним за извођење обуке, где се изводе и логоровања са војницима на служењу војног рока.

– Није фраза ако кажемо да имамо одличне услове за извођење физичке обуке. Спортски полигон садржи терене за велики и мали

фудбал, одбојку и кошарку, две стазе пешадијских препрека. Припадници јединице активно учествују на спортским такмичењима, како у војној организацији, тако и ван ње. У протеклој години припадници нашег центра постигли су запажене резултате на више од 25 такмичења – истиче пуковник Стојиљковић, додајући да се умногоме инсистира на повећању физичке припремљености и кондиције, посебно војника на добровољном служењу војног рока.

ПОВЕЋАНИ КАПАЦИТЕТИ И ПОБОЉШАНИ УСЛОВИ ЗА РАД

Током претходних година у Центру су, кажу, реновирани већи део објеката и тиме унапредили услове за истовремени боравак више од 550 људи. Управо због значајног повећања капацитета и по-

Поред основне обуке војника на добровољном служењу војног рока, у Центру се организују и реализују обука, курсеви и усавршавања ученика средњих војних школа, кадета Војне академије и професионалног кадра, као и сертификација обучености војника на добровољном служењу војног рока након завршене основне и специјалистичке обуке

ЦИВИЛНО-ВОЈНА САРАДЊА

Команда Другог центра за обуку је уједно и Команда гарнизона Ваљево, који обухвата Колубарски округ са шест општина (Ваљево, Уб, Лајковац, Љиг, Мионица и Осечина) површине 2.474 km² и општину Горњи Милановац, површине 836.59 km². На том простору живи око 155.000 становника. Истичући за пример изузетну сарадњу са органима власти на територији надлежности Центра, пуковник Саша Стојиљковић рекао је да нема ниједног празника, војног ни цивилног, који не славе заједнички, једни уз друге.

– Обележавањем годишњица значајних историјских и војних датума, учешћем у културним и верским манифестацијама, извођењем заједничких вежби и активности, као што су оне за Дан државности Републике Србије, Дан примирја у Првом светском рату или Мишићеви дани у Мионици, годишњица погибије pilota пуковника Миленка Павловића и други, на најбољи начин илуструјемо заједништво војске и грађана. Пре неколико дана учествовали смо у откривању бисте војнику Стојадину Мирковићу, који је са мајором Миланом Тепићем храбро погинуо у Касарни „Беденик“ наомак Бјеловара – нагласио је пуковник Стојиљковић и додао да су припадници Другог центра за обуку учествовали на бројним спортским манифестацијама у Ваљеву и другим местима, као и приликом пливања за Часни крст.

– На захтев Сектора за ванредне ситуације за пружање помоћи цивилним властима јединица може у најкраћем времену да ангажује потребне и наређењима дефинисане снаге за отклањање последица природних непогода, техничко-технолошких и других несрећа. Скоро сваке године се током летњих месеци ангажујемо и на водоснабдевању угроженог становништва у околним селима, што додатно подиже велики углед који имамо међу народом.

бољшања услова за живот и рад Други центар за обуку је место где своје прве војничке кораке чине и војностручно се оспособљавају и кадети Војне академије и Медицинског факултета Војномедицинске академије, ученици Војне гимназије и Средње стручне војне школе, слушаоци за резервне официре (КСРО), који у Ваљеву стичу основна практична знања и вештине које касније, у току школовања, надограђују.

– Захваљујући условима које имамо, Центар пружа подршку специјалним јединицама Војске Србије у обуци кандидата за те јединице, а реализујемо и различите курсеве и обуку лица из сталног и резервног састава, чиме доприносимо бољој обучености свих припадника Војске Србије. У години за нама јединица је учествовала и у бројним вежбовним активностима на којима је показан веома висок ниво обучености и способности за извршење

Пуковник Саша Стојиљковић: „Током протеклих 12 година, од настанка Центра до данас, обучили смо 47 генерација војника на добровољном служењу војног рока, градећи поузданог, физички спремног и мотивисаног војника, способног за борбу и преживљавање на бојном пољу, али и функционисање у оквиру тима и посаде“.

наменских задатака – рекао је пуковник Стојиљковић.

Говорећи о условима за реализацију обуке, како војника на добровољном служењу војног рока, тако и резервног састава, па и будућих подофицира и официра, сада тек ученика у средњим војним школама или кадета Војне академије и Медицинског факултета ВМА, мајор Зоран Дракулић, командир чете за обуку, истакао је да резултати које постижу у обуци најбоље говоре о ка-

пацитетима и условима Центра, како смештајним и радним, тако и кадровским.

– Сви наши инструктори обуке имају потребне лиценце, тако да су њихове евалуације и оцене достигнутог нивоа обучености најбоље мерило успеха. Кад је реч о физичкој припремљености војника, које тестирамо већ првих дана по доласку у касарну, када су једва способни да ураде неколико правилних склекова или оптрче круг по атлетској

стази и на крају обуке, када без проблема и с лакоћом испуне све предвиђене норме, јасно је колико смо успешни. Исто је и с гађањима, једноставно се види огроман напредак. Нас то не чуди, јер се сви ми, од командира до инструктора обуке, максимално дајемо у реализацији наменских задатака. Свесни смо колико је важно да девојке и младиће који су се определили за добровољно служење војног рока научимо основним војничким вештинама и тако створимо

способног војника, спремног да изврши основне индивидуалне војничке задатке, које ће касније, током колективне обуке у родовским центрима, да надограђују, а у јединицама Војске Србије да усавршавају и претворе у рутину. Такође, знамо да је већи број њих опредељен да своју каријеру започну баш у јединицама Војске Србије и да су самим тим заинтересовани да науче што више и да што боље савладају све што се од њих очекује. То је видљиво од првог дана, од дана прилагођавања, кад имају безброј питања за нас – каже мајор Дракулић.

ОД ПРВОГ ДАНА ПОД БУДНИМ ОКОМ КОМАНДИРА

Главни подофицир у батаљону за обуку заставник прве класе Дејан Пантелић задужен је за праћење ефикасности обуке и напредовање војника на добровољном служењу војног рока. Поред официра, командира чета и инструктора обуке, значајну улогу у оспособљавању војника имају подофицири, командири одељења, који од првог дана учествују у изузетно значајном процесу изградње и стварања војника.

– Наш посао почиње самим пријемом војника, током њиховог прилагођавања на нове услове живота и рада. Нема никакве сумње да од нас у великој мери зависи успех њихове обуке, јер од дисциплине на којој инсистирамо, а с којом многи од њих до доласка у Центар за обуку нису имали много додирних тачака, зависи и њихово залагање. Зато свако од нас, ангажованих у обуци, инсистира на личном

Пуковник
Саша Стојиљковић

Мајор
Зоран Дракулић

Заставник прве класе
Дејан Пантелић

примеру, на томе да све што тражимо од војника, најпре урадимо сами. То је оно што цене, како војници на добровољном служењу војног рока, тако и резервни састав, посебно старији од 30 година. Кад виде да се трудимо, да нам је циљ да што више науче, тада се и они више труде. Већ после две или три недеље, када и сами сагледају колико су напредовали, мотивисаност им порасте и могу још више него што су мислили. У томе је лепота нашег посла, ми нисмо само наставници и инструктори већ и педагози и психолози, чије искуство је непроцењиво – сматра заставник Пантелић.

Други центар за обуку носилац је логистичке подршке за све јединице у гарнизону Ваљево. У Касарни „Војвода Живојин Мишић” у Ваљеву постоје, кажу, изузетни инфраструктурни услови за реализацију задатака по свим функцијама логистике.

– Возила нашег центра на годишњем нивоу пређу око 150.000 километара, без саобраћајних удеса и прекршаја. У Санитетском одељењу, поред професионалних војних лица, здравствено збрињавамо још око 2.200 војних осигураника. Мерама безбедности и заштите здравља посвећује се пуна пажња. Остварена је одлична сарадња са Одељењем за ванредне ситуације и ватрогасно спасилачким батаљоном Ваљево у реализацији заједничких вежби гашења пожара и других видова обуке. У овој години планирано је прикључење Касарне „Војвода Живојин Мишић” на даљинско грејање ЈКП „Топлана – Ваљево”, а све како би се смањило аерозагађење у Ваљеву и околини. Ради стварања услова за нарастање ратне јединице, према Плану мобилизације, а у координацији са центрима Министарства одбране за локалну самоуправу, остварена је изузетна сарадња са привредним субјектима на територији од значаја за систем одбране кроз обезбеђење производа и пружање услуга током мобилизације, истакао је пуковник Стојиљковић, додајући да је последњих година на обуци знатно повећан број лица из резервног састава који се обучавају за извршавање наменских задатака у ванредном и ратном стању.

– То је и прилика да се међусобно упознамо, стални и резервни састав, како бисмо једног дана ако затреба, када станемо раме уз раме, били спремни за све изазове и задатке који би се пред нас поставили. ▀

Интензивна обука у Војсци Србије

ЗАЈЕДНИЧКИ ОДГОВОР ПОСВЕЋЕНИХ И ОБУЧЕНИХ

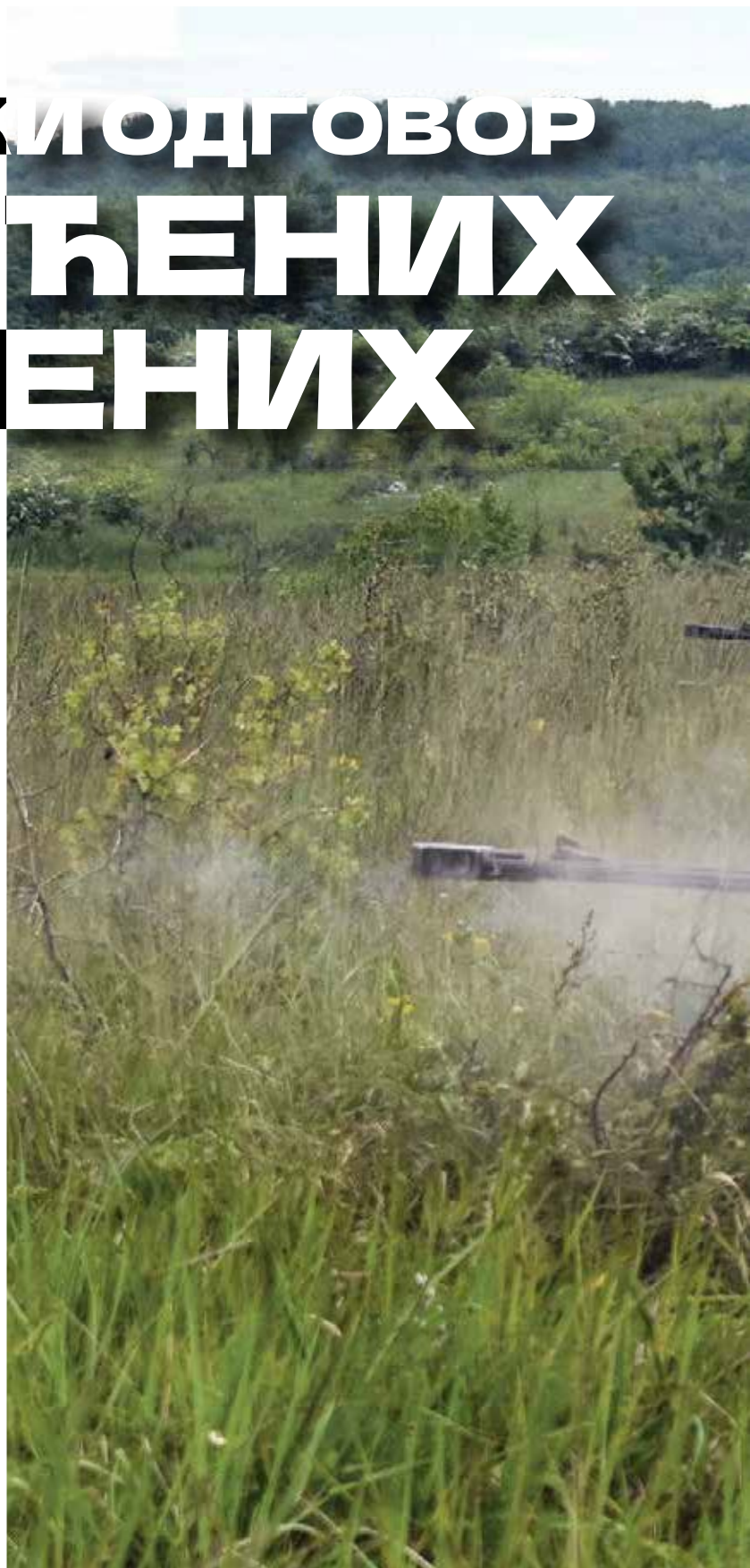
Припадници Војске Србије дочекали су мај обављајући тежишне задатке чији је циљ континуирано унапређење оперативних способности. Готово у сваком кутку наше земље одвијају се индивидуална и колективна, основна и специјалистичка обука, на којима се у касарнама и на полигонима постижу изузетни резултати. Месец за нама обележила је здружена тактичка вежба са бојевим гађањима „Заједнички одговор 2023“, током које су снаге Војске Србије и јединице Министарства унутрашњих послова увежбавале извођење нападне операције.

Приредио Владимир ВЈЕШТИЋ

На полигонима и вежба-лиштима Војске Србије и у рејонима мирнодопских локација почетком маја одвијала се обука пешадијских јединица за извођење борбених дејстава у нападним и одбрамбеним операцијама Војске Србије.

Реч је о редовној обуци која се у циклусима изводи током целе године с циљем одржавања високог нивоа оспособљености професионалног састава и допунског обучавања млађих старешина и професионалних војника који су у претходном периоду примили нове дужности.

Војници и старешине у овој фази обучавања увежбавају тактичке радње и поступке на бојишту и реализују гађања из различитог пешадијског наоружања уз употребу савремених оптоелектронских средстава, како би у сваком тренутку могли да

Интензивна летачка обука
на авионима МиГ-29

задовоље стандарде колективне обучености и успешно одговоре постављеним задацима. Истовремено у Центру за специјалистичку обуку на Војном аеродрому „Пуковник-пилот Миленко Павловић” у Батајници у току је било оспособљавање војника на служењу војног рока генерације „март 2023” за дужности у оквиру родова и служби РВ и ПВО. Војници се у овој јединици кроз теоријску наставу и практичан рад обучавају за послужоце и операторе на противавионским топовима „бофорс”, ракетним системима „нева” и „куб” и центрима ваздушног осматрања и јављања, као и за дужности техничара за одржавање ваздухоплова. Обука се изводи у посебно опремљеним кабинетима и на ракетним и радарско-рачунарским системима и ваздухопловима, како би се војницима пружили најбољи услови за стицање знања о тактици употребе ових борбених средстава, њиховом опслуживању и основном одржавању.

ТРЕНАЖ И ОБУКА НА АВИОНИМА МиГ-29

У ловачкој авијацијској ескадрили 204. ваздухопловне бригаде, која базира на Војном аеродрому „Пуковник-пилот Миленко Павловић” у Батајници, средином месеца реализована је интензивна летачка обука на авионима МиГ-29, ради одржавања тренажа и високог нивоа оспособљености летачког састава за извршавање задатака контроле и заштите ваздушног простора. Обука уједно представља припрему за бојево гађање циљева у ваздушном простору у акваторијуму Црног мора, које припаднике јединице очекује у јуну ове године. Као део припре-

ма за предстојеће гађање, увежбавају се стандардне оперативне процедуре приликом пресретања непознате летелице, вођење ваздушног боја и дејство по циљевима у ваздушном простору, а летачке активности изводе се у координацији са официрима за навођење из састава 126. бригаде ваздушног осматрања, јављања и навођења и уз подршку техничког особља.

Припадници батаљона наоружаног тенковима Т-72МС реализовали су средином маја обуку у те-

ренским условима и извршили кондициона гађања на аутоматизованом стрелишту „Орешац“ код Вршца. Током вишедневних активности на полигону посаде тенкова увежбавале су борбени рад и решавале ватрене задатке у дневним и ноћним условима у складу са задатим тактичким претпоставкама. Тежиште је било на додатном оспособљавању младих старешина и професионалних војника који су у претходном периоду примили дужност у јединици.

Баш у то време у јединицама Центра за обуку логистике у гарнизонима Краљево, Крушевац и Ниш у току је било обучавање војника генерације „март 2023“ за логистичке дужности у јединицама Војске Србије. Током овог дела војног рока, у трајању од месец и по дана, војници логистичких специјалности пролазе теоријску и практичну обуку за извршавање широког спектра задатака из домена техничке, интендантске, санитарске и саобраћајне службе. По завршеној специјалистичкој обуци војнике очекује провера обучености, а потом и премештај у јединице Војске Србије, у којима ће се до краја војног рока обучавати за реализацију колективних задатака.

ОБНОВА ЗНАЊА РЕЗЕРВНОГ САСТАВА

Вежбао је и резервни састав, и то у јединицама Копнене војске и Команде за обуку, где је реализовано вишедневно оспособљавање лица из резервног састава за извршавање задатака у оквиру њихових родова и службе. Ова активност реализује се на основу годишњег плана позивања и обуке резервног састава и има за циљ да они обнове знања која су стекли током одслужења војног рока, али и да се

обуче у раду са средствима која су сада на употреби у Војсци Србије. На обуци су били резервисти пешадијских и артиљеријских специјалности који се оспособљавају за борбену употребу наоружања рода, као и припадници резервног састава логистичких служби, који пролазе обуку за опслуживање и одржавање наоружања и војне опреме, те за послове опште логистике, здравственог збрињавања и транспорта.

У Центру за обуку путем симулација средином месеца за нама реализована је командно-штабна вежба „Одговор 2023“, на којој су команде и јединице војске и полиције увежбавале извођење операција. Учествовали су представници Генералштаба,

„ЗАЈЕДНИЧКИ ОДГОВОР 2023“

На више локација у Републици Србији рано ујутру 22. маја започела је здружена тактичка вежба са бојевим гађањима „Заједнички одговор 2023“, током које снаге Војске Србије и јединице Министарства унутрашњих послова увежбавају извођење нападне операције.

У вежбовним активностима учествују делови Генералштаба Војске Србије, Копнене војске, РВ и ПВО, Команде за обуку, 72. бригаде за специјалне операције и 63. падобранске бригаде, као и састави Специјалне антитерористичке јединице, Жандармерије, интервентне и хеликоптерске јединице Министарства унутрашњих послова. Циљ вежбе јесте унапређење обучености и оспособљености снага војске и полиције за заједничко решавање тактичких и ватрених задатака током припреме и извођења борбене операције. Здружене тактичке вежбе са бојевим гађањем представљају најкомплекснији облик обуке у Војсци Србије. Њиховом реализацијом унапређује се како оспособљеност команди за планирање операција и командовање снагама, тако и способност јединица за извођење борбених дејстава, самостално и у садејству са другим саставима.

Редовна обука
тенкиста Војске
Србије

ОБУКА МАЂАРСКИХ ВОЈНИКА У ЦЕНТРУ АБХО

У Центру атомско-биолошко-хемијске одбране Војске Србије у Крушевцу реализована је специјалистичка обука припадника Мађарске војске са реалним токсичним хемикалијама. Током петодневне обуке, која се одвијала уз стручну подршку сертификованих инструктора из Центра АБХО, полазници су унапредили своја знања о токсичним хемикалијама и практично се оспособили за рад са овим супстанцама. Обука је реализована на полигону „Равњак“, где су се припадници Мађарске војске оспособљавали за рад у саставу патрола атомско-биолошко-хемијске службе, извиђање контаминираних земљишта и објеката, примену процедура у детекцији токсичних супстанци, деконтаминацију наоружања и опреме, те пружање прве помоћи у случају контакта са отровним хемикалијама. Обука представља само једну од бројних активности билатералне војне сарадње Србије и Мађарске, а први пут је у нашем центру реализована 2016. године. Значај оваквих активности припадника оружаних снага огледа се у размени искустава, јачању међусобног поверења и развоју укупних односа двеју земаља.

команди оперативних састава и специјалних снага Војске Србије, хеликоптерских и специјалних јединица Министарства унутрашњих послова. Руководилац вежбе био је заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Петар Цветковић. Била је то до сада по броју учесника највећа национална вежба подржана рачунарским симулацијама, чији је концепт подржао припрему и извођење здружене тактичке вежбе војске и полиције са бојевим гађањем која се, крајем маја и почетком јуна, одржава на више локација у Републици Србији. У условима симулираног окружења проверавала се оспособљеност вежбајућих команди Војске Србије за планирање и извођење операција, уз свакодневну анализу квалитета штабног

Практична обука на полигону
„Пасуљанске ливаде“

Редовна обука у пешадијским батаљонима Војске Србије

рада и донетих одлука на свим нивоима командовања. Вежбе подржане рачунарским симулацијама представљају важан облик практичне обуке команди у Војсци Србије.

ОБУКА МАРТОВСКЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ ВОЈНИКА У ТЕРЕНСКИМ УСЛОВИМА

Војници на добровољном служењу војног рока генерације „март 2023” који се обучавају за специјалности пешадије и артиљерије прошли су практичну обуку на полигону „Пасуљанске ливаде”. Током вишедневних активности на терену војници су унапредили знања и вештине стечене у Центру за обуку Копнене војске, у којем служе овај период војног рока. На полигону су се упознали са организацијом живота и рада у теренским условима и оспособљавали за извођење борбених дејстава у одбрани и нападу. Реализована су и гађања из наоружања рода. Војници пешадијске специјалности дејствовали су из минобацача 82 mm и 120 mm, док су артиљерци извршили вежбовна, испитна и показна гађања из самоходних хаубица „гвоздика”. Остварени су врлодобри и одлични резултати, што говори да су војници задатку приступили дисциплиновано, одговорно и мотивисано и да су оспособљени за решавање основних ватрених задатака

Јединице Четврте бригаде Копнене војске које учествују на здруженој тактичкој вежби снага одбране Републике Србије „Заједнички одговор 2023” започеле су 23. маја реализацију вежбовних активности на полигону „Пасуљанске ливаде”. Након премештаја са матичне локације и заузимања оперативног борбеног распореда јединице из састава ове бригаде започеле су тактичка увежбавања и серију

Обука војника за специјалности логистичких служби

гађања из пешадијског, артиљеријског и наоружања рода оклопних јединица. Дејствовано је из самоходних хаубица „гвоздика”, противоклопних лансирних оруђа, минобацача, аутоматских бацача граната и далекометних пушака. Брзо и ефикасно уништење циљева који су симулирали елементе непријатељског распореда показује да су припадници јединице у потпуности оспособљени за реализацију ватрених задатака и да спремни дочекују предстојећа бојева гађања и сложеније етапе вежбе. Тактичка увежбавања на полигону „Пасуљанске ливаде” реализује и ракетна батерија за противваздухопловна дејства, као и инжењеријске, логистичке и јединице везе задужене за обезбеђење и подршку у борбеној операцији.

Интензивне вежбовне активности у покрету и на сталним и привременим полигонима, током последње трећине месеца за нама, започели су и други састави Војске Србије. ■

Племенитост припадника Војске Србије

ПОМОЋ НА АУТО-ПУТУ

Заставник Бранко Ерић, старији водници прве класе Младен Савић и Бранислав Поповић и млађи водник Дејан Чикарић пружили су помоћ повређеним грађанима у саобраћајним несрећама и на делу показали да могу ефикасно, брзо и прибрано да реагују и помогну грађанима Србије у невољи

Текст и фотографије Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Војна полиција је савремен, добро опремљен, врхунски обучен и препознатљив део Војске Србије, који извршава сложене задатке и даје велики допринос укупним оперативним и функционалним способностима Војске Србије. Припадници војне полиције у српској војсци имају дугу традицију, представљају њен елитни део, мада они тај војнички елитизам никада нису доживљавали као привилегију, већ као њихову специфичност у пословима и специјалним задацима које извршавају и обавезу да сваки од њих треба да буде оличење части, поштења, правичности, одговорности, оданости јединици, Војсци и држави. Поменуте особине војни полицајци исказују извршавајући послове сузбијања криминалитета, контроле и одржавања војног реда и дисциплине, обезбеђења најзначајнијих војних објеката, одређених лица, докумената и наоружања, регулисања и контроле војног путног саобраћаја и противтерористичке заштите, али и у разним критичним ситуацијама када им искуство, способности и хуманост омогућају да ефикасно, брзо и прибрано реагују и помогну грађанима Србије у невољи. Примери су то које треба као друштво да што више истичемо, пре свега због наше деце, како би знала колико је важно да осете тренутак у коме треба помоћи онима који су у тешкој ситуацији и да тако гестови људскости буду свакодневица на нашим улицама.

У СЛУЖБИ ГРАЂАНА

Саобраћајна специјалност једна је од пет специјалности које су мање или више видљиве у организацијско-формацијској структури јединица војне полиције услед већег броја разноврсних послова и задатака за које су војни полицајци надлежни. Послови саобраћајаца у војној полицији дефинисани су актима специфич-

ним за војну организацију и обухватају широк сплет разних активности, које можда на први поглед не делују тако атрактивно и опасно попут противдиверзионих, противтерористичких или криминалистичких дејстава, али су изузетно важне за безбедност саобраћаја у војним колективима и очување живота војника и штитених лица у војном путном саобраћају. У јавности се све чешће појављују и вести, како путем друштвених мрежа, тако и преко званичних медија, које сведоче да војни полицајци, и када нису на дужности, преузимају одговорност, спречавају пљачке, гасе пожаре, спасавају давленике, помажу повређенима када се нађу на месту саобраћајне несреће или чине друге племените поступке. Прошле године је, на пример, тадашњи министар одбране наградио војног полицајца Владана Пенића, који је зауставио саобраћај у прометној београдској улици како би слабо покретна жена могла да пређе на другу страну улице. Ових дана војни полицајци заставник Бранко Ерић, старији водници прве класе Младен Савић и Бранислав Поповић и млађи водник Дејан Чикарић опет су показали да су увек спремни да помогну и да своја знања и способности користе да би се нашли грађанима у невољи, те да готово и не размишљају о томе да ли су у саобраћајним несрећама и незгодама војна или возила из цивилног сектора.

Тројица војних полицајаца из Трећег батаљона војне полиције, којим командује потпуковник Стеван Вучић, враћали су се 30. марта ове године из Београда за Ниш после успешно обављеног службеног задатка у Београду. Заставник Бранко Ерић и старији водници прве класе Младен Савић и Бранислав Поповић размењивали су утиске када су на ауто-путу Е-75, код мотела „Крњево”, у општини Велика Плана, угледали саобраћајни удес теренског и путничког цивилног возила на делу ауто-пута где је саобраћај преусмерен из једне коловозне траке у двосмерни саобраћај.

– Уочили смо да се у путничком возилу налази повређена жена којој је неопходно пружити помоћ. Зато смо се одмах зауставили, упутили једног колегу ка повређеној жени, док смо старији водник Младен Савић и ја обезбедили несметано кретање возила у условима

Војни полицајци (слева надесно): старији водник прве класе Бранислав Поповић, заставник Бранко Ерић и старији водник прве класе Младен Савић

Млађи водник
Дејан Чикарић

велике густине саобраћаја и спречили евентуално налетање других аутомобила на оштећено возило. На тај начин обезбедили смо и трагове саобраћајне несреће, док смо истовремено обавестили надлежну полицијску станицу у Великој Плани и

Хитну помоћ, који су после извесног времена стигли на место несреће. Помогли смо жени да се смести у возило Хитне помоћи, наставили пут до матичне јединице, где смо дежурног информисали о наведеном догађају – говори командир одељења у воду саобраћајне војне полиције Трећег батаљона заставник Бранко Ерић.

Нема сумње да су знање и стечена искуства из рада саобраћајне војне полиције изузетно помогла да заставник Ерић и старији водници прве класе Савић и Поповић ефикасно, безбедно и по свим правилима поступања саобраћајца предузму потребне кораке, пруже прву помоћ повређеним људима, обезбеде наизменично пропуштање возила и омогуће брз долазак надлежних служби.

– Поступили бисмо исто у свакој сличној ситуацији – тврди старији водник прве класе Младен Савић. – Било је, уосталом, већ десетак случајева када су припадници Трећег батаљона војне полиције интервенисали, било да су у питању саобраћајне несреће или пружање помоћи грађанима у ванредним и инцидентним ситуацијама.

Обученост саобраћајних војних полицајаца из Трећег батаљона војне полиције нимало не чуди ако се има у виду да су они стално на путу и да непрекидно морају да воде рачуна о безбедности саобраћаја. У данима приказа способности Војске Србије „Гранит 2023” саобраћајци Трећег батаљона прешли су 38.000 километара, док су у последњих месец дана прешли чак 178.000 километара. Нису имали ниједан саобраћајни инцидент или незгоду, мада се дешавало да својим возилима у току једног дана пређу и преко хиљаду километара.

БОРБА ЗА ЖИВОТ

Повређеној жени на ауто-путу притрчао је старији водник прве класе Бранислав Поповић из Ниша, пре свега зато што је имао највише искуства у пружању прве помоћи на лицу места.

– Жена је имала прелом обе руке, прелом носа, посекотину око очију и повреде грудног коша. Није могла да помери руке, губила је свест због шока

и целе ситуације. Учинио сам све што сам могао, причао са њом да остане будна, тампонирао јој нос и делимично санирао повреду носне кости, док сам јој руке ставио у правилан положај како би имала мање болове. Питала се како се несрећа догодила, помињала децу. Хитна помоћ је дошла из Смедерева и тада смо је предали у руке здравственим радницима. Док сам био поред жене, зазвонио је њен телефон, јавио сам се и њеном колеги дао свој број како бих га могао информисати о следу догађаја. После две недеље и после неколико операција јавила ми се Милица И. и изразила велику захвалност на пруженој помоћи. Поносни смо што смо могли да помогнемо, били смо и ми потресени, замислио сам, не дај боже, своју мајку или сестру у таквој ситуацији и волео бих да се нађе неко да и њима пружи помоћ – истиче старији водник Поповић.

ПРОФЕСИОНАЛНО И ХЛАДНЕ ГЛАВЕ

Млађи водник Дејан Чикарић је саобраћајца у Петом батаљону војне полиције. Крајем прошле године ишао је приватним аутомобилом ауто-путем Е-75 из правца Ниша према Београду и наишао на саобраћајну незгоду у којој су учествовала четири возила.

– Једно возило у траци за претицање било је окренуто на бок, а у њему су биле заглављене две одрасле особе и једно дете. Обезбедио сам место несреће, док сам моје возило у коме су се налазиле супруга и тромесечна беба паркирао на безбедном месту. Позвао сам Хитну помоћ и ватрогасце. Успео сам да извучем из возила дете старо једанаест година, које је имало видљиви отворени прелом потколенице и мушку особу за коју се касније испоставило да је недавно пензионисани официр Војске Србије. Убрзо су притрчали и други људи, тако да смо извукли из возила и женску особу која је имала више прелома. Пружио сам прву помоћ жени до доласка Хитне помоћи. Осећај да помажете неком у борби за живот је неописив, поготово када су у питању деца – каже млађи водник Чикарић.

Након десет дана официр у пензији Б. М. контактирао је млађег водника Дејана Чикарића, захвалио му на свему и поручио да се успешно опорављају. Несрећа на ауто-путу је, ипак, имала срећан крај.

– Као припадник Петог батаљона војне полиције, кроз вишегодишњу реализацију обуке и свакодневних задатака које војна полиција извршава, обучени смо да у ризичним и психофизички напорним ситуацијама будемо хладне главе и поступимо професионално – закључује млађи водник Дејан Чикарић. ■

Обученост саобраћајних војних полицајаца из Трећег батаљона војне полиције нимало не чуди ако се има у виду да су они стално на путу и да непрекидно морају да воде рачуна о безбедности саобраћаја. У данима приказа способности Војске Србије „Гранит 2023” саобраћајци Трећег батаљона прешли су 38.000 километара, док су у последњих месец дана прешли чак 178.000 километара. Нису имали ниједан саобраћајни инцидент или незгоду.

Научна конференција „Наука у систему одбране“

ПРЕДСТОЈИ ЈАЧАЊЕ ВОЈНИХ НАУКА

После званичног прихватања војне науке у оквиру хуманистичких наука, сада је потребно ојачати је, оплеменили знањима и учинити платформом развоја система одбране

Пише Душан ГЛИШИЋ
Фото: Матија Поповић

водневна научна конференција војних наука „ВојНа 2023”, одржана средином маја на Војној академији, окупила је више десетина еминентних стручњака из области безбедности, одбране, војних и других наука с циљем размене научних информација, ставова и погледа о теоријским и практичним аспектима развоја војних наука, сагледавања доприноса друштвено-хуманистичких, природно-математичких и техничко-технолошких наука у области безбедности и одбране и разматрања изазова и могућности имплементације научних сазнања у војној теорији и пракси. Поред три

Разматрајући теоријске и практичне могућности развоја војних наука, учесници конференције су у својим излагањима посебно нагласили изазове времена у коме се налазимо и који захтевају одговорније, опсежније и интердисциплинарно разматрање улоге и доприноса модерне науке у развоју система одбране и безбедности

уводна предавања начелника Војне академије проф. др Срђана Благојевића, професора емеритуса пуковника у пензији проф. др Момчила Сакана и ванредног професора пуковника др Срђана Старчевића, посвећених првенствено нараслим потребама за организовање таквог научног скупа, посебно после укључивања војних наука у групу хуманистичких наука, конференција је обухватила још 105 саопштења, изложених у оквиру шест панела и четири рада у оквиру кадетске секције. Разматрајући теоријске и практичне могућности развоја војних наука, учесници конференције су у својим излагањима посебно нагласили изазове времена у коме се налазимо и који, напосто, захтевају одговорније, опсежније и интердисциплинарно разматрање улоге и доприноса модерне науке у развоју система одбране и безбедности.

ОСНОВА ЗА СНАЖНИЈИ И БРЖИ РАЗВОЈ СИСТЕМА ОДБРАНЕ

Отварајући конференцију, државни секретар у Министарству одбране Немања Старовић истакао је да ће, захваљујући томе што су војне науке у Србији и званично препознате у систему друштвених наука, читав систем одбране и Војска Србије бити у прилици да се снажније и брже развијају.

– Наше је стратегијско опредељење мирно решавање свих спорова у региону, што потврђује и наше залагање за политику војне неутралности. Сложена безбедносна ситуација на глобалном и регионалном плану захтева од нас непрекидно јачање одбрамбених способности Војске Србије, која представља кључни фактор у нашој стратегији одбране. То су наши суштински изазови којима треба да се баве и војне науке и сви интелектуални потенцијали Војске Србије – рекао је, поред осталог, Старовић.

Истичући да је Научна конференција „ВојНА 23” пети научни скуп о војним наукама у организацији Војне академије, почевши од 1970. године и да се, за разлику од претходних, одржава уз чињеницу да су војне науке уврштене у систем наука у друштву и да први пут није било неопходно поновно сагледавање њиховог места и улоге, начелник Војне академије пуковник проф. др Срђан Благојевић навео је неколико разлога због којих је конференција о науци у систему одбране вишеструко значајна. Поред великог броја веома компетентних стручњака који су учествовали у њеном организовању, што потврђује нарасло интересовање научне и стручне јавности за развој војних наука,

конференција је значајна и због тога што је истовремено и дијагностичка и прогностичка. Наука је по природи истраживачка, што захтева и одређени степен предвиђања, посебно сада, када је војна наука у Србији и званично zauzela своје место у систему наука.

РАВНОПРАВНО СА ДРУГИМ НАУКАМА

– Чињеница је да у време када је донета одлука да Војна академија, а касније и Универзитет одбране, постану део високообразовног простора Републике Србије, војне науке као такве нису званично постојале у систему наука. Разлог је био наше вишедеценијско лутање и непостојање унутрашњег консензуса војних мислилаца о томе шта представља предмет војних наука. У јед-

Захваљујући томе што су војне науке у Србији и званично препознате у систему друштвених наука, читав систем одбране и Војска Србије у прилици су да се снажније и брже развијају

ном моменту расту амбиције војних научних кругова, тако да војне науке постају тесне за све оно шта смо желели да у њих упакујемо и прелази се на концепт развоја наука одбране. Било је потребно време да се уместо наука одбране вратимо војним наукама. И 2020. године отворена је бреша. Војне науке добиле су улазницу да се развијају равноправно са другим наукама.

Тиме је отклоњена једна велика неправда јер су суштински војне науке биле исходиште многим другим. Експлоатишући почетни успех, акредитовали смо студијски програм Копнена војска у оквиру Војних наука, а у дипломе будућих официра Копнене војске вратили излазно звање дипломирани официр. Формирали смо мешовите тимове сачињене од представника Војне академије,

Школе националне одбране Универзитета одбране и представника Војске, чији је заједнички рад уродио плодом. Пре око месец дана акредитовали смо и мастер и докторске студије у области Војних наука. Зашто је то важно? Настали су студијски програми мастер и докторских студија ослоњени на садржаје који се изучавају у Командно-штабном и Генералштабном усавршавању, која се реализују у Школи националне одбране. Тиме смо искусним трупним официрима, који су обављали и који ће обављати важне командне функције у јединицама наше војске, омогућили да уз одређену разлику у испитима и академску надградњу заврше мастер и докторске студије и да тако добију могућност да постану будући наставници Војне академије. По истом принципу, пре две недеље, завршен је нацрт још једног студијског програма ПВО, такође у оквиру Војних наука. И ту се нећемо зауставити. Уважавајући чињеницу да је наша академија по много чему слична другим факултетима, наставићемо да инсистирамо на само њој својственим битним особинама због којих се она разликује од свих других. И академске висине и војничке врлине служиће нам и даље на понос, али ћемо се нарочито дичити оним што нас чини јединственом високошколском институцијом у Републици Србији. Перманентно ћемо преиспитивати студијске програме и обогаћивати их новим наставним садржајима, пратећи нова постигнућа и потребе наше војске, најсавременијих армија и војних академија света. У току је опремање најсавременијег кабинета артиљерије са симулаторима садејства дрона и артиљеријских јединица. Научноистраживачки рад усмерићемо на истраживање феномена значајних за развој војске и одбра-

мене функције државе са тежиштем на развојним и примењеним истраживањима из којих ће се идентификовати и теме будућих завршних, мастер и докторских радова наших официра. Развијаћемо методологију војних наука као специфичну грану научне методологије у оквиру војних наука усмерену на истраживање феномена битних за развој војске и војне делатности – рекао је поред осталог пуковник Благојевић.

После дводневног рада учесници конференције изнели су и прелиминарне закључке, међу којима се истичу они о потреби значајније имплементације научних сазнања у војној теорији и пракси, дефинисања теоријских и практичних чинилаца војних наука, убрзаног развоја научноистраживачког потенцијала, посебно кад је реч о кадру, као и признавања чињенице да војна делатност, као предмет војних наука, садржи и војне вештине, што такође треба да постане предмет изучавања војних наука. Потребно је, такође, оснажити наставно-научни кадар у војном систему образовања, повећати сарадњу са научним и истраживачким институтима и установама у Србији и шире, као и мотивисати најiskusније и доказане команданте јединица за рад у образовном систему.

Судећи по изнетим закључцима и предложеним конкретним мерама, учесници конференције сматрају да војне науке и надаље треба снажити. Ако то неће чинити припадници Министарства одбране и Војске Србије, као и други чиниоци система одбране и безбедности, нема ко други. ▀

НЕМЕРЉИВ ДОПРИНОС РАЗВОЈУ СИСТЕМА ОДБРАНЕ

Свечаном отварању дводневне научне конференције „Наука у функцији одбране“, на којој је учествовало више десетина експерата и научних радника из области војних, друштвених, природних и техничко-технолошких наука, присуствовали су, поред осталих, државни секретар у Министарству одбране Немања Старовић, ректор Универзитета одбране бригадни генерал проф. др Бобан Ђоровић, начелник Војне академије пуковник проф. др Благоје Старчевић, начелник Школе националне одбране пуковник Мићо Сувајцац и бројни представници Министарства одбране, Војске Србије, Универзитета у Београду и академске јавности. Међу више од сто научних радова изложених у шест панела и кадетској секцији, теоријским и практичним аспектима развоја војних наука, изазовима и перспективама била су посвећена 33 научна саопштења, доприносу друштвено-хуманистичких наука развоју система безбедности и одбране посвећено је 36, док је о доприносу природно-математичких и техничко-технолошких наука у области безбедности и одбране посвећено 35 научних радова.

Центар војномедицинских установа Београд

ПЕРИОД ОБНОВЕ

Колико је епидемија ковида 19 утицала на њихов рад, када ће све бити враћено у претходно стање, каква је ситуација са кадром и како ће се даље попуњавати, шта ће све реновирати, а шта ново оснивати, само су нека од питања која смо поставили пуковнику др сц. мед. Жарку Мићовићу, новом управнику Центра војномедицинских установа Београд, уочи 9. јуна – дана те установе

Пише Мира ШВЕДИЋ
Фото: Горан Станковић

Када је пре 31 годину, тачније 9. јуна 1992, наредбом начелника Генералштаба формиран Центар војномедицинских установа Београд – ЦВМУ, његова мисија била је јасна и јединствена – да се обједини рад дотадашњих војномедицинских центара и гарнизоних амбуланти и на тај начин централизују и њихов рад и кадар, те да се обједини здравствена заштита војних осигураника, како би у тешким ратним временима боље функционисали. У састав те новоформиране установе ушли су ВМЦ Нови Београд, где има највише војних осигураника, ВМЦ Карабурма, познат као регрутни центар, ВМЦ Славија, где је управа ЦВМУ, ВМЦ хитне помоћи и Центар за превентивну медицинску заштиту. При ВМЦ Славија отворене су две амбуланте – на Цераку и Бањици, а две истурене амбуланте има и ВМЦ Нови Београд – на Бежанијској коси и у Земуну. У Земуну су раније биле општа и физикална медицина, а данас је само физикална медицина. Установе тог центра налазе се на девет локација у граду.

Посматрајући укупно њихов делокруг рада, на ЦВМУ су у здравственом збрињавању ослоњене 62 основне јединице Министарства и Војске, 24 су

везане за разна санитарно-тетска обезбеђења, а Центар за превентивну медицинску заштиту покрива 50 установа или две трећине територије Србије.

У таквој установи 1998. године почео је да ради тада капетан прве класе, а данас пуковник др сц. мед. Жарко Мићовић, који је од октобра 2022. нови управник ЦВМУ. Ту се запослио после завршене специјализације из опште медицине и радио у Центру хитне помоћи, најпре као лекар, а онда и као управник. Запитали смо га уочи дана те установе како из овог угла види њен рад.

– Ово је установа у којој сам започео

војнолекарску каријеру, сходно томе имао сам много мање изазова у раду него друге моје колеге, јер знам на који начин функционише, познајем многе колеге и имамо добар однос. Рад у војномедицинским центрима организују њихови управници, а ми им као управа помажемо саветима и координацијом свеукупних активности. Наравно, планирамо и размишљамо о томе шта још треба урадити и унапредити функционисање Центра у овом постковид периоду.

ВМЦ Карабурма од нове године ради по старом режиму рада

СТАРИ РЕЖИМ РАДА

Наш саговорник каже да је епидемија ковида 19 многоме пореметила рад ЦВМУ Београд јер је у протекле три године на простору ВМЦ Карабурма направљена привремена ковид болница, а комплетан медицински и немедицински кадар премештен је на ВМЦ Нови Београд, који је био прилично оптерећен. Све време короне, тачније до почетка 2023, у згради ВМЦ Карабурма се није радило, нису коришћене њене просторије и апарати, па су морали, када је рад обновљен, да среде унутрашњост зграде.

– Од нове године растеретили смо ВМЦ Нови Београд и он ради по старом режиму. У прековид

стање вратили су се највећим делом ВМЦ Славија, а и ВМЦ Карабурма, где је готово без проблема, у сарадњи са специјалистима ВМА, реализован пројекат 5.000 специјалаца. Сада имамо велики број прегледа кандидата за упис на Војну академију, као и редовне систематске прегледе. Вратили смо и оно што је војним осигураницима било најпотребније – рад лабораторија. Оне данас раде у ВМЦ Нови Београд, Славија и Карабурма. Нажалост, лабораторија на Цераку за сада ради само једном недељно, али очекујемо да ћемо и тај проблем решити. Кадровски смо ојачали лабораторију на ВМЦ Нови Београд, па ћемо прерасподелом лаборантског кадра на нивоу ЦВМУ решавати и Церак. Када је реч о физикалној медицини, више није толика навала на ВМЦ Нови Београд, тачније на истурену амбуланту

НОВИ УПРАВНИК

Од октобра прошле године за начелника Центра војномедицинских установа београд постављен је пуковник др сц. мед. Жарко Мићовић. Рођен је 1962. у Беранама, Црна Гора, где је завршио основну и средњу школу. Медицински факултет у Београду уписао је 1981/1982, а завршио 1987. године. После факултета радио је у Дому здравља Нова Варош. Специјализацију опште медицине завршио је 1997. и годину дана касније активирао се у чину капетана прве класе. Распоређен је на место лекара у Одељењу хитне помоћи Војног центра хитне помоћи и кућног лечења ЦВМУ Београд. За управника Центра хитне помоћи постављен је 2005. и ту остаје до 2008, када прелази у Управу за војно здравство, где ради до 2018. године. Тада је именован за команданта Балканских медицинских снага и на тој дужности је до 2020. године. Када је почела епидемија вируса корона, враћа се у Управу за војно здравство где је био начелник Одсека за лечење и ту остаје до октобра 2022. године. Током своје војносанитетске каријере учествовао је у четири мировне мисије – три пута у Конгу и једном у Сомалији.

у Земуну јер смо на ВМЦ Карабурма оспособили одељење за физикалну медицину и рехабилитацију – истиче пуковник др Мићовић.

Иако је епидемија ковида 19 у многим стварима отежала рад Центра, у неким је и помогла.

– За време ковида добили смо приличан број апарата. Имамо скенер на Карабурми, који је међу најбољим скенер апаратима у Београду, нове апарате за ултразвук. Сада смо у процесу набавке санитарских аутомобила. Одобрена је набавка 14–15 санитарских возила за војне болнице у Новом Саду и Нишу и за нас. Ми ћемо добити десет возила. Морам да истакнем да се први пут дешава да ЦВМУ добије толико возила одједном. Она с рампом ће нам служити за превоз непокретних пацијената, друга ће бити за пацијенте на дијализи и за екипе хитне помоћи, а добићемо и два санитета без опреме, која ћемо

Од нове године растерећен је ВМЦ Нови Београд и он ради по старом режиму. У прековид стање вратили су се највећим делом ВМЦ Славија, а и ВМЦ Карабурма. Враћено је и оно што је војним осигураницима било најпотребније – рад лабораторија. Оне данас раде у ВМЦ Нови Београд, Славија и Карабурма.

користи за санитарски превоз на нивоу града – каже управник ЦВМУ.

КАДАР КОЈИ НЕДОСТАЈЕ

На Центар војномедицинских установа Београд ослоњено је око 35.000 војних осигураника, а тренутно имају око 33.000 активних картона. Запитали смо нашег саговорника да ли имају довољно кадра за примарни и секундарни ниво медицинске заштите, јер је то горући проблем уопште у здравству, не само војном.

– Највећи проблем су нам специјалисти неопходни за рад специјалистичке службе. Током протеклих година због ковида нисмо обнављали кадар и доста лекара је отишло, што због природног одлива и пензионисања, што на лични захтев. Сада је тешко доћи до специјалисте и тај проблем имају и ВМА и цивилне медицинске установе. Раније смо на ВМЦ Нови Београд имали два хирурга и једног на Карабурми. Сада немамо ниједног, а за регрутацију и специјалистичке прегледе неопходан нам је хирург. Немамо ни неуролога. Имамо само једног неуропсихијатра, једног очног лекара, једног ушног – објашњава пуковник др Мићовић.

Недостатак специјалистичког кадра решавају у сарадњи са Управом за војно здравство и са Војномедицинском академијом.

– Не знам да ли нам је икад била боља сарадња са надређеном управом и са ВМА. До сада је рад ЦВМУ некако био у другом плану, међутим, сада се много лакше решавају наши проблеми – захтеви за испомоћ, за специјалистима, за

евентуалним позајмљивањима кадра – истиче управник ЦВМУ.

Према његовим речима, тај проблем би се још лакше решио кад би млади војни лекари после одрађеног броја година проведених у трупи и завршене специјализације на ВМА били распоређивани по војноздравственим установама.

– Чини ми се да је у последње време почела правилнија расподела специјалиста, тако да и ми очекујемо да ћемо добити интернисте и кардиологе. Кардиолози су посебан проблем јер ће нам за пар година у пензију отићи две лекарке и можемо да останемо без тих специјалиста. Тај својеврстан вакуум у запошљавању настао је у периоду 2013–2017, када је на снази била забрана специјализација – објашњава наш саговорник.

Центар војномедицинских установа погађа још једна одлука коју је пре десетак година донело Министарства здравља – да се општа медицина, педијатрија, гинекологија стажирају у цивилним здравственим установама.

– Знате ли колико би нам значило да имамо три месеца или месец дана једног војног лекара који долази код нас. Можда се и одлучи да остане. Тај сегмент требало би да се реши на нивоу Управе за војно здравство, уз одобрење Министарства здравља, и требало би да инкорпорирамо ту одредбу у Закон о здравственој заштити војних осигураника – истиче пуковник др Мићковић.

Према његовим речима почели су да се попуњавају са средњим и са вишим медицинским кадром, али је проблем са немедицинским – портирима, чуварима, спремачицама, радницама за одржавање просторија.

– Раније смо на ВМЦ Карабурма имали помоћни вод, где су били војници по уговору или рочни војници и они су нам завршавали многе логистичке потребе, а сада нам је и то проблем. Немамо људе који ће одржавати касарнски круг, немамо молере, водоинсталатере, електричаре, аутомеханичаре... Речју, нема мајстора. А раније смо све то имали.

АДАПТАЦИЈА ОБЈЕКТА

Стара је идеја да се на простору ВМЦ Карабурма направи општа болница и пуковник др Мићковић каже да се од те идеје није одустало. Тако би се растеретила ВМА. За то имају потребу опрему и све пратеће службе, имају и кухињу, која је некад радила јер је раније на Карабурми био војни стационар.

Да би се то урадило, потребно је најпре да се комплетно реновира главна зграда и да се направе собе са купатилима. Каже да им је реновирање Карабурме приоритетно, то је ушло у план и очекују да добију финансијска средства која би уложили за адаптацију фасаде, олука и столарије.

АНГАЖОВАНОСТ У АПРИЛУ

Током априла у служби опште медицине ВМЦ Нови Београд забележено је нешто више од 4.000 прегледа опште праксе и 1.170 специјалистичких. На ВМЦ Карабурма урађено је 8.500 систематских прегледа и 9.100 специјалистичких. У ВМЦ Славија било је око 1.300 прегледа, а Центар хитне помоћи имао је око 500 интервенција. Врло оптерећен био је и Центар за превентивну медицинску заштиту јер они раде све епидемиолошке и санитарне надзоре, имају екипе за дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију и покривају око две трећине територије Србије.

– И гледаћемо кад се кадровски ојачамо да у новој згради у којој је била привремена ковид болница организујемо војни стационар са 60 кревета, као што је некад било – каже управник ЦВМУ.

У плану им је и да реновирају ВМЦ Нови Београд. Наш саговорник истиче потребну да се тај објект ограда, као што се ограђују сви војни објекти, ставе рампе на два места и да се том центру врати постојећи паркинг простор. Сада га користи паркинг сервис и наплаћује паркирање у њиховом дворишту.

Новог управника упитали смо како види будућност Центра војномедицинских установа Београд.

– Желео бих најпре да се кадровски попуни-мо, да се унапреди рад и да пружамо здравствену заштиту на прихватљивом нивоу. Такође, жеља свих нас је да профункционише Здравствени информациони систем – ЗИС и да га имамо као што га имају и друге здравствене установе. И наравно, у плану нам је да се на простору ВМЦ Карабурма направи један модеран регрутни центар, где бисмо касније могли да радимо специјалистичке прегледе и за друге категорије, ван војске, јер смо и то радили раније. ▀

Дан Медицинског факултета ВМА
 Универзитета одбране

ДВОСТРУКА ЧАСТ ДВОСТРУКО ОБАВЕЗУЈЕ

– Кадети који студирају Медицински факултет ВМА изабрали су пут двоструке части – да се баве лекарским позивом, једним од најхуманијих позива, и да се уједно баве официрским позивом. Двострука част двоструко и обавезује. Од кадета МФ ВМА очекује се да буду оличење лекарске и официрске етике верни и Хипократовој и војничкој заклетви – истакао је на свечаном скупу поводом Дана Медицинског факултета ВМА ректор Универзитета одбране бригадни генерал проф. др Бобан Ђоровић.

Пише Мира ШВЕДИЋ
 Фото: Томислав Радосављевић

Медицински факултете ВМА Универзитета одбране је најмлађа војна високошколска установа, али баштини дугу и богату традицију образовања и васпитања војних лекара у војном здравству. Нераскидиво је везан за Војномедицинску академију, установу која следеће године обележава 180 година постојања. Вероватно је зато донедавно као дан факултета слављен Дан ВМА, али почев од ове године Медицински факултет ВМА има свој дан, који се обележава 24. маја.

Тај датум поклапа се и са временом настанка те војне високошколске установе, додуше не као факултета, већ као Високе школе ВМА, која је 2009. године добила дозволу за рад. Прва класа кадета уписана је 2009/2010. године. Висока школа ВМА је 2011. године прерасла у Медицински факултет ВМА, као организациона јединица Универзитета одбране.

До данас је на том факултету, јединственом у земљи и региону, одшколовано 192 официра и ле-

кара, од којих пет страних држављана. Ове године школовање завршава 9. класа. Млади војни лекари увелико се налазе у гарнизонима Војске Србије, неки су упућени на специјализацију на ВМА, а већ има и оних који су завршили специјализацију.

ПОСАО КОЈИ СЕ ЖИВИ – А НЕ САМО РАДИ

Ове године Дан Медицинског факултета ВМА обележен је свечаним скупом у Амфитеатру ВМА. Скупу су присуствовали начелник Управе за војно здравство бригадни генерал др сц. вет. мед. Радивоје Анђелковић, ректор Универзитета одбране бригадни генерал проф. др Бобан Ђоровић, начелник ВМА пуковник проф. др Мирослав Вукосављевић, представници установа МО и ВС, наставни и ненаставни кадар Факултета и кадети свих шест година.

Декан Медицинског факултета ВМА проф. др Соња Марјановић истакла је да су претходне године остварили добре резултате.

– На њима можемо бити захвални професорима, асистентима, стручним сарадницима, особљу факултета које се увек нађе ту да испуни постављене задатке. Такође, наши кадети оправдали су очекивања и показали да разумеју постулат медицинског позива да се овај посао живи, а не само ради – рекла је проф. др Марјановић.

Она је нагласила као посебан квалитет факултета размену ентузијазма и нових идеја младог нараштаја и искуства и знања њихових старијих колега јер се на тај начин обезбеђује организовани континуитет преноса знања и осигурава обећавајућа будућност војног здравства.

Честитајући запосленима и кадетима празник ректор Универзитета одбране генерал проф. др Ђоровић казао је да је то институција у којој се будући официри лекари образују за потребе Војске Србије на

студијским програмима који су квалитетом потврђени на националном нивоу. Међутим, како је рекао, студијски програми су само један чинилац квалитета сваке институције – „људи су ти који у институције уносе иницијативу, имагинацију, самопрегор, дух заједништва, тимски рад, надметање усмерено ка извршности и бољем заједничком функционисању”. И њихов допринос је видан и запажен.

РЕЗУЛТАТИ ДОСТОЈНИ ИСТОРИЈЕ ВОЈНОГ САНИТЕТА

– То нам даје за право да од релативно младе институције очекујемо врхунске резултате достојне историје нашег војног санитета и Србије. Сваки додатни напор који уложите да бисте подигли ниво знања и обучености кадета и студената даје многоструке резултате у способностима наше земље за ефикасан одговор на савремене изазове и претње – истакао је ректор Универзитета одбране.

ДЕЛАТНОСТИ И МИСИЈА ФАКУЛТЕТА

Факултет има две основне делатности – високообразовну и научноистраживачку.

Високообразовна се спроводи кроз студијске програме – интегрисане академске студије медицине, шест академских специјализација, три модула докторских академских студија и специјалистичке (супспецијалистичке) студије из области медицине. Такође, реализују и друге облике усавршавања: курсеве, семинаре, радионице, стручна и научна саветовања и друго.

Мисија Медицинског факултета ВМА је да кадетима и студентима обезбеди врхунско образовање у области медицинских наука, те да подстиче самосталност и одговорност у раду и истраживачки дух. Од њих се очекује да као стручњаци у различитим областима медицинских наука допринесу својим вештинама и знањем унапређењу војног здравства и буду примерни академски грађани.

Том приликом бригадни генерал проф. др Бобан Ђоровић поручио је да је осим знања, неопходно и стално подстицање кадетских врлина.

– Кадети који студирају Медицински факултет ВМА изабрали су пут двоструке части – да се баве лекарским позивом, једним од најхуманијих позива, и да се уједно баве официрским позивом. Двострука част двоструко и обавезује. Од кадета МФ ВМА очекује се да буду оличење лекарске и официрске етике верни и Хипократовој и војничкој заклетви. Да заклетве не буду само речи, старају се професори, као узорни својим младим колегама. ■

САРАДЊА СРПСКИХ И БРИТАНСКИХ САНИТЕТСКИХ СЛУЖБИ

Делегација Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске предвођена начелником санитарске службе британске војске генерал-мајором проф. др Тимотијем Хоџетсом недавно је посетила Управу за војно здравство. Та вишедневна посета организована је ради унапређења билатералних односа у области војне медицине. Састанак са начелником Управе за војно здравство бригадним генералом др сц. вет. мед. Радивојем Анђелковићем, начелником ВМА пуковником проф. др Мирославом Вукосављевићем и њиховим сарадницима била је прилика за сагледавање досадашњих модалитета сарадње и представљања капацитета санитарских служби на свим нивоима здравствене заштите. Закључено је да континуирана размена искуства и знања чини област војне медицине истакнутим делом билатералних

односа две земље уз много успешних примера до сада.

Дуга и садржајна сарадња српских и британских санитарских служби огледа се кроз међународне студијске посете и стручна усавршавања, размену искустава из области различитих грана медицине попут трауматологије, токсикологије, трансплантације, затим здравствене неге, организације рада и операбилности санитарских служби, чланства у међународним војномедицинским организацијама (COMEDS, ISMM), као и ангажовања у мировним операцијама и међународним санитарским вежбама.

Ради интензивирања односа две земље у области војномедицинског образовања, а имајући у виду да је генерал Хоџетс специјалиста ургентне медицине, аутор низа стручних наслова и светски признатих публикација на тему лидерства, иновација у медицини, управљања променама и у условима масовних катастрофа (уз низ академских титула, признања и награда британских медицинских и владиних организација), на свечаној церемонији одржа-

ној на Војномедицинској академији промовисан је у гостујућег професора Медицинског факултета ВМА Универзитета одбране. На овај начин генерал Хоџетс прикључио се низу реномираних имена светске медицине који су гостујући професори тог факултета. Чин промоције пратило је изузетно предавање намењено кадетима свих класа на тему организације санитарске службе у различитим кризним ситуацијама. Генерал-мајор проф. др Тимоти Хоџетс професорску титулу носи од 1998. године, а заслужан је за увођење савременог концепта збрињавања трауматолошких повреда и организацију лечења у британском санитету. Био је и члан санитарских тимова у ратом захваћеним подручјима.

Током посете Републици Србији делегација Уједињеног Краљевства обишла је и локалитете који чувају успомене на значајне догађаје из претходних времена – на Велики рат и свесрдну помоћ британских хуманитарних мисија, уз посебно присећање на др Елизабет Рос и британске болничарке.

Б. Ромић

Емиратска борбена возила

БИСЕРИ ЗАЛИВСКОГ ОКЛОПА

На овогодишњем сајму НВО IDEX 2023 своје производе представио је један од водећих светских произвођача оклопних возила емиратска компанија „STREIT Group“, која је крајем фебруара прославила тридесет година постојања и рада. Овом приликом представљамо вам само неке од преко сто различитих платформи за војну, полицијску и цивилну употребу.

Пише Владе РАДУЛОВИЋ

Емиратска компанија „STREIT Group”, позната као један од водећих светских произвођача оклопних возила намењених пре свега за оружане, полицијске и паравојне формације, потенцијалним купцима нуди више десетина различитих платформи подељених у неколико категорија – лака оклопна вишенаменска возила, средње оклопљена возила, возила отпорна на мине и дејства из заседе, оклопна борбена возила, возила за деминирање или мисије дугог патролирања. Иако би готово у свакој од наведених категорија могло да се изабере више интересантних пројеката за представљање, у овом тексту биће нешто више речи о лаким оклопним вишенаменским, МРАП и борбеним оклопним возилима.

КОБРА, ПИТОН И КУГУАР НА ТОЧКОВИМА

У сегменту лаким оклопних вишенаменских возила (Light Armored Multipurpose Vehicles, LAMV) очекивано се налазе платформе погонске формуле 4×4. Реч је о пројектима Cobra, Cougar, Python и Python-SUT, који су настали као спој „Тојотиних” достигнућа на пољу 4×4 погонске групе и најновијих достигнућа у домену балистичке заштите. Тако су велика мобилност и висок степен заштите од муниције стрељачког наоружања различитог калибра, фрагментна мина и минско-експлозивних направа резултирали могућношћу експлоатације ових платформи како у урбаним условима, тако и у изузетно сложеним теренским условима и на тешко приступачним теренима. Уколико бисмо као полазни критеријум узели број чланова посаде који се могу транспортовати у овој категорији возила, онда се посебно

издвајају платформе „кобра” (Cobra) и „питон” (Python), које постоје и у својеврсној пикап варијанти као помоћно возило за подршку под ознаком Python-SUT.

Возило „кобра” засновано је на платформи Toyota Land Cruiser серије 200 и зависно од распореда и конфигурације седења може да прихвати заједно са командиром и возачем девет, односно десет чланова посаде. Како постоје различите верзије овог пројекта (у складу са примарним наменама), постоје и два решења у погледу смештања посаде током транспорта. У првој варијанти конфигурација је стандардна 8+2, при чему људство у укрцном делу седи у распореду 4+4 са положајем тела „лице у лице”, улазећи у возило на задња врата. У другој варијанти распоред је 2+3+4, односно иза возача и командира смештена су још три члана посаде која улазе на бочна врата, док су у задњем укрцном делу, такође „лицем у лице”, смештена још четири припадника.

Ову платформу, зависно од жеље и потребе купца, могу покретати дизел и бензински агрегати укупне запремине од 4,5 литара (у случају DOHC V8 турбодизел-мотора са 32 вентила), односно 5,7 литара (у случају када је уграђен бензински VVT-i мотор). У складу с тим разликују се и њихове јачине, па тако дизел-агрегат генерише 232 КС, а бензински 304. Обе варијанте ослањају се на аутоматску шестостепену трансмисију, а погонско гориво смештено је у један резервоар запремине 138 литара. Дужина возила према актуелним подацима износи 5,1 m, ширина 2,1 m, а висина 2,6 m, док је минимални клиренс 191 милиметар. Максимална борбена тежина возила износи 5,7 тона, а маса празног возила око 5,1 t, што даје однос коњских снага по тони од готово 60 КС у случају бензинског мотора, односно 45,22 КС по тони уколико платформу погони поменути дизел-агрегат. Прилазни угао према наводима произвођача декларисан је на 35°, а одлазни, односно излазни, на 30°.

Платформа „питона“ представљена је као „најпоузданије и најефикасније лако оклопно вишенаменско возило“

Уз ове податке ваља напоменути и то да је на протеклом сајму у Абу Дабију представљена нова генерација „кобра“ возила ознаке Cobra 4. Иако у основи дели исте карактеристике, највећа промена направљена је у погонском сегменту, односно у избору мотора. Према доступним информацијама ову верзију „кобре“ покреће V6 дизел-мотор запремине три литра који генерише 225 КС и ослања се на мањи резервоар запремине 80 литара.

Иако је предвиђена за транспорт трупа у непријатељском окружењу, могућа је интеграција опреме за разбијање демонстрација, као и рампи за брзи улазак у зграде и приземљене авионе приликом реализације тактичких интервенција, односно талачких ситуација и отмица. Такође предвиђена је и могућност постављања борбеног модула, односно куполе са отвореним кровом или лаке даљински управљане борбене станице, која се позиционира на средини крова возила. Интегрисано наоружање може бити до калибра 12,7 mm или аутоматски бацач граната калибра 40 mm, а припадник који дејствује по циљевима заштићен је оклопним плочама и непробојним стаклом које омогућава осматрање терена од 360°. Балистичка заштита посаде у возилу декларисана је нивоом BR6 по CEN 1063 европском стандарду и FB6 по CEN 1522,

што омогућава заштиту од дејства муниције калибра 5,56×45 и 7,62×51 милиметара. Опционо, ниво балистичке заштите могуће је додатно повећати уградњом керамичких и композитних плоча и додавањем противминских „тепиха“.

И док је „кобра“ наведена као „веома брзо возило са изузетним „off-road“ способностима“, платформа „питон“ представљена је као „најпоузданије и најефикасније лако оклопно вишенаменско возило“. У ову платформу може да се смести до десет чланова посаде, укључујући возача и командира у режиму 8+2, а поред вишенаменске улоге и транспорта трупа, могуће је истовремено или посебно извршити и ефикасан транспорт средстава НВО. У том случају платформа се користи као возило за подршку, а корисни терет налази се у њеном задњем карго отвореном делу. Због тога је смањен и број трупа које се могу транспортовати – уместо десет, у варијанти Python-SUT могуће је превести пет лица у распореду 3+2.

Када је реч о погонским агрегатима, произвођач у понуди има три различите варијанте и то две бензинске – DOHC са 24 вентила, односно V6 VVT-i (оба запремине четири литра) и DOHC V8-single турбодизел-мотор са 32 вентила, запремине 4,5 литара. Бензински мотори генеришу 228 КС, док се код дизел-агрегата рачуна на нешто више од 200 КС, уз уграђену мануелну петостепену трансмисију. Погонско гориво смештено је у предњем и задњем делу платформе, у два резервоара појединачне запремине 90 литара. У погледу димензија нема већих одступања у односу на платформу „кобра“, тако да је „питон“ незнатно шири, око 300 kg лакши са свега 14 mm вишим клиренсом, а на возило може бити интегрисана и отворена купола са ПКМ митраљезом у калибру 7,62 милиметара. Балистичка заштита посаде идентична је претходно поменутој платформи, односно декларисана је нивоима FB6/BR6 по CEN стандардима.

ДНАВИ – НОВИТЕТ КОЈИ ПРЕДВОДИ МРАП ВОЗИЛА

Другу категорију возила, и поред вишенаменских могућности, произвођач је сврстао у сегмент тзв. МРАП платформи, односно оклопних возила отпорних на мине и дејства из заседе. За разлику од претходне

категорије, овде је производна лепеза нешто шира па су се у оквиру производног погона фабрике у Рас ел Хајму могле видети платформе Gladiator, Dhabi, Shreck (у стандардној и EOD верзији), затим Tornado, Turhoon, Condor, Nisr и Scorpion. Све платформе су погонске групе 4×4, али постоје и два изузетка. Наиме, поменута возила Tornado и Turhoon постоје и у варијанти погонске формуле 6×6, а једино МРАП возило које је дизајнирано искључиво у овом погонском формату је платформа Fiona.

МРАП платформе захваљујући модуларности и отвореној архитектури поседују вишенаменске карактеристике, па се тако могу користити у бројним мисијама и ангажовати на различитим задацима. Ипак, чини се да је посебна пажња у овом сегменту усмерена на један релативно нов концепт, односно возило Dhabi, које за разлику од осталих поседује највећу укупну борбену масу декларисану на двадесет тона. Маса празног возила је 18 t, а захваљујући шестоцилиндричном L9 260 Cummins дизел-мотору запремине 8,9 литара који генерише 260 КС, однос коњских снага по једној тони износи 14,44. У возило је уграђен један резервоар за гориво запремине 189 литара, а просечна потрошња добијена након експлоатације на различитим теренима је око 52 литара на 100 km. Дужина платформе износи 6,8 m, ширина

Оклопно возило Nisr отпорно на мине и дејства из заседе

ПРОИЗВОДНИ КАПАЦИТЕТИ И ПРОГРАМИ

Један од водећих светских произвођача оклопних возила, емиратска компанија „STREIT Group“, обележила је јубиларних тридесет година постојања и рада, отварањем два нова производна објекта у кругу фабрике смештене у Рас ел Хајми, која смо имали прилику да видимо. Та приватна компанија запошљава више од 1.200 људи а, према наводима руководства, услед даљег ширења производних капацитета, тај број ће убрзо порастати на две хиљаде. Захваљујући инжењерима из истраживачког и развојног центра, у будућности ће бити проширен и производни програма. Очекивано, највећи акценат стављен је на израду оклопних возила различитих категорија и карактеристика, која се могу користити у бројним мисијама у оквиру оружаних и полицијских снага, а и специјалних јединица.

Изложбени салон
(Фото: Владе Радуловић)

2,7 m, а висина 3,3 m, уз минимални клиренс од 300 милиметара.

Када је реч о посади која се превози унутар возила, у основи је десет припадника оружаних снага, односно осам плус возач и командир. Међутим, у званичном каталогу компаније, након најновијих модификација, предвиђена је могућност смештања још два припадника у укрцном делу, па је тако укупан број 12. У тој верзији распоред војника је следећи: у предњем укрцном делу два припадника седе са леве и десне стране, телом окренути ка остатку укрцног простора и излазним вратима, у централном укрцном делу смештено је шест војника позиционираних леђа уз леђа и у задњем делу још два припадника која седе окре-

„Шкорпион“ поседује
ниво 4 балистичке заштите
STANAG 4569

нута један другом „лице у лице“. Основна балистичка заштита посаде декларисана је нивоом 2, али се може додатно унапредити додавањем заштитних плоча до нивоа 3 STANAG 4569.

Дванаест припадника у режиму седења 10+2 могуће је сместити и у возила Gladiator, Shreck, Tornado 6×6, Turphoon 6×6 и Fiona, са положајем „лицем у лице“. Најлакше међу њима је возило Gladiator, чија укупна борбена маса износи 13 тона, док је маса празног возила 11 тона. Празно возило Turphoon 6×6 тежи 13 t, Shreck 15 t, а Tornado 6×6 и Fiona тону више. Максималне борбене тежине тих платформи је између 15 тона, у случају возила Turphoon 6×6, преко 18 t колика је максимална тежина возила Shreck и Tornado 6×6 до 19,5 t у случају МРАП возила Fiona.

Све наведене платформе погоне дизелски агрегати различитих произвођача и другачијих карактеристика. Тако је у Gladiator уграђен шестоцилиндрични DXi7 in-Line турбодизел-мотор запремине 7,2 литра и јачине 276 КС, док се у платформи Shreck, која за основу има украјински КраЗ, налази четворотактни руски YaMZ-238D V8 дизел-мотор запремине 14,86 литра и јачине 330 КС. Tornado 6×6 пак покреће познати Камазов V8 турбодизел-мотор ознаке 740.30-260, запремине 10,85 литара, који генерише 260 КС, док се Fiona (која је такође конципирана на КраЗ-овој шасији) и Turphoon 6×6 ос-

лањају на шестоцилиндричне ISLE4 400 Cummins турбо дизел-моторе запремине 8,9 литара који генеришу 400 КС.

Најмању дужину и најнижи клиренс има Turphoon 6×6, који је дугачак 6,7 m и има минимални клиренс од 254 милиметра. Ширине свих возила су око 2,5 m и занемарљиво одудара једино платформа Shreck чија ширина износи 2,7 метра. Највећу дужину, висину и највиши клиренс има Tornado 6×6, који је дугачак 8,1 m, висок 3,5 m, уз минимални клиренс од 378 милиметара.

Основна балистичка заштита декларисана је нивоом 2 STANAG 4569, уз могућност надоградње на ниво 3 у случају возила Turphoon 6×6 и Fiona. На крају, иако су сва возила примарно намењена за транспорт трупа и њихову заштиту, могућа је интеграција митраљеза или даљински управљаних борбених станица различитог калибра.

Више пута помињани вишенаменски сегмент присутан је и у овој категорији и можда је највидљивији на пројекту Shreck. Наиме, поред стандардне и амбулантне верзије ово возило постоји и у EOD (Explosive Ordnance Disposal) верзији. Реч је о конфигурацији која омогућава превоз и заштиту специјално обучених тимова за уклањање експлозивних убојних средстава који реализују задатке у непријатељском окружењу. Због специфичне опреме припадника ових тимова, у укрцном делу во-

зила могу се смести свега четири члана, односно укупно шест лица рачунајући возача и командира.

Од осталих возила у МРАП категорији у понуди се могу наћи још и платформе „кондор” (Condor), Nisr и „шкорпион” (Scorpion). Поред возача и командира који се налазе у предњем делу возила, све платформе у укрцном делу могу прихватити још осам припадника војске, полиције или паравојних снага. Ипак, њихов распоред седења разликује се од возила до возила. Тако је за „кондор” карактеристичан распоред 2+6, при чему два припадника седе иза возача и командира, улазећи на бочна врата са леве и десне стране, док преосталих шест улази на задња врата и смешта се на седишта положајем „лицем у лице”. Сличан распоред је и код возила „шкорпион”, а једина разлика огледа се у томе да су два припадника која улазе на бочна врата уместо са леве и десне стране, позиционирана у средини.

Када је у питању возило Nisr, свих шест припадника улази на задња, двокрилна врата, али је распоред такође 2+6. Наиме, након уласка у возило шест припадника може се сместити на седишта положајем леђа уз леђа, а преостала два заузимају позицију у горњем делу укрцног простора, седећи са леве и десне стране, лицем окренути ка излазним вратима.

Платформе погоне Cummins шестоцилиндрични дизел-агрегати запремине 8,9 литара, тачније две верзије ISL серије поменутог произвођача поседују и аутоматску шестостепену трансмисију. У возилу „кондор” налази се мотор ISLe 400 који генерише 400 КС, док се у друге две платформе налази ISL 450 мотор који генерише 450 КС.

Поредећи ове три платформе, може се уочити да „шкорпион” поседује највећи клиренс који износи 520 mm, као и највећу ширину од 2,7 метара. Друга два возила одликује минимални клиренс од 490 mm и ширина од 2,4 m (када је реч о платформи „кондор”), односно 323 mm минималне висине клиренса и 2,6 m ширине (у случају возила Nisr). „Кондор” и „шкорпион” имају готово идентичне дужине – 6,2 m, односно 6,3 m, док је дужина треће платформе 6,1 метар. Поредећи висину, возило Nisr и „шкорпион” су готово идентични са око 3,2 m, док је у сличају „кондора” декларисана висина 2,7 метара.

„Кондор” има и најмањи ниво балистичке заштите декларисан нивоом 1 STANAG 4569, Nisr у основи долази са нивоом 3 истог стандарда, али уз могућност повећања заштите на ниво 4, а „шкорпион” већ у основи поседује ниво 4 балистичке заштите STANAG 4569.

Поред стандардне и амбулантне верзије, возило Shreck има и EOD верзију, која омогућава превоз и заштиту специјално обучених тимова за уклањање експлозивних убојних средстава (Фото: Владе Радуловић)

Вишенаменски оклопни
точкаш погона 8×8 „ураган“

HURRICANE, SALAMANDER, VARAN И ALLIGATOR

Када је реч о сегменту оклопних борбених возила (Armored Fighting Vehicle, AFV), све представљене платформе су точкаши, базирани на погонској групи 6×6 или 8×8. У основи реч је о вишенаменским пројектима који носе ознаке Hurricane, Salamander, Varan и Alligator.

Посматрајући најзначајније техничко-тактичке карактеристике возила у овој категорији, прво место оправдано би припало платформи Hurricane (срп. ураган). Реч је о вишенаменском оклопном точкашу погона 8×8, примарно намењеном за транспорт људства, али се у складу са отвореном архитектуром може модификовати и конфигурирати за потребе осматрачких, извиђачких, командних, патролних, медицинских или борбених задатака, укључујући и сегмент вишецевне ракетне артиљерије, противоклопне па чак и ПВО борбе. Овај пројекат резултат је сарадње емиратске компаније „STREIT Group“ и украјинског КраЗ-а и поред високе модуларности омогућава превоз до чак 12 припадника оружаних снага који су смештени у укрцном делу платформе. Возач и командир смештени су у предњем делу возила и сви су у основи заштићени нивоом 2 балистичке заштите STANAG 4569. Као и у другим

случајевима, додавањем керамичких и композитних плоча могуће је унапредити балистичку заштиту до нивоа 4, па се платформа може посматрати и као МРАП возило.

„Ураган“ погони шестоцилиндрични ISME 385-30 Cummins турбодизел-мотор запремине 10,8 литара који генерише 380 КС уз максималну брзину по уређеним путевима од 90 km/h. Укупна запремина два резервоара је 500 литара (2×250), а у зависност од избора купца, платформа се може ослањати на шестостепену аутоматску, односно мануелну трансмисију. Према најновијим информацијама добијеним у производним погонима компаније, дужина возила износи 9,6 m, ширина 2,5 m, а висина 3,1 метар. Долазни и одлазни, односно излазни угао износе 40°, односно 38°, док је клиренс возила 350 mm. Тежина празног возила износи 18,5 t, док је максимална тежина комплетно наоружаног и опремљеног „урагана“ декларисана на 22 тоне.

С друге стране платформа Salamander представља вишенаменски оклопни транспортер точкаш, ниске силуете чија је шасија такође смештена на подвозје погонске групе 8×8. Приликом израде овог пројекта инжењери су чини се нарочиту пажњу посветили мобилности платформе, па тако Salamander може успешно да савлада неуређене, растресите и мочварне терене који су изузетно захтевни за кретање, укључујући и водене препреке. Због тога се поред транспорта у оружаним снагама може користити и за мисије очувања мира, заштите и пратње конвоја, али и за евакуацију људи и транспорт опреме за спасавање у подручјима која су поплављена или погођена другим катастрофама.

Будући да није реч о возилу које је замишљено да учествује у борбеним дејствима, на платформу је ипак могуће интегрисати даљински управљане борбене станице, али и широк спектар оптоелектронске и опреме за комуникацију, укључујући дневно-ноћне камере. С друге стране, када је реч о тактичко-техничким карактеристикама, у промотивном материјалу наведено је да Salamander погони шестоцилиндрични Cummins ISB дизел-агрегат запремине 6,7 литара који генерише 300 КС, али се у разговору са

„Варан” је тактичко оклопно возило које може да превезе десет припадника оружаних снага, укључујући возача и нишанцију (Фото: Владе Радуловић)

представницима компаније могло чути да је као опција предвиђена и уградња Камазовог турбодизел-мотора запремине 8,9 литара уз осмостепену мануелну трансмисију. Маса празног возила је 16,4 тоне, а максимална декларисана тежина 17 т, што даје однос од 17,64 КС по тони уз просечну потрошњу од 45 литара на 100 km различито уређених терена и подлога. Дужина возила је 7,7 m, ширина 2,9 m, висина 2,5 m, а клиренс 400 милиметара. Иначе, у возило се уз возача и командира може сместити до десет чланова посаде, који у укрцни део улазе/излазе преко бочних врата смештених са леве и десне стране. Најчешће представљена борбена станица која је интегрисана на ову платформу је митраљез у калибру 7,62 mm, а у зависности од верзије, балистичка заштита је нивоа 2, односно 3 STANAG 4569.

Преостала два возила у овој категорији деле сличне карактеристике. Varan и Alligator су тактичка оклопна вишенаменска возила која се у погонском сегменту ослањају на исти шестоцилиндрични ISLE4 400 Cummins дизел-мотор запремине 8,9 литара, који генерише непуних 400 КС. Погонска група, за разлику од претходне две платформе, уместо 8×8 конципирана је у конфигурацији 6×6, а ниво балистичке заштите, у зависности од верзије, може се кретати од 2 до 4 по раније поменутом стандарду.

Varan је тактичко оклопно возило које може да превезе десет припадника оружаних снага, укључујући возача и

нишанцију, који се налазе у предњем делу платформе и са распоредом седења „један иза другог”. У укрцном делу концептом седења „лицем у лице” може да се смести још осам наоружаних војника који у возило улазе на задња врата, а целокупна посада заштићена је са додатним балистичким плочама до нивоа 3 по STANAG 4569. Произвођач је оставио опцију додавања керамичког оклопа и композитних плоча на основну платформу, чиме се додатно унапређује балистичка заштита посаде, као и уградње хемијско-биолошко-радиолошко-нуклеарног система филтрације ваздуха. Поред стандардне варијанте платформа Varan може се конфигурирати и као платформа за команду и контролу, као предње осматрачко возило, возило за патролне и извиђачке активности, за заштиту и подршку конвоју, па чак и као возило са амфибијским способностима.

Када је реч о најзначајнијим тактичко-техничким карактеристикама, маса празног возила износи 15 т, док је у конфигурацији борбеног возила са максималним корисним теретом укупна тежина 18,5 тона. Дужина возила је 6,5 m, ширина 2,8 m, а висина 2,7 m уз клиренс возила од 410 милиметара. Прилазни угао декларисан је на 53°, а излазни на 40°. Као што је већ речено возило погони шестоцилиндрични дизел-мотор запремине 8,9 литара, који генерише 398 КС. Два резервоара за гориво прихватају по 200 l, а просечна потрошња приликом кретања на различитим теренима износи око 65 l на 100 пређених километара.

У борбеном сегменту основу чине даљински управљане борбене станице различитог калибра, односно 7,62 или 12,7 mm, аутоматски бацач граната или до две противоклопне вођене ракете.

Највећа разлика између ове платформе и возила Alligator огледа се делимично у његовим димензијама. Alligator је у основи тежи једну тону, док је максимална тежина идентична са платформом Varan, односно износи 18,5 тона. Дужина и ширина су готово идентични, висина износи 3,1 m, а минимални клиренс у овом случају чак 281 милиметра. Због тога је прилазни угао декларисан на 45°, а одлазни излазни на 37°. ▀

A black and white portrait of George F. Kennan, a middle-aged man with receding hair, wearing a dark suit, white shirt, and patterned tie. He is looking directly at the camera with a neutral expression. The background is a plain, light color.

Џорџ Кенан и
геополитика
истока Европе

ОД ХЛАДНОГ ДОВРУЋЕГ РАТА

Џорџ Фрост Кенан (1904–2005), остао је упамћен као значајан учесник и сведок бурних збивања током 20. века, а посебно по улози коју је као дипломата имао у настајању хладног рата између Сједињених Држава и Совјетског Савеза у периоду 1945–1947, али већ од следеће године па до краја живота и по доследној критици предузете хладноратовске политике САД и ширењу НАТО-а на исток Европе.

Пише др Раденко МУТАВЏИЋ

Већину свог радног века Џорџ Кенан провео је у америчкој дипломатији, а највише функције које је имао била су амбасадорско место у Совјетском Савезу, кратког трајања од пет месеци 1952, и у Југославији у периоду 1961–1963, за време председника Џона Кенедија. Међутим, по снази својих увида, анализа и предвиђања појединих кључних догађаја који су обележили историју прошлог века, сврстава се међу најпечатљивије личности америчке спољне политике.

Двојица угледних професора америчких универзитета написали су о њему опширне биографије – прву 2011. Џон Луис Гедис „Амерички живот”, за коју је добио Пулицерову награду, а у јануару ове године Френк Костиџола објавио је, како издавач *Princeton University Press* оцењује, дефинитивну биографију „Кенан – живот између светова”. Обе су настајале деценијама.

Уз објављивање књиге издавач истиче да „ауторитативна биографија Френка Костиџоле нуди нову слику човека изузетних способности и амбиција чија је идеја о обуздавању Совјетског Савеза помогла да се распали хладни рат, али који је наредних пола века провео покушавајући да га угаси”. Увек процицљив, Кенан је деведесетих година упозоравао да би „ширење НАТО-а на исток подстакло нови хладни рат са Русијом”.

У новој биографији почетак Кенанове љубави према Русији објашњава се и утицајем породичних веза, јер је рођак његовог деде, чије је име такође било Џорџ Кенан, био истраживач који је стекао славу крајем 19. века због својих списа о царској Русији, у којима је писао и о суровом казненом систему у Сибиру. Млађи Кенан убрзо је по дипломирању на Универзитету Принстон, 1925, започео дипломатску службу током које је изузетно развио своја интересовања за руски народ, његову културу и СССР као државу, у којој је службовао и пре и после Другог светског рата, научио руски језик и постао водећи стручњак за совјетска питања.

„ДУГИ ТЕЛЕГРАМ” И „ЧЛАНАК Х”

Своје идеје и виђење послератних односа између САД и СССР-а Кенан је изнео најпре у извештају са места вршиоца дужности амбасадора

(отправник послова) у Амбасади САД у Москви 1946. и наредне године у чланку под називом „Извори совјетског понашања”, објављеног у јулском броју часописа *Foreign Affairs* под псеудонимом „Х”.

Извештај из Москве, познат као „Дуги телеграм” (са 5.636 речи, а зависно од бројања има података и о 6.000–8.000 речи), послао је Стејт департменту 22. фебруара 1946, пред крај свог мандата, као одговор на питање Министарства финансија о ставу СССР-а у вези са формирањем Међународног монетарног фонда и Светске банке. Свој став да администрација САД не треба да развија дипломатску сарадњу са совјетском владом, већ да успостави сфере утицаја у послератној Европи, он је у телеграму продубио дајући јасне назнаке стратегије „обуздавања” Совјетског Савеза, коју је разрадио и објавио следеће године.

„Главни елемент сваке политике Сједињених Држава према Совјетском Савезу”, писао је Кенан у већ разрађеном виђењу нове политике коју предлаже, „мора бити дуготрајно, стрпљиво, али чврсто и будно обуздавање руских експанзивних тенденција”. Сматрао је да СССР не види могућност за дугорочну мирну коегзистенцију са капиталистичким светом и да је зато најбоље применити стратегију „обуздавања” и ограничења комунистичке експанзије. Залагао се за супротстављање „совјетском притиску на слободне институције западног света” уз „вешто и будно примењивање контрасиле на низу географских и политичких тачака које се стално мењају, што одговара променама и маневрима совјетске политике.” Таква политика, предвиђао је тада Кенан, „подстицала би тенденције које на крају морају наћи свој излаз или у распаду или у постепеном ублажавању совјетске моћи”.

Сматрао је да Стаљин потенцира спољну претњу како би прикрио своју аутократску власт, а тумачење марксизма-лењинизма ставља у функцију „оправдања за инстинктивни страх Совјетског Савеза од спољашњег света, за диктатуру без које нису умели да владају”, писао је Кенан.

Претње које су после Другог светског рата долазиле од Совјетског Савеза и међународног комунизма оцењене су у САД као највећа опасност по националну безбедност. Није се радило само о претњи физичкој безбедности већ о подривању и рушењу друштвено-економског система и суштинских вредности западне цивилизације.

Џорџ Кенан се по снази својих увида, анализа и предвиђања појединих кључних догађаја који су обележили историју прошлог века сврстава међу најпечатљивије личности америчке спољне политике

СПОМЕНА ЗАСЛУГЕ

„Службујући у Југославији Џорџ Кенан доживео је успон и пад, усхићење и разочарање. У то време амерички однос према Југославији погоршан је до најнижих тачака, мада је Кенан целокупним својим деловањем настојао да ојача што је више могуће њену улогу у комунистичком свету... Поднео је оставку због недовољне америчке подршке Југославији, што је вероватно амбасадорски потез без преседана“, оценио је новинар и бивши амбасадор Србије Драган Бисенић, који је 2011. објавио књигу „Господин Х – Џорџ Кенан у Београду 1961–1963“, једини озбиљан рад на ову тему на територији целе бивше Југославије. У знак захвалности и сећања на боравак и рад Џорџа Кенана, амбасадора у Југославији од 1961. до 1963, на згради бивше америчке амбасаде у Улици кнеза Милоша 50, 13. јуна прошле године откривена је спомен-плоча. Њеном откривању присуствовао је и син некадашњег амбасадора Кристофер Кенан, који је тим поводом дошао у Београд после 59 година.

Труманова доктрина и доношење Закона о националној безбедности 1947. показали су којим смером ће даље ићи америчка спољна политика. Иако је доктрина формулисана тако да ће „Сједињене Америчке Државе пружити политичку, војну и економску помоћ свим демократским нацијама под претњом спољних или унутрашњих ауторитарних снага“, суштински је означила раскид са традиционалним америчким изолационизмом, потврду даље експанзионистичке оријентације и опредељење за заштиту америчких интереса свуда у свету где би били угрожени.

ОД ИНИЦИРАЊА ДО ОСУДЕ ХЛАДНОРАТОВСКЕ ПОЛИТИКЕ

Иако се често помиње да су Кенанови ставови инспирисали креаторе званичне политике и Труманову доктрину, реалније гледано он је заправо уверљиво и аргументовано изразио већ постојећу тенденцију

супротстављања интереса две велике силе после Другог светског рата, формулишући и дајући име политици која је, супротно његовим накнадним тврдњама да је погрешно схваћен, имала утицај на распламсавање хладног рата, развијање програма и институција за даље заштравање међународних односа и трке у наоружању.

Био је то реалан исход у коме је Џорџ Кенан могао да сагледа своја залагања за усмеравање америчке спољне политике. То је и учинио, али можда највише због критике „Чланка Х“, коју је изнео Волтер Липман, угледни новинар и политички коментатор, објављујући серију од 14 текстова у *New York Herald Tribune* у септембру и октобру исте године, на крају обједињеним у публикацији „Хладни рат“.

Липман је оценио да је Кенанова анализа совјетских намера и метода проницљива и тачна. Међутим, највише је осудио Кенаново залагање за одустајање од дипломатских напора да се сарадња са Кремљом развија, уједно оцењујући да је совјетска претња првенствено политичка, а не војна. Управо у овом разликовању претње Кенан је убрзо нашао одступницу, објашњавајући да је погрешно схваћен и да није ни помишљао о војном садржају „обуздавања“, а посебно да се тако могу тумачити његови ставови изнети у чланку.

Од перцепције јавности да је један од иницијатора хладноратовске политике, Кенан је наредних месеци почео да осуђује милитаризацију политике „обуздавања“, а у супротстављању совјетском утицају зала-

гао се за „психолошки рат“ у виду пропаганде и тајних операција. То је утицало на опадање његовог утицаја и слабљење позиције на месту директора новоформираног Одељења за планирање политике у Стејт департменту.

Уобличење изразито милитантне спољне политике САД у директиви NSC-68 (под називом „Циљеви и програми за националну безбедност Сједињених Држава“, од 7. априла 1950), које је водио и креирао његов наследник на функцији у Стејт департменту Пол Ници, довело је до Кенанове одлуке да се повуче из дипломатске службе. Посветио се научном раду на Институту за напредна истраживања у Принстону, независној истраживачкој институцији која тесно сарађује са Универзитетом Принстон.

ПОРУКЕ ИСПОД АНАЛИТИЧКЕ ЛУПЕ

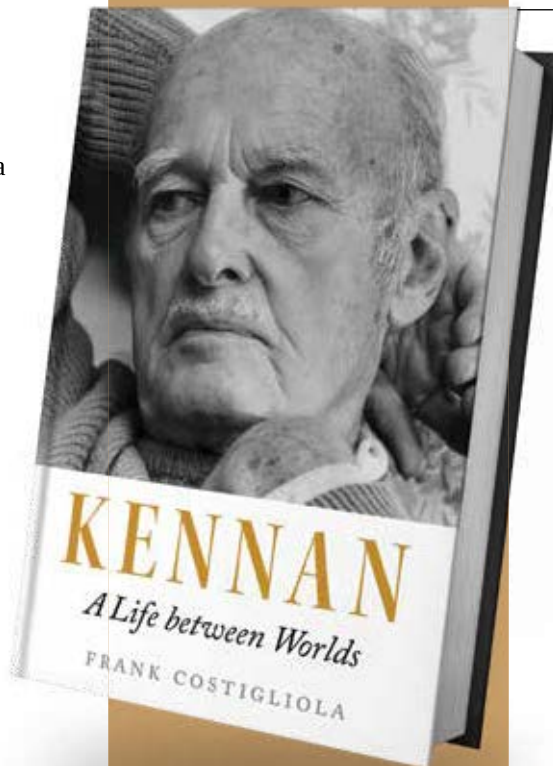
Иако се Кенан повукао из дипломатије, остао је признати стручњак за Русију, међународне односе, политичка питања и историју. Радећи на Принстону

и даље је био ангажовани аналитичар свих битних догађаја у америчкој спољној политици и међународним односима. Прихватио је две амбасадорске функције, прву у Москви 1952, која је кратко трајала и другу у Југославији, од 1961. до 1963. године. Његове анализе важних догађаја поручивало је неколико америчких администрација, а он се на различите начине оглашавао у јавности поводом готово свих значајних одлука о ангажовању САД у међународним пословима и вођењу ратова широм света.

Френк Костиљола, професор историје на Универзитету у Конектикату, детаљан познавалац Кенанове биографије, који истиче да се његовом личношћу и делом бави тридесет година и наставља то да ради, подсећа да је Кенанов савет „тражила Труманова администрација када се плашила да изазове улазак Русије у Корејски рат, администрација Ајзенхауера после Стаљинове смрти и Кенедијева администрација током Берлинске кризе 1961”. Указује и на Кенаново телевизијско противљење Вијетнамском рату и на његове протесте против трке у нуклеарном наоружању. Тврди да су Кенана консултовали званичници Стејт департамента и СИА све до деведесетих година, а подсећа и да је 2003. одржао конференцију за штампу у знак протеста против инвазије на Ирак.

Из бројних оцена, похвала и критика Кенановог рада, може се несумњиво закључити да је ценио руски народ, али не и марксистичко-лењинистичку идеологију, прогнозирајући да ће се Совјетски Савез сам распасти због слабости идеолошких претпоставки уграђених у систем управљања државом.

Имао је критички став и према капиталистичком систему, због системске хиперпродукције, грубог материјализма и деструктивног индивидуализма.

„Кенан – живот између светова”.
Ауторитативна биографија Френка Костиљоле нуди нову слику човека изузетних способности и амбиција чија је идеја о обуздавању Совјетског Савеза помогла да распали хладни рат, али који је наредних пола века провео покушавајући да га угаси

Његов „антимодернизам” испољавао се и у противљењу феминизму, правима хомосексуалаца и растућој етничкој и расној разноликости у САД. Међутим, био је „модеран” у својим залагањима за екологију и заштиту и унапређење све угроженије животне средине.

Његова политика „обуздавања”, иако наизглед политички поражена у време председника Трумана, остала је у различитим модификацијама основа политичког става и понашања свих каснијих америчких администрација, све до слома комунизма 1989. године. Ширење НАТО-а на источноевропске државе након пада Берлинског зида и урушавања Совјетског Савеза сматрао је највећом грешком САД после отпочињања хладног рата. Није одобравао бомбардовање СР Југославије 1999. године.

О потенцијалном безбедносном проблему Украјине писао је још 1948, упозоравајући и касније на историјску осетљивост међусобних односа Русије и Украјине, а посебно због настојања Запада да увлачењем Украјине у своју орбиту слаби безбедносну позицију Руске Федерације.

У дебати која је почетком деведесетих вођена о проширењу НАТО-а на источноевропске државе, Кенан је остао при својим уверењима да би то била највећа грешка САД после почетка хладног рата.

Свет се истина умногоме променио и још брже се мења. Светска моћ се расипа у више

центара, а какви њихови интереси и међусобни односи могу бити, то данас нико са сигурношћу не може знати.

Тако далеко не иду ни прогнозе „јасновидног спољнополитичког аналитичара” какав је Џорџ Фрост Кенан остао до смрти 2005. године. ▀

Све илустрације
у овом тексту
генерисане су
путем једног од
најпопуларнијих
програма вештачке
интелигенције
– Midjourney

Вештачка интелигенција – социолошки осврт

МАШИНЕ - ТУ, ОКО НАС

Технолошки развој изнедрио је четврту индустријску револуцију, за коју Герд Леонард каже да „научна фантастика све више постаје научна чињеница“. Он се служи изразом „мегапромене“ да објасни комплексност, темпо развоја, домет и садржајност промена које свеобухватно мењају свет какав познајемо.

Пише проф. др Ивана ЛУКНАР

Вештачка интелигенција једна је од кључних промена која умногоме олакшава и унапређује живот људи управо због свог огромног потенцијала. Главни недостатак њених алгоритама јесте велика комплексност. Због тога су за њихову имплементацију потребни скупи најнапреднији рачунари са моћним процесорима и капацитетом меморије, што иде подруку са огромном потрошњом енергије. Научници широм света свакодневно раде да они буду применљивији на јефтиним еџ уређајима и у реалним окружењима.

БРЗА ПРОМЕНЉИВОСТ КАО КЉУЧНА КАРАКТЕРИСТИКА САВРЕМЕНОГ ДРУШТВА

Савремени свет се знатно променио и још се мења под утицајем нових технологија. Међутим, намеће се питање у којој мери је савремено друштво еластично да прихвати предстојеће промене. Да ли ће ефекти тих промена бити у толикој мери турбулентни да ће имати разорну снагу или ћемо их превазићи као краће невреме, зависи од нас самих. Интернет обилује снимцима који приказују различите технолошке иновације које интригирају јавност. Технолошки развој се одиграва таквом брзином да са лакоћом измиче оку учесника савременог друштва, који су заокупљени приватним и пословним активностима у толикој мери да их повремено снимање робота прене из њихове свакодневне рутине.

ВЕШТАЧКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА КАО ИЗАЗОВ

Шта се подразумева под вештачком интелигенцијом? То је машина, технологија, део информационог система који опонаша учење код људи ради решавања одређених задатака. Алгоритми вештачке интелигенције решавају најкомплексније задатке. Њен енормни потенцијал чини је једном од примарних технологија која ће имати значајну улогу у обликовању савременог и будућег друштвеног развоја. Питање вештачке интелигенције једно је од горућих питања садашњице. Информационе и комуникационе технологије увелико су постале незаобилазни део наше свакодневне рутине не само у пословању него и у свакодневној комуникацији. Савремено друштво још није довољно регулисало безбедност сајбер простора, услед развоја нових технолошких иновација, нових техника сајбер напада, нових форми сајбер криминала и др. Међутим, пред човечанством је већ нови изазов. С правом можемо рећи да је вештачка интелигенција већ одшкринула врата за улазак у савремено друштво.

ГЛОБАЛНА ЗАЈЕДНИЦА У ОДНОСУ ПРЕМА ВЕШТАЧОЈ ИНТЕЛИГЕНЦИЈИ

Поверење у савремене технологије условљено је способношћу људи да управљају технолошким ризицима. Глобална заједница није усаглашена по питању вештачке интелигенције јер је ова напредна

технологија другачија од свих ранијих. Потребни су нови закони, етичке смернице, нова правила и критеријуми за регулисање интеракције између људи и машина. Посматрајући свет кроз призму ове нове технологије, једни сматрају да је савремени свет постао много опасније место и настоје да успоре процес њене имплементације, док други с одушевљењем указују на предности њене примене. Међутим, упркос различитим мишљењима, сви се слажу да је

примена вештачке интелигенције пре или касније неизбежна. То отвара ново питање: Који је одговарајући темпо њене имплементације и етичке применљивости тако да она не угрожава човечанство?

Један од пионирских примера иницијативе да наука треба да буде друштвено одговорна и регулисана правилима и контролама научних истраживања која се односе на градњу, опремање и коришћење научних лабораторија била је конференција у Асиломару, одржана 1975. године. Такозвани Асиломар принципи поставили су темеље научне дипломатије. Иако је она окупила стручњаке који су експериментисали с генетичким материјалом, поменути принципи могу да послуже као подсетник у руковању вештачком интелигенцијом. Глобална заједница види вештачку интелигенцију истовремено као потенцијал могућности, али и као реметилачки фактор. Отуда се на глобалном нивоу води дијалог о њеном будућем развоју, смерницама и етичким принципима на којима треба да буде заснована. Такође, покренута је глобална иницијатива „AI for Good”, коју су подржале бројне мултинационалне компаније, као што су Google, SAP, IBM, Microsoft, Deutsche Telekom, Telefonica и многе друге.

ПИТАЊЕ СПРЕМНОСТИ

Системи вештачке интелигенције се константно и рапидно усавршавају, док се њихова примена интензивно проширује на различите сфере људске делатности. Турбулентно и континуирано унапређивање и развој, њена невероватна еластичност и способност прилагођавања

Поверење у савремене технологије условљено је способношћу људи да управљају технолошким ризицима. Глобална заједница није усаглашена по питању вештачке интелигенције. Ова напредна технологија је другачија од свих ранијих. Потребни су нам нови закони, етичке смернице, нова правила и критеријуми за регулисање интеракције између људи и машина.

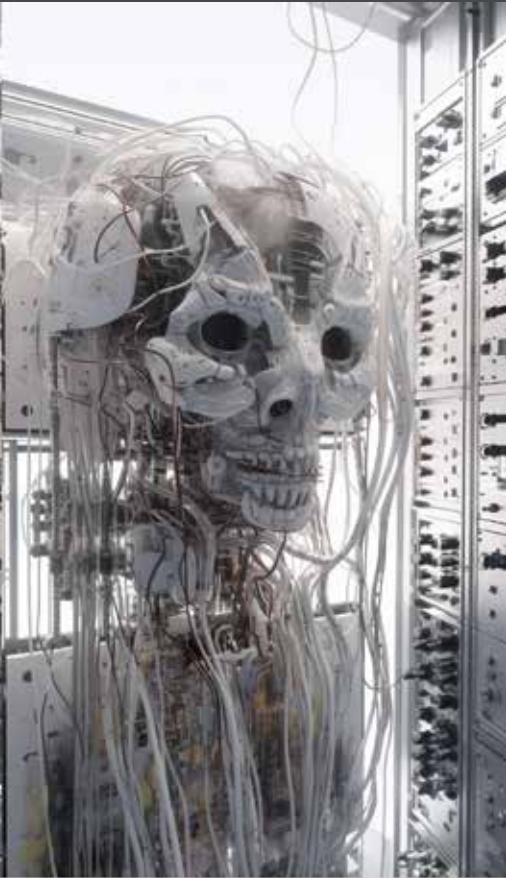
у готово све сфере људске делатности су особености због којих је ова технологија ризична, јер надилази могућности предвиђања и истовремено је чине неизбежном у будућности. Да ли смо и у којој мери спремни да сагледамо ефекте које ће вештачка интелигенција да има по савремено друштво? Одговор на ово питање није ни најмање лак, јер захтева мултидисциплинарност, односно разматрање евентуалних ефеката вештачке интелигенције са аспекта бројних наука: технолошких, војнобезбедносних, са аспекта економије, социологије, психологије, медицине, биологије, па и генетике. Дакле, поред осталог важно је да сагледамо социјалне ефекте примене вештачке интелигенције јер савремене технологије претендују да буду нешто више од пуких машина.

СОЦИЈАЛНИ ЕФЕКТИ РАЗВИЈЕНИХ ТЕХНОЛОГИЈА

Вештачка интелигенција, као и свака развијена технологија, има невероватан потенцијал који не можемо свести једино на пружање помоћи људима у обављању одређених активности, јер ова технологија повлачи за собом бројне социјалне промене како на нивоу друштва, тако и на нивоу појединца.

Оно што чини ову технологију специфичном јесте то што машина добија карактеристику човека. Самим тиме она иде корак даље у односу на пређашње технологије. Намеће се питање: Шта је то што разграничава човека од машине? Истраживања су показала да је под утицајем савремених технологија дошло до трансформације социјалног идентитета, настан-

ка novih oblika zajednica (saјber zajednice) i kultura (saјber kulture), novih oblika društvenih veza (brakovi i veze na daljinu) i forme političkog aktivizma, porasta uticaja influensera na društvenim mrežama u socijalizaciji mladih, novih oblika devijantnog ponašanja, kao što su nasilje na internetu, saјber kriminal, bolest zavisnosti od interneta, mobilnog telefona ili video-igrice i dr. Dakle, u svetlu rastućih tehnologija neophodno je da se postavke društva sagledaju iznova.

Vештачка inteligencija prethi da ugrozi vrednosti kakve poznamo. Ova tehnologija može da doprinese stvaranju novih socijalnih identiteta (čovек–машина), socijalnih relacija (izmeђu čoveka kao emotivno-mislennog biћа i mašine kao odraza programirane racionalnosti), da utiče na nastanak novih forme socijalne interakcije jer ona više ne podrazumeva relaciju čovek–čovek, nego mašina–čovek. Takođe, podrazumeva nastanak novog oblika komunikacije koji je baziran na mašinskom prevodu komande izrečene od čoveka koji kao emocionalno biће ima potrebu neverbalne komunikacije. Nameće se problem диспропорције између изреченог и начина на који машина обрађује те информације. Такође, многи истраживачи вештачке интелигенције најавили су промене на тржишту рада по питању тражених квалификација и радних места. Вештачка интелигенција је имерзивна технологија, која ће да нас урони у такву врсту чулног постојања и биће нам тешко да разликујемо доживљаје у метаверзуму од искуствених доживљаја,

Турбулентно и континуирано унапређивање и развој, њена невероватна еластичност и способност прилагођавања у готово све сфере људске делатности су особености вештачке интелигенције, које чине ову технологију ризичном, јер надилази могућности предвиђања и истовремено је чине неизбежном у будућности

односно оних које имамо у стварности. У којој мери она може да утиче на социјални идентитет? Како ће да утиче на социјализацију младих? Вештачка интелигенција као извор знања и информисања може да послужи као ауторитет малолетном лицу. Познато је да је ауторитет тесно повезан са поверењем у поузданост, односно исправност пружених информација.

Разумевање и предикција ефеката који савремене технологије имају на друштво је кључан проблем садашњице. Услед променљивог карактера и велике брзине развоја и застаревања технологија, неопходно је пронаћи такве методе истраживања које могу да прате динамичну природу технолошког развоја, што чини ову анализу изузетно комплексном. Неуспех у сагледавању овог проблема прети да угрози основне друштвене поставке. Потребно је формирати нови теоријски концепт и методологију за анализу и праћење технолошких ефеката на друштво.

ПИТАЊЕ ОДГОВОРНОСТИ

Од виталне је важности утврдити колико је нека држава спремна да прихвати револуционарне промене до којих вештачка интелигенција може довести и колико је и да ли је одређена држава спремна да се сама реорганизује и реструктурира тако што ће применити решења вештачке интелигенције. Вештачка интелигенција ће имати способност да доноси аутономне одлуке на основу маšинског учења и доступних података. Под знаком питања је њена предиктибилност услед непредвидивости која проистиче као резултат манипулације подацима. Поводом примене

и развоја овог концепта пред човечанство се намећу кључни проблеми. То су проблем власништва над вештачком интелигенцијом, односно власништва над програмима који пружају основу за њен рад. Неопходно је да она буде у људском власништву.

Наредни проблеми су етика и заштита база података на којима вештачка интелигенција заснива свој рад. Јер, један од неопходних услова за њену примену је довољна количина података. Такође, етика у новим контекстима добија неку нову примену. Држава има одговорност да регулише питање вештачке интелигенције. Бављење вештачком интелигенцијом захтева стратешко планирање њеног развоја и употребе на основу њене пратеће правне регулативе. Поред тога, њена употреба треба да буде заснована на етичким принципима, који такође треба да буду правно законодавно гарантовани.

СРБИЈА И ВЕШТАЧКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА

Влада Србије је 26. децембра 2019. усвојила Стратегију за развој вештачке интелигенције за период 2020–2025. године, у којој се истиче да је Србија прва земља у региону Југоисточне Европе која је објавила овакву стратегију. Такође, у Србији је крајем октобра 2019. године основан Институт за вештачку интелигенцију при Научнотехнолошком парку Београд. Влада Србије основала је и Савет за вештачку интелигенцију, који је, поред Института за вештачку интелигенцију, овластила као одговорне институције за праћење и реализацију поменутих стратегија. Међутим,

Посматрајући свет кроз призму вештачке интелигенције, једни сматрају да је савремени свет постао много опасније место и настоје да успоре процес њене имплементације, док други с одушевљењем указују на предности њене примене. Међутим, упркос различитим мишљењима, сви се слажу да је примена вештачке интелигенције пре или касније неизбежна. То отвара ново питање: Који је одговарајући темпо њене имплементације и етичке применљивости тако да она не угрожава човечанство?

прописи касне за уређењем нових друштвених односа који се јављају због примене нових технологија. Ми још немамо прописе који регулишу вештачку интелигенцију као неки *lex specialis*. Малим делом то се налази у оквиру Закона о ауторским и сродним правима о софтверу и базама података које су третиране као ауторско дело.

Према индексу спремности владе за вештачку интелигенцију (Government AI Readiness Index) за 2022. годину Србија има скор од 52,96 и налази се на 59. месту међу 181 анализиране земље у свету. Регионално смо добро позиционирани, с обзиром на то да је Србија најбоље рангирана међу земљама Југоисточне Европе, те се налази испред Македоније, Црне Горе, БИХ, Албаније, али и испред Хрватске.

ШТА СЕ МОЖЕ УЧИНИТИ?

Постоји потреба да се јасно дефинишу легални оквири за примену вештачке интелигенције. Истовремено држава треба да ради на развоју интерних дигиталних капацитета, да развија вештине и праксе које пружају лаку прилагодљивост новим најсавременијим технологија-

ма. Препоручује се улагање у технолошки сектор земље, развијање њених капацитета за развој технолошких иновација, развијање пословног окружења, људског капитала који се бави вештачком интелигенцијом, развијање и регулисање доступности инфраструктуре података који су неопходни за напајање алата вештачке интелигенције. За све то неопходно је хитно реаговање. ▀

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
УПРАВА ЗА ОДНОСЕ СА ЈАВНОШЋУ
Медија центар „Одбрана“

НОВА ИЗДАЊА

МЕДИЈА ЦЕНТАР
ОДБРАНА

ВИДОВДАН

ТА ТЕШКА РЕЧ

Видовдан и није био само пораз или само победа. Он је био и нешто више: онај тако потребни, али и тако редак одсјај вере у нешто више, које се вероватно не може ни описати, па ни дефинисати, али због којег, ево већ вековима, генерације трају и живе, с надом да ће их потомство памтити као што памти и браћу Југовића, које је њихова мајка сузама отпратила у небо

Пише потпоручник Иван ЋУРЂЕВИЋ

Мало је дана у српској историји којима се не може тако лако одредити значај и смисао. У првој великој историјској одредници на дан Световида, који је, ако верујемо интерпретацији словенске паганске религије, био српски врховни бог и бог рата, давне 1389. године на Косовском пољу судариле су се две војске, односно две идеје о богу, и где једино благодарећи храбрим српским витезовима ратоборни ислам није стао да се шири даље у Европу. То је несумњиво била победа. Али, ова тешка реч има и своје наличје, својеврсни пораз српске државне политике: баш је тог дана, али 1881. године кнез Милан потписао Тајну конвенцију са Аустроугарском, из које је, можда, добио краљевску круну, али је своју државу задужио и у ропство отерао обавезом да Србија неће смети да води самосталну међународну политику, којој ће се подредити и железница у изградњи. А то је несумњиво био пораз.

ЦАРСТВО НЕБЕСКО И ЦАРСТВО ЗЕМАЉСКО

Није препоручљиво идеолошки правац базирати на миту, као што није паметно избор између напретка и традиције сакривати

на исти дан кад је почео, рат и формално завршио миром који је, на нашу несрећу, изазвао још један рат двадесетак година касније. До њега краљ Александар ће донети устав, узимајући за његово име „Видовдански”, док ће обележавању 550 година од Косовске битке присуствовати цео државни и црквени врх (уз молебан патријарха Гаврила Дожића), али уз уочљиво одсуство тадашњег регента, кнеза Павла.

Како данашње генерације, младе и старе, доживљавају Видовдан? Требало би правити дистинкцију од његове политичке употребе и његове историјске вредности. Видовданско политичко својство не можемо другачије ценити него као тежњу ка заокруживању српског етничког бића и исто тако моћан нагон да се преживи, у било каквим околностима и под било каквим притисцима, не би ли српски народ остао јединствен и недељив.

ТА КЉУЧНА РЕЧ – СЛОБОДА

Где је заправо наративно ткиво видовданског празника? Као што пред сваки текст ваља изабрати кључну реч, тако би и овде требало истаћи ту најбитнију, а у анализи самој, ако се дотакнемо суштине догађаја везаних за Видовдан, не видимо која би друга реч била за то подобнија него – слобода. Зар Лазар Хребелановић не сазива великаше постнемањичке државе не би ли зауставио продор османских трупа ка Бечу, који је после Маричке битке био силовит? У коју сврху кнежевина Србија проглашава рат Турској 1876. године, ако не да се ослободи туторства? И нећемо ли ваљда рећи да

иза њега. Дилема цара Лазара између царства небеског и царства земаљског, међутим, остаје трајна амплитуда наших погуба од једне до друге жеље, увек започете и никад довршене. Колико год да има воље да се настави, толико, парадоксално, има и уверења на треба на истом месту остати. Зато Видовдан мора бити раскршће слободе у које улазимо са јасном намером да уважимо традицију, а из којег излазимо са свешћу народа који опстаје и у времену највећих искушења.

На Видовдан нас сети и пуцањ Гаврила Принципа, којим се отвара страдање и нашег и осталих европских народа. Игром судбине, или просто случаја, у Версају се

се Гаврило Принцип играо хајдука, јурећи жандаре по сарајевској калдрми, глумећи једног од првих „терориста” са ових простора, како га је у првој објави прогласила бечка штампа? Не, немојмо машини поенту: завереник и члан „Младе Босне” атентат је извршио не би ли скинуо окове својој земљи, која је морала да плаћа империјалистичке рачуне и она тако позната раскусуравања која су и одвела до Великог рата.

Остаје нам да верујемо да ове чињенице зна сваки иоле упућенији средњошколац у нашој земљи. Ако није, упознаће их у Шотрином филму „Бој на Косову”, или читајући мемоаре Васе Чубриловића, књиге Радослава Гађиновића, па што да не и романа Добрице Ћосића, у којима ће тражити дух времена. Али ако није спреман да чињенице и осети и да их својим разумевањем оплемени, онда ће тај исти средњошколац остати на нивоу оног појединца који у Видовдану тражи још један од разлога зашто је српски народ био оно што јесте, а не и шта би могао да буде, а у већини је случаја, када говоримо о положају малих народа и њиховој будућности, то заправо и најбитније. Треба бити реалан и ценити логику догађаја много више него догађај сам. Јер, можда, Видовдан и није био само пораз или само победа. У бити, вероватно је да био и нешто више: онај тако потребни, али и тако редак одсјај вере у нешто више, које се вероватно не може ни описати, па ни дефинисати, али због којег, ево већ вековима, генерације трају и живе, с надом да ће их потомство памтити као што памти и браћу Југовића, које је њихова мајка сузама отпратила у небо. ■

Америчке санитарске мисије у Србији у Првом светском рату

ДРАГОЦЕНА ПОМОЋ САВЕЗНИКА

Помоћ коју је Србији у Првом светском рату и непосредно након рата пружио Амерички црвени крст и хуманитарне организације под његовим окриљем представља једну од најсветлијих тачака у историји српско-америчких односа. Амерички грађани који су иза ње стајали неспорно заслужују да их се и данас сетимо.

Пише пуковник проф. др Далибор ДЕНДА

Иако су САД биле неутралне све до 6. априла 1917, када су ушле у рат на страни сила Антанте и њихових савезница, хуманитарни ангажман ове земље започео је одмах по избијању сукоба. Америчке санитетске мисије организоване су и упућиване у многе зараћене земље, укључујући и Србију, под окриљем Америчког црвеног крста. Када је Србија у питању, уз званичне санитетске мисије постојале су иницијативе Рокфелерове комисије и Комитета милосрђа, као и појединачне иницијативе – Мејбел Грујић, Џона Фротингама, Рут Фарнам, Малвине Хофман, Михајла Пупина итд.

Прву медицинску помоћ већег обима Србији упутио је Џон Фротингам, супруг Јелене Лозанић, кћерке академика и професора Београдског универзитета Симе Лозанића. Он је отпремио војну болницу са 250 кревета и са најсавременијим хируршким инструментима и другом медицинском опремом у вредности од ондашњих 200.000 долара (данашња вредност била би 3.600.000 \$). Део ове опреме коју је у Солуну примио српски санитетски потпуковник др Војислав Суботић отпремљен је у Ђевђелију, део у Скопље и део у Ниш.

Заједно са овом материјалном помоћи у Србију је стигла и прва Америчка санитетска мисија (АЦК) од три лекара и шест медицинских

сестара, коју је предводио др Едвард Рајан. С њим су дошла још два лекара, др Џејмс Донован и др Вилијам Ахерн. Мисија је стигла у Београд 16. октобра 1914. и размештена је у напуштену зграду Главне војне болнице преко чијег крова је развијена огромна америчка застава да би се спречило бомбардовање. Доктор Рајан и његов тим су током боравка у Београду обавили више од 8.000 операција и остали у граду да брину о становништву чак и током краткотрајне аустроугарске

окупације у децембру 1914. године.

РАД АМЕРИЧКЕ САНИТАРНЕ КОМИСИЈЕ

Као одговор на додатни захтев српске владе, АЦК је у новембру 1914. године послао још две медицинске екипе, које су биле под руководством др Итн Батлера и др Ернеста Магрудера. Њима су помагали др Џејмс Донели, др Шедвуд Бизли, др Клепам Кинг и др Мортон Лејн са још дванаест медицинских сестара. Они су почетком јануара 1915. године стигли у Србију. Већина је распоређена у новоформирану болницу у Ћевђелији. У фебруару 1915. године из Америке је као помоћ дошао др Ерл Бишоп Даунер, а у марту још неколико сестара, те др Рејнолд Кирби-Смит са три медицинске сестре. Укупно три лекара и девет медицинских сестара из америчких мисија оболело је од тифуса, међу којима и др Рајан. Доктори Донели и Магрудер умрли су од пегаваца у првим месецима 1915. године.

Услед епидемије тифуса АЦК је, у сарадњи са Рокфелеровом фондацијом, у Србију упутио Санитарну комисију – групу санитарних инжењера и лекара, који су у периоду март–октобар 1915. били у саставу међународне санитарне комисије на сузбијању епидемије тифуса. Санитарни инжењери били су важан део медицинских тимова. Они су се специјализовали за пречишћавање воде, контролу размножавања комараца и мува, одлагање отпада и чишћење канализације.

Санитарна комисија стигла је у Србију у оквиру три

Доктор Едвард Рајан је предводио прву Америчку санитарску мисију од три лекара и шест медицинских сестара

Прва санитарска мисија АЦК коју је предводио др Едвард током боравка у Београду обавила је више од 8.000 операција, а њени чланови остали су у граду да брину о становништву чак и током краткотрајне аустроугарске окупације у децембру 1914. године

санитарска тима са више од 40 чланова. Први тим, који је стигао у Ниш у априлу 1915. године, предводио је директор др Ричард Стронг. За њим су стигли и др Томас Џексон, главни санитарни инспектор, др Ханс Цинсер, бактериолог, др Ендрју Селардс, клинички лаборант, др Џорџ Шатук, клинички асистент, др Колдвел (D. W. Caldwell), болнички администратор, др Гринел (F. V. Grinnell), Волтер Стендифер и Луис де ла Пења, помоћници санитарног инспектора, те Хобарт Бринк, секретар.

У мају је стигао и тим предвођен Едвардом Стјуартом. Део тима чинили су стручњаци са Масачусетског института

за технологију: др Алберт Корнелијус, др Стенли Озборн, др Ралф Менделсон, др Харолд Мичел, Јустас Магун, Елиот Гејџ, Џорџ Бејкман, Хенри Бергер, Р. Д. Бејтс, Џ. Херингтон, Карл Бак, Алберт Бак и Чарлс Фокс. У другом делу тима били су санитарни радници који су претходно били ангажовани у гушењу епидемија колере и маларије у Панами: Клемент Чин, др Флитвуд Гравер, Џералд Лафлин, Чарлс Крафтс, Џорџ В. Тејлор, Отис Т. Кембел, Е. Д. Гејл, Ф. П. Браво. Трећи део чинили су стручњаци са Харварда: Ричард Лајман, Хејзелхурст, Т. Р. Шунмејкер и др Џон Ј. С. Шмит са Универзитета „Џонс Хопкинс“. У јулу 1915. стигли су др Хари Плоц, др Џорџ Бер и секретар комисије Џејмс Кин.

Главни штаб Санитарне комисије успостављен је у Скопљу. Ту је у једном складишту постављена импровизирана клиника, у којој је почела да ради лабораторија за производњу вакцина. Из штаба у Скопљу комисија је слала екипе у Ниш, Пећ, Ћаковицу, Битољ, Митровицу, Призрен, Велес, Приштину, Урошевац, Тетово, Штип, Куманово, Криву Паланку, Врање, Прилеп, Охрид, Дојран и Ћевђелију. Вршена је вакцинација тетра вакцином против колере, тифуса и паратифуса А и Б. Осим вакцинације, амерички бактериолози водили су борбу против тифуса, колере и дизентерије тако што су тестирали воду

у бунарима. Вршена је и бактериолошка контрола хране. Одводни канали су чишћени или су ископавани нови, док је у Нишу постављена нова канализациона мрежа. Рад на спречавању маларије састојао се у исушивању мочвара, сечењу трске у приобаљу и у коришћењу мрежа за комарце. Тромесечни рад међународне Санитарне комисије успешно је завршен 12. августа сузбијањем епидемије тифуса. Србију су крајем августа напустили доктори Гринел, Шатук, а затим и Стронг и Селардс. Након одласка др Ричарда Стронга, америчком санитарном мисијом у Србији управљао је Едвард Стјуарт.

КОЛУМБИЈА ЕКСПЕДИЦИЈА

Поред мисија АЦК, један од значајнијих хуманитарних подухвата представљала је и Колумбија експедиција за пружање помоћи (Columbia Relief Expedition), коју је у пролеће 1915. године покренуо професор Михајло Пупин. Требало је да ради под супервизијом Америчког црвеног крста и имала је за циљ да помогне у снабдевању свих делова

Србије храном, медицинском опремом и лековима, те да донесе у земљу велику количину пољопривредних алатки и семена које је обезбедио Српски одбор за пољопривредну помоћ из САД (Serbian Agricultural Relief Committee).

Експедицију су чинили 24 студента, углавном са Колумбија универзитета, и 26 Срба из Америке у својству превозилаца. Они су стигли у Ниш 24. јула 1915, допремивши и 24 аутомобила, посебно прилагођена за потребе мисије. Потом је део експедиције упућен аутомобилима на југ Србије и у Македонију, ради борбе против тифуса и евидентирања оболелих од заразних болести, док су остали послати у регион Смедерева и Пожаревца, где су имали задатак да транспортују кукуруз у складишта или до најближе железничке станице, као и да га достављају становништву. Крајем септембра и током прве половине октобра 1915. године, по окончању експедиције, у САД се вратило десет чланова, док су остали наставили са хуманитарним радом под окриљем Црвеног крста.

До краја јуна 1918. године АЦК је за рад у Србији из Ратног фонда добио 1.000.582,01, а за српске ратне заробљенике робу и одећу у вредности од 1.609.286,51 долара (свеукупно око 47.000.000 садашњих долара). На предлог др Едварда Рајана, АЦК је почетком августа 1918. године упутио Црвеном крсту Србије на поклон суму од 50.000 долара (данас око 900.000 долара)

ХУМАНИТАРНА ПОМОЋ ОКУПИРАНОМ СТАНОВНИШТВУ

После инвазије Централних сила на Србију Америчка санитарна мисија поделила је преосталу територију на два здравствена округа – источни, са центром у Скопљу под вођством Озборна, и западни под управом др Менделсона. У октобру 1915. године на београдски фронт послата је пољска болница, која је радила све до повлачења у Албанију, у децембру је један број чланова мисије евакуисан, док су се други још неко време задржали у Србији, где су се придружили особљу болница, радећи на прихватању и збрињавању великог броја рањеника. Американци су истакли своју заставу на болници леди Пеџет у Скопљу и пошли у сусрет бугарској војсци, чиме је страним медицинским мисијама у Скопљу била гарантована безбедност. По повратку лекара у САД иза њих су остале формиране лабораторије које су дистрибуирале серум против тифуса и настављале рад. Едвард Стјуарт, који је предводио мисију АЦК, пребацио се са члановима своје комисије у Бугарску, где је желео да настави рад са српским избеглицима. Будући да бугарска влада то није дозволила, Стјуарт је са својим тимом понудио помоћ становништву северне Србије под аустроугарском окупацијом. Аустроугарска влада је прихватила његову понуду у јануару 1916. и већ следећег месеца Стјуарт је купио храну у Румунији и транспортовао је баржама Дунавом до Београда, где је дистрибуирана становништву. У Београду је све до октобра 1916. године остао и

Болница Америчког црвеног крста (Главна војна болница) у Београду под управом др Едварда Рајана (1914–1916)

др Рајан, који се старао о болници и становништву. Када је цео посао око расподеле помоћи завршен, аустроугарска влада позвала је Амерички црвени крст да оконча своје активности и напусти Србију најдаље до 1. јануара 1917. године. Штаб АЦК се потом пребацио у Солун, где је обезбеђивао храну, смештај и медицинску помоћ хиљадама српских војника и избеглица.

Од почетка 1917. на чело комисије за Србију (American Red Cross Commission for Relief of Serbia) постављен је доктор Едвард Рајан.

БОЛНИЦЕ АМЕРИЧКИХ ЖЕНА

Амерички црвени крст је у августу 1917. послао и пету по реду комисију за помоћ Србији, коју је предводио Корденио Арнолд Северанс. Он је био отворен и за ангажовање америчких лекарки за помоћ српској војсци и избеглицама. На ту идеју дошао је захваљујући агитацији докторке Розали Мортон, једне од првих жена хирурга ангажованих на Универзитету Колумбија. Детаљна обавештења о стању у Србији докторка је добила од својих колега који су били

Болничарка
Америчког
црвеног крста
са пацијентима
у болници АЦК
у Београду 1914.
године

ангажовани у Србији 1915. године. Амерички црвени крст именован је потом за специјалног комесара и послао у Македонију да допреми медицинску помоћ.

Розали Мортон се на Солунском фронту детаљно упознала са организацијом пољских болница, посебно Болница шкотских жена. Пошто ју је дубоко потресла судбина Србије, вратила се у САД са идејом да организује преко потребну медицинску помоћ српским војницима и избеглицама. На састанку Медицинске женске националне асоцијације у јуну 1917. одржала је предавање о својим искуствима са фронта и улози енглеских и шкотских лекарки у рату, па је на њену иницијативу осмишљен програм Болница америчких жена у Европи, у којима би биле ангажоване искључиво америчке лекарке.

Прве лекарке Болница америчких жена биле су Реџина Флад Кис и Франсис Мејбел Флад, које су у децембру 1917. ступиле на дужност при Америчком црвеном крсту на Солунском фронту. Оне су организовале болницу у Водену (данас Едеса), граду са 6.000 становника, у коме је тада боравило и 16.000 избеглица.

Пошто је дуго постојала одбојност према њиховом раду јер се веровало да је реч о сифражеткињама, Болнице америчких жена су тек од 21. јуна 1918. означаване као јединице Америчког црвеног крста, са истим правима и обавезама као припадници АЦК у иностранству.

До краја јуна 1918. године АЦК је за рад у Србији из Ратног фонда добио 1.000.582,01, а за српске ратне заробљенике робу и одећу у вредности од 1.609.286,51 долара (свеукупно око 47.000.000 садашњих долара). На предлог др Рајана, почетком августа 1918. године АЦК је упутио Црвеном крсту Србије на поклон суму од 50.000 долара (данас око 900.000 долара).

После пробоја Солунског фронта и успешних борби за ослобођење Србије главни штаб Комисије АЦК за Србију, предвођен новим комесаром пуковником Томасом Фарманом, који је заменио доктора Рајана, премештен је у Београд. Томас Фарман предводио је седамдесет хуманитараца АЦК у северној Србији, а мајор Џ. П. Кери њих 24 у јужној Србији. Како су се након ослобођења бројни ратни заробљеници вратили из Бугарске заражени тифусом, у децембру 1918. и Болница америчких жена из Водена премештена је у Битољ.

Почетком 1919. године у северној Србији било је организовано девет америчких болница, у којима је поред лекара било ангажовано и око педесет америчких медицинских сестара. У то време званичне српске власти затражиле су и помоћ од Болница америчких жена у виду нове мисије од десет

Лекари Америчког црвеног крста у Србији 1915. године

лекарки и три зубарке. Група предвођена Дором Баумен, специјалистом гинекологије, испловила је потом ка Србији 15. фебруара 1919. године. У „српској” јединици налазиле су се и Марџори Барнам, специјалиста за женске и дечије болести, Кетрин Кук и Нел Бартрам, специјалисти неурологије, Мери Елиот и Џералдин Вотсон, специјалисти анестезиологије, Мерион Стивенс и Мери Хиндман, стоматолози, Лулу Хант Питерс, лекарка специјализована за дијететику и Алберта Грин као будући менаџер болнице.

У јуну 1919. године на чело комисије за Србију постављен је пуковник Едгар Ерскин Хјум, који је имао великих успеха у спречавању избијања нове епидемије тифуса. Истог месеца за председавајућу Извршног одбора Болница америчких жена изабрана је Естер Пол Лавцој, која је већ следећег месеца, у сарадњи са Српским удружењем за заштиту деце из Америке (Српски потпорни комитет), учествовала у отпремању

групе у којој су се налазиле докторке Еванђелина Кејвен, Лила Ридаут, Мари Берсија и Елизабет Клајнмен. Овим америчким хуманитаркама српска влада предала је на коришћење велику зграду у Чачку за дечију болницу и карантин, довољну за смештај око две стотине деце. Првих годину дана у Чачку је покренут програм социјалне заштите деце, организована је брига о новорођенчади, док је докторка Кејвен и лично позивала децу и жене из града и околине да дођу у диспансер, држала часове елементарне хигијене и кућне неге за жене, обављала посете болесној деци у граду и околини и старала се о допунској исхрани за потхрањену школску децу. Америчке лекарке су само током прве године свог боравка збринуле 25.303 болесника, од којих су 14.146 била деца.

СВЕТЛА ТАЧКА У ИСТОРИЈИ СРПСКО-АМЕРИЧКИХ ОДНОСА

Како је рат формално завршен након потписивања ми-

ровног уговора са Мађарском у Тријанону 4. јуна 1920, истог месеца одлучено је да се укине комисија АЦК за Србију, а до укидања свих европских комисија дошло је у јесен исте године. То се међутим није односило на рад Болница америчких жена на територији Србије, које су биле ангажоване до 1924. године.

У Србији је од децембра 1918. године отворено шест њихових болница са укупно 415 постеља. Болница америчких жена у Битољу радила је од 1918. до 1920. године, општа болница у Велесу од 1919. до 1922, опште болнице у Приштини и Струмици од 1920. до 1921, док су у општој болници у Прилепу америчке лекарке биле активне од 1920. до 1922. године. Најдуже се одржала Дечија болница у Чачку са 150 кревета, која је радила до 1924. године. Поред тога лекарке Болница америчких жена организовале су и општу праксу и хируршку амбуланту у Битољу, општу праксу и хируршку, дечију, очну и зубну амбуланту у Велесу, општу праксу и очну амбуланту у Прилепу и Струмици, општу праксу и хируршку и венеролошку амбуланту у Приштини и диспанзере у Урошевцу, Гњилану, Грачаници и Подујеву.

Три лекара и девет медицинских сестара из америчких мисија оболело је од тифуса, међу којима и др Едвард Рајан. Доктори Донели и Магрудер умрли су од пегавца у првим месецима 1915. године.

Помоћ коју је Србији у Првом светском рату и непосредно након рата пружио Амерички црвени крст и хуманитарне организације под његовим окриљем представља свакако једну од најсветлијих тачака у историји српско-америчких односа. Амерички грађани који су иза ње стајали неспорно заслужују да их се и данас сетимо. ■

Меморијална регата
„Зоран Радосављевић“

ЈЕ ДРМ МА СЕЋАЊА

Меморијална регата „Зоран Радосављевић“ организује се у знак сећање на мајора Зорана Радосављевића, pilota чувене 127. ловачке авијацијске ескадриле „Витезови“ и страственог једриличара који је погинуо у одбрани од НАТО агресије марта 1999. године. Овог маја једрилице су заплывиле Савом и Савским језером 24. пут.

Текст и фотографије Игор САЛИНГЕР

Прва меморијална регата „Зоран Радосављевић” одржана је у септембру 1999. године у Црној Гори, на иницијативу његових пријатеља који су са њим делили страст према једрењу. Од 2007. године регата се одржава у Београду. После више од две деценије једрења у акваторију првобитно Јадранског мора, а затим на Дунаву, од прошле године и велики такмичари једре на Сави која је традиционално место окупљања најмлађих у класи „оптимист”. Организатор манифестације је удружење „Регата Зоран Радосављевић”, док је овогодишњи домаћин и суорганизатор био Академски једриличарски клуб „Београд”. Манифестацију су традиционално подржали Министарство одбране и Војска Србије симболичним налетима хеликоптера „газела” над Савом и Савским језером. Пилоти 890. мешовите хеликоптерске ескадриле „Пегази” капетан прве класе Ања Крнета и мајор Илија Шебек поздравили су учеснике регате и још једном одали пошту

херојски погинулом колеги. Речни патролни брод „Јадар” под командом водника прве класе Милоша Николића био је у улози судијског брода, а регату су обезбеђивале оба дана екипе војне хитне помоћи и припадници ронилачке чете Речне флотиле.

Ове године учествовало је више од сто једриличара. На Савском језеру такмичили су се најмлађи једриличари до 14 година у класи „оптимист”, док су се на реци Сави на регатном пољу између Аде Међице и Новог железничког моста такмичили искуснији једриличари у класама ILCA4, ILCA6, ILCA7, „микро” и „крсташ”.

На надметању у класи „микро” учествовала је и екипа Министарства одбране и Војске Србије у саставу поручник фрегате Александар Јовановић, потпоручник Филип Радонић и кадет Софија Виденовић, која је трку завршила као другопласирана.

Прво место у класи „оптимист” заузео је Владимир Вребалов из Једриличарског клуба Земун. Најбољи у ILCA4 категорији је Реља Миловановић из Једриличарског клуба Гемакс. Прво место у ILCA6 категорији освојила је Ангелина Сарачевић из Једриличарског клуба Земун, док је првопласирану у ILCA7 Марко Петковић из Академског једриличарског клуба Београд. У „микро” класи прво место заузела је посада предвођена кормиларом Миодрагом Докмановићем из Једриличарског клуба Земун.

На овогодишњој регати учествовало је пет највећих једрењака у класи „крсташ”, а пехар најбољег понела је посада коју је предводио кормилар Стефан Yuill из Академског једриличарског клуба Београд. ▀

„Балкански скок пријатељства 2023“

ЈЕДНОМ ПАДОБРАНАЦ, УВЕК ПАДОБРАНАЦ

„За отаџбину, за друга, за пушку, за војничку и ратничку част, падобранци 63. падобранске бригаде – раде!“ Традиционалним поздравом падобранаца отворен је овогодишњи „Балкански скок пријатељства“, током којег су падобранци из Србије, региона и Европе показали да љубав према небу брише све разлике

Пише Јована ШИКМАН
Фото: Матија ПОПОВИЋ

Традиционална манифестација „Балкански скок пријатељства 2023“ одржана је од 16. до 21. маја на спортском

аеродрому „Лисичји јарак“. Догађај који већ три деценије успешно окупља падобранце, ове године био је место сусрета близу 150 падобранаца из четрнаест земаља.

На овогодишњем списку учесника први пут нашли су се падобранци из Велике Британије и Финске. Пут до њиховог учешћа на „Балканском скоку пријатељства 2023“ отворила су три заједничка скока током прошле године са ветеранима 63. падобранске бригаде, са пуковником у пензији Ненадом Кузмановићем на челу, директором Удружења падобранског клуба ветерана 63. падобранске бригаде „Архистратиг“.

Џејмс Олсен из Велике Британије, члан Европског удружења падобранаца, присетио се да су их том приликом

ветерани и пуковник у пензији Кузмановић позвали да учествују на традиционалној манифестацији.

– Сматрам да је крајњи циљ удружења које окупља падобранце, попут Европског удружења падобранаца и Удружења падобранског клуба ветерана 63. падобранске бригаде, да славимо братство по припадности падобранским јединицама, а порука коју треба да пошаљемо свету је да на основу тог братства превазилазимо све разлике и да нам је крајњи циљ одржавање мира, упркос свим светским сукобима – рекао је Олсен, полажући наду у то да ће следеће године бити још више учесника из свих крајева света.

Финац Марко Ванинен, такође из Европског удружења падобранаца, професионалац је који има преко две хиљаде скокова и у последње време скаче са припадницима светских војски и специјалних јединица. Учешће на манифестацији „Балкански скок пријатељства 2023” описао је као прелепо искуство, а како је рекао, следеће године планира да дође опет и поведе свог пријатеља, такође професионалног падобранца, из Канаде.

Секретар удружења ветерана 63. падобранске бригаде из Црне Горе протојереј Мијаило Бацковић говорио је о значају ове традиционалне манифестације, истакавши да када си једном падобранац, заувек то остајеш.

– Ово што се дешава овде је веома значајно, јер су ветерани стуб или би требало да буду један од стубова друштва. Поготово друштва које има традиционалне војне вредности, као што то има српски народ. Пушка, купола и црвена беретка су једине три ствари које су на овом аеродрому важне за све нас и зато желим да се још много година окупљамо, славимо и прослављамо часно и велико име бригаде и ове црвене беретке, која су симбол крви браће која су дала живот да бисмо ми данас овде слободно стајали – рекао је протојереј Бацковић.

Вишеструки државни првак са више од две хиљаде скокова, помоћник команданта јединице за обезбеђење одређених личности и објекта Министарства унутрашњих послова Републике Србије потпуковник полиције Игор

НЕПОВОЉНИ ВРЕМЕНСКИ УСЛОВИ

Програм манифестације током прва два дана није у потпуности реализован услед неповољног времена. Једним налетом хеликоптера Ми-8 скочило је двадесет падобранаца, док су остали учесници чекали разведравање. Престанак ветра и прве трачке сунца дочекали су након свечаног отварања манифестације, уприличене у петак 19. маја. Викенд који је уследио протекао је у знаку такмичења десет екипа, а прва која је пролазила кроз строгу процену жирија била је, по одлуци жреба, екипа „Небеске видре” Војске Србије.

Жмирић редовно учествује на „Балканском скоку пријатељства”.

– Сматрам да су манифестације овог типа изузетне зато што долазе ветерани из окружења и наше земље, дружимо се, размењујемо искуства, али и имамо прилику да покажемо шта можемо и шта наша Република Србија може да уради – рекао је потпуковник полиције Жмирић.

Сваке године ова манифестација окупља и најстарије ветеране. Шездесетдеветогодишњи инструктор падобранства из Бање Луке Ранко Сеферовић на догађај долази због дружења, евоцирања успомена и, наравно, скокова. Титулу најстаријег учесника и ове године поносно, с осмехом на лицу, носио је осамдесетдеветогодишњи Ибрахим Калесић из Аеро-клуба „Тузла”.

– Имам хиљаду четиристо седамдесет скокова до сада, а прекјуче сам направио још један. Иначе, сваке године долазим на манифестацију „Балкански скок пријатељства” као гост – рекао је Калесић. ■

СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ

На свечаном отварању „Балканског скока пријатељства 2023” минутом ћутања одата је почаст погинулим и преминулим падобранцима. Отварању су присуствовали припадници министарства и организација који годинама дају велики допринос и подршку организовању ове манифестације. У име Министарства одбране и Војске Србије учеснике је поздравио бригадни генерал Бране Крњајић и пожелео им ведро небо. Председник Ваздухопловног савеза Србије Лабуд Булатовић указао је на значај падобранства, без кога, према његовим речима, нема ваздухопловног спорта и ваздухопловства.

Јубиларни 25. Меморијал „Горан Остојић“

СЕЋАЊЕ НА ХЕРОЈА

Демо скокови, цртежи основаца, борбе каратиста, полагање венаца, свечана академија, песме гуслара, мотоциклистичке трке, потресни стихови Горанове преминуле мајке Јованке, речи његових сабораца, венци, цвеће из руку неке нове младости, обележили су још једно сећање на борца, падобранца, команданта, о коме су већ многе песме испеване и у Србији и у Црној Гори и по коме многе школе и улице у Јагодини, Београду, Нишу, Бачком Добром Пољу, Жабљаку и другим местима добијају име.

Текст и фотографије Зоран МИЛАДИНОВИЋ

У Јагодини је 19. и 20. маја одржан јубиларни 25. Меморијал „Горан Остојић“,

у знак сећања на легендарног команданта 63. падобранске бригаде, који је погинуо 28. јула 1998. у рејону Јуничких планина, командујући припадницима 63. падобранске бригаде на задацима спречавања илегалног наоружавања терористичких снага на Космету и њиховог убацавања из Албаније на територију некадашње

СР Југославије. Меморијалу су присуствовали помоћник министра одбране за људске ресурсе Сениша Радовић, државни секретар Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Миле Карановић, припадници 63. падобранске бригаде, ветерани падобранске бригаде из свих места широм Србије, гости из црногорске општине Жабљак предвођени председником општине Иваном Поповићем, мотоциклисти, наставници и ђаци јагодинске основне школе која је име добила по Горану Остојићу и други бројни поштоваоци личности и жртве потпуковника Остојића. Манифестацију по традицији организује Удружење ветерана 63. падобранске бригаде, са пуковником у пензији Видојем Ковачевићем на челу.

Делегација Министарства одбране предвођена помоћником министра одбране Сенишом Радовићем, у којој су се налазили и начелник Управе за традицију, стандард и ветеране МО пуковник Драган Милковић и заменик начелника Регионалног центра МО Крагујевац потпуковник Гаврило Симоновић, положила је венац на бисту Горану Остојићу (рад Оље Ивањицки) у холу ОШ „Горан Остојић”.

Венце на спомен-бисту положили су и чланови породице Горана Остојића, делегације Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, 63. падобранске бригаде, Удружења ветерана 63. падобранске бригаде и других институција и удружења.

Демо скокове у школском дворишту ОШ „Горан Остојић” у Јагодини извели су припадници 63. падобранске бригаде. Малишани су одушевљено поздравили падобранце који су у двориште њихове школе спустили заставе Републике Србије и 63. падобранске бригаде и искористили прилику да се фотографишу са њима. Падобранци су са собом носили и заставу посвећену Александру Раковићу, који је погинуо 9. маја 1999. у месту Чабрат код Ђаковице. Саборци су покренули иницијативу да се Раковићу подигне споменик у насељу Стрелиште у Јагодини, надомак његовог кућног прага, знајући да је за све који су га познавали био оличење поштења, храбрости и доброте. Нема сумње да ће и Раковићев живот, попут живота Горана Остојића, младим људима бити путоказ части и храбрости.

Гости су током меморијала обишли изложбу ликовних радова ученика ОШ „Горан Остојић” и присуствовали свечаној академији. Државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Миле Карановић је у свом говору нагласио да су људи који воде ову земљу препознали и омогућили да се прича о крвавим биткама, храбрим делима и херојским подвизима и да се данас говори о Горану Остојићу на начин на који он то заслужује. „Драго ми је да ова школа и манифестација носе име истинског хероја, потпуковника Горана Остојића, храброг и одважног човека, на кога треба да се угледају ова деца и да им он буде прави пример храбрости, другарства, патриотизма и других истинских људских вредности”, рекао је Миле Карановић. На академији је изведен и пригодан културно-уметнички програм, у коме су посебну пажњу привукли епски певачи и гуслари са Дурмитора у Црној Гори, који су својим песмама показали у којој мери је народно стваралаштво већ сврстало Горана Остојића у ред бесмртних и славних јунака. Меморијални куп „Горан Остојић” завршен је такмичењем у каратеу. ■

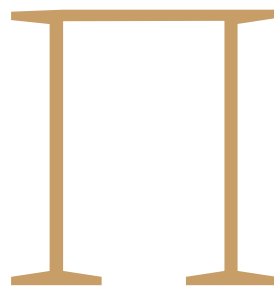
Потпуковник Горан Остојић рођен је 1962. године у Бачком Добром Пољу. После завршене Војне академије одлази у 63. падобранску бригаду, којом и командује 1998. године. Председник Удружења ветерана 63. падобранске бригаде пуковник у пензији Видоје Ковачевић истиче да је Горан Остојић увек био са својим војницима, увек на челу, да му је војска безрезервно веровала и ишла за њим. „Стамени Дурмиторац био је пример какав српски официр треба да буде. Данас са поносом можемо рећи да је Горан херој и такав ће остати”, рекао је Ковачевић.

Две деценије у CISM

УСПЕХ ИЗНАД ОЧЕКИВАЊА

Делегација Републике Србије при CISM баштини око 200 активности, 85 освојених одличја (29 златних, 26 сребрних и 30 бронзаних медаља) и запажен углед у овој јединственој међународној војној спортској организацији. Већ након учлањења Републике Србије у CISM, 2003. године, припадници МО и ВС (тада Војске СЦГ) остварили су један од најзначајнијих успеха – два подијума пливача Младена Тепавчевића (1. место на 100 метара и 3. место на 50 метара прсно), тада војника на редовном служењу војног рока.

Приредио Душан ГЛИШИЋ

аралелно са стварањем система колективне безбедности (НАТО и Варшавски уговор) развијао се и посебан правац војноспортског уједињавања. У Ници су 1948. представници западноевропских земаља основали Међународни савет за војне спортове (Conseil International du Sport militaire – CISM), чији су прокламовани циљеви: развој војног спорта и спортских контаката између националних армија, успостављање сталних веза за размену искустава, изучавање проблема физичког васпитања и спорта у војним условима и реализовање разних спортских догађаја.

С друге стране, због потребе да се искуства тренера, војних спортиста и физичке обуке у оружаним снагама Варшавског уговора боље интегришу, али и због политичких релација према Западном блоку, на иницијативу Совјетског Савеза, а с циљем учвршћивања јединства, другарства и сарадње између здружених националних армија, развоја спортског мајсторства војних спортиста и њиховог упознавања, популаризације успеха у сврху

друштвено-економског развоја и унапређивања војног спорта и размене знања кроз заједничке спортске припреме здружених армија, у Москви је 1958. формиран Социјалистички комитет здружених армија – СКДА, чије су земље чланице (СССР, Бугарска, Румунија, ДР Немачка, Пољска, Мађарска, Вијетнам, НР Кина, НДР Кореја и Монголија) за кратко време оствариле висок ниво спортских резултата, веома успешно демонстриран и на најзначајнијим цивилним такмичењима. Многи припадници националних оружаних снага били су освајачи медаља на светским и континенталним првенствима и олимпијским играма.

УЗАЈАМНИ ОДНОСИ ПРИЈАТЕЉСТВА, ПОВЕРЕЊА, ПОМОЋИ И СОЛИДАРНОСТИ

После распада Варшавског уговора и бивше СФР Југославије, дошло је до постепеног учлањивања балканских земаља у CISM. Бугарска је постала члан 1991, затим Румунија и Словенија 1992, Хрватска и Албанија 1993, Србија 2003, Македонија 2005, а Црна Гора и Босна и Херцеговина 2007. године.

Развој интернационалне војне сарадње кроз спорт на Балкану се темељи на активном чланству држава региона у CISM, што подразумева учешће припадника оружаних снага у разним програмима ове јединствене међународне војне спортске организације. Циљ CISM је да доприне се међународном напору за успостављање општег мира у свету кроз изградњу психофизички уравнотежених војних лица и узajамних односа пријатељства, поверења, помоћи и солидарности. CISM

је аполитична светска војна организација званично призната од стране Међународног олимпијског комитета и окупља оружане снаге из 140 земаља света са пет континента, укључујући све државе Балкана.

СПОРТ У ВОЈСЦИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Спорт у војсци представља нову димензију активног успостављања међународних војних односа, по чему све препознатљивије и Војска Србије и Република Србија. Саставни је део живота свих припадника МО и ВС и експлицитан начин изражавања појединаца и колектива, који се најјасније пројектује кроз развој такмичарске свести. Развојем и омасовљењем спорта у војсци постиже се не само склоност ка здравом начину живота, јачање индивидуалних психофизичких квалитета који су пожељни код војника, већ се развијају и колективни дух, осећај припадности, тактика оптималне употребе људи у сложеним биосоцијалним условима и екстремним ситуацијама, ослобађа од стреса...

Као посебна област спортских активности, која обједињава више спортских грана и дисциплина у којима се припадници Министарства

одбране и Војске Србије припремају и такмиче у оквиру домаћег и међународног спортског календара, спорт у војсци обухвата олимпијске и неоллимпијске спортове, подељене на војни спорт (војни пентатлон, војни вишебој и други војни мултиспортови) по програму и правилницима CISM и Упутства о спортским такмичењима у Војсци Србије, спортове војног карактера, по програму и правилницима

ПРИЈАТЕЉСТВО КРОЗ СПОРТ

Због многобројних успешних акција успостављања, одржавања и јачања пријатељства и поверења између земаља широм света, CISM су прихватили Организација уједињених нација и Међународни олимпијски комитет. На заседању Комитета невладиних организација УН 2007. одлучено је да CISM, као међународна војна организација, која путем разноврсних програма значајно доприноси општем миру и мирном решавању спорова у постконфликтним подручјима, добије консултативни статус у Економском и социјалном савету Уједињених нација. Годишње CISM организује око 20 светских војних првенстава, од којих су најпрестижнија у типично војним спортовима (војни пентатлон, аеронаутички пентатлон и други спортови својствени само војсци). По узору на олимпијске игре, сваке четврте године CISM организује светске војне игре („олимпијада са звездама“) на којима учествује све значајнији број елитних спортиста – припадника оружаних снага, од којих око 20 одсто чине освајачи олимпијских одличја.

надлежних гранских спортских савеза (атлетика, оријентиринг, стрељаштво, практично стрељаштво, биатлон, триатлон, падобранство, борилачки спортови, скијање, пливање, роњење, мачевање, стреличарство, једрење и веслање) и спортске игре (футсал, фудбал, одбојка, кошарка, баскет 3×3, рукомет, рагби).

Представник типично војних спортова је војни пентатлон, који се састоји од дисциплина пливање на 50 метара са препрекама, гађање стандардизованом пушком у циљ на 300 метара, бацање бомбе у циљ и удаљ, савладавање полигона 500 метара са препрекама и крос на 8.000 метара. Изузетну популарност код професионалних војних лица и кадета Војне академије баштини и војни вишебој, који се састоји од пливања на 50 метара, гађања аутоматском пушком на 100 метара, бацања бомбе у циљ и удаљ, савладавања полигона 250 метара са препрекама и кроса на 2.000 метара.

ЈАЧАЊЕ КУЛТУРЕ СПОРТА

Процес имплементације спорта у војсци у систем спорта у Републици Србији заснива се на јачању легитимне културе обављања спортских активности и спортских делатности у систему одбране Републике Србије. Са циљем унапређи-

вања здравља, образовања и културе кроз спорт, представници Министарства одбране укључени су у радне групе Владе Републике Србије и Министарства спорта за израду стратегијских законских и подзаконских прописа, којима је, као и кроз Акциони план развоја спорта у војсци, предвиђено да физичко вежбање и такмичарски спорт постану општа обавеза и навика, а не лични избор појединаца. У том смислу војни прописи дефинишу опште и посебне циљеве спорта у војсци, међу којима су обезбеђивање услова за планско и систематско бављење спортским активностима и унапређивање (одржавање) биолошког статуса (здравља), јачање моторичких, психолошких и морално-вољних особина припадника Војске Србије, као и промоција спорта у Војсци Србије, Војске Србије у Републици Србији и иностранству, кроз остваривање изузетних спортских постигнућа на великим спортским приредбама, изграђивање победничког става и навика припадника Војске Србије за бављење спортом, стварање позитивног односа према спорту, подршка раду војних спортских удружења као и других организација у области спорта у Војсци Србије, унапређивање међуљудских односа и изградња и јачање војних колектива.

ОД ПОЧЕТКА УСПЕШНИ

Република Србија баштини пуноправно чланство у CISM од пријема Државне заједнице Србија и Црна Гора на 58. Генералној скупштини и Конгресу CISM, одржаним од 10. до 18. маја 2003. године у Уједињеним Арапским Емиратима. Делегација Републике Србије при CISM од тада баштини око 200 активности, 85 освојених одличја

(29 златних, 26 сребрних и 30 бронзаних медаља) и запажен углед у овој јединственој међународној војној спортској организацији. Већ након учлањења Републике Србије у CISM, 2003. године, припадници МО и ВС (тада Војске СЦГ) остварили су један од најзначајнијих успеха – два подијума пливача Младена Тепавчевића (1. место на 100 метара и 3. место на 50 метара прсно), тада војника на редовном служењу војног рока.

Уследио је период оснаживања такмичарског спорта у Војсци Србије, као и угледа Делегације у региону, Европи и свету. Веома плодотворан период уследио је након 2006. године, у којој је успешно реализовано 12 активности из програма CISM и започет пројекат „Спорт и мир”. Подршком Генералног секретаријата CISM прихваћена је иницијатива наше делегације о успостављању посебног програма CISM „Спорт и мир”, који би приближио припаднике оружаних снага држава које су у блиској прошлости биле у конфликту. Сагласно томе Генерални секретаријат CISM дизајнирао је 2006. пилот-пројекат, да би, успостављањем циклуса турнира у футсалу између земаља бивше СФРЈ (CISM Futsal Cup for Peace) 2009. године, идеја била и материјализована. Представљајући Министарство одбране Делегација РС при CISM била је домаћин првог, седмог и тринаестог CISM футсал купа за мир (2009. у Београду, 2015. у Сомбору и Апатину и 2022. у Новом Саду).

У претходном периоду остварена су запажена достигнућа наших спортиста на такмичењима у падобранству, практичном стрељаштву, рагбију, коњичком спорту, футсалу за жене, вишебојима и мултиспортским приредбама. Висок

СВЕЧАНОСТ

Свечаност поводом обележавања двадесет година чланства Републике Србије у Међународном савету за војне спортове – CISM одржана је 18. маја у Дому Војске Србије у Београду.

Српска делегација при тој војној спортској асоцијацији, која је, у сарадњи са Универзитетом одбране, Управом за односе са јавношћу и другим организационим целинама Министарства одбране и Војске Србије, организовала овај скуп, доделила је признања најуспешнијим спортистима и спортским екипама Министарства одбране и Војске Србије у прошлој години, а заслужним појединцима, институцијама, сарадницима и спортистима повеље за изузетан допринос афирмацији војног спорта и оствареним резултатима у раду Делегације Републике Србије при CISM-и.

На свечаности у Дому Војске пехар за најуспешнијег спортисту 2022. године, Александру Кукољу, припаднику Спортске јединице Војне академије и вицешампиону на два гренд слем џудо турнира, у Бакуу и Абу Дабију, уручио је вршилац дужности помоћника министра одбране за људске ресурсе Сениша Радовић, док је министар спорта Зоран Гајић признање за спортску екипу године доделио војној репрезентацији Србије у фудзалу, победнику међународног војног турнира „13. CISM фудзал куп за мир“, 2022. године у Новом Саду. Преносећи поздраве и честитке министра одбране Милоша Вучевића поводом јубилеја српског огранка CISM-е, вршилац дужности помоћника министра одбране за људске ресурсе Сениша Радовић истакао је да спортисти у Војсци Србије све припреме, путовања и учешћа на такмичењима, реализују истовремено са извршавањем својих редовних задатака на формацијским дужностима, због чега им је још једном одао велико признање.

Честитајући јубилеј војним спортистима, министар спорта у Влади Републике Србије Зоран Гајић истакао је да светла историја српске војске до данашњег дана инспирише наше врхунске спортисте када освајају најзначајнија светска одличја, али да није реч само о сјају медаља већ и о начину на који се освајају.

О доприносу Делегације Републике Србије при Међународном савету за војне спортове и бројним активностима из различитих програма асоцијације током претходне две деценије, након промотивног филма, говорио је шеф српске CISM-е потпуковник Негован Иванковић, који је поручио да та организација, која обележава 75. годишњицу постојања, негује пријатељство између војних спортиста широм света с циљем промоције мира и безбедности.

Признања за изузетан допринос јачању угледа Министарства одбране и Војске Србије кроз запажена спортска постигнућа у години за нама додељена су воднику Ђури Борбељу, освајачу бројних

одличја у дисциплини маратон и полумаратон, Спортској екипи Копнене војске, победнику првенства Војске Србије у трци са препрекама на 10 километара, и најперспективнијој спортској екипи МО и ВС у 2022. години – војним вишебојцима Војне академије „Немањића орлови“.

За изузетан допринос афирмацији војног спорта и оствареним резултатима у раду Делегације Републике Србије при CISM-и повеље су додељене министру спорта Зорану Гајићу, председнику српског Олимпијског комитета Божидару Маљковићу, представницима еминентних спортских институција, организационих јединица Министарства одбране и Војске Србије, као и шефовима српске делегације при асоцијацији од 2003. до 2023. године. Признања су уручена и националним гранским спортским организацијама, руководиоцима, тренерима, спортистима и сарадницима, као и представницима општина, локалних самоуправа, медија и правних субјеката.

За двадесет година активног учешћа у припреми и реализацији активности Делегације Републике Србије при CISM-и, као и за изузетан допринос оствареном угледу Републике Србије у овој међународној војној спортској организацији и промоцији војног спорта у Републици Србији и иностранству, посебна признања додељена су потпуковнику Драгану Тодорову и капетану Горану Чегару.

Свечаност, којој су осим лауреата, присуствовали и државни секретар у Министарству одбране Немања Старовић, заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Петар Цветковић, представници републичке и покрајинске владе, генерали, официри и подофицири, истакнути спортски радници и поштоваоци спорта у војсци, завршена је кратким музичким програмом Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички“, након чега су посетиоци обишли изложбу приређену поводом двадесет година чланства Републике Србије у Међународном савету за војне спортове.

Пише В. ВЈЕШТИЋ

НАЈЗАПАЖЕНИЈЕ АКТИВНОСТИ И УСПЕСИ

Међу најзначајније успехе Делегације РС при CISM убрајају се учешће 30 припадника МО и ВС на 4. Светским војним играма 2007. у Хајдерабаду (Индија), организација Европске конференције CISM 2008. у Београду, освајање сребрне медаље на 3.000 метара 2009. године (војник Мирко Петровић на 1. Дворанском светском војном првенству у атлетици) и организација два значајна спортска догађаја у Београду – 42. Светско војно првенство у маратону и 1. CISM фудсал куп за мир у Београду исте године.

Следеће године реализовано је чак 15 активности, освојено је седам медаља на 1. Светским кадетским играма у Анкари и екипна бронзана медаља у слалому на 1. Зимским светским војним играма у Вал д'Аости (Италија). Већ 2011. године 22 припадника МО и ВС учествовала су на 5. Светским војним играма у Рио де Жанеиру (Бразил), а 2013. организовано је 55. Светско војно првенство у кросу у Апатину и освојено друго место на 53. CISM светском војном првенству у скијању у Бодену (Шведска). Затим је 2015. године 28 припадника МО и ВС учествовало на 6. Светским војним играма у Мунгјангу (Јужна Кореја) и организован 7. CISM фудсал куп за мир у Апатину и Сомбору. Занимљиво је било и 2016, када је женска војна репрезентација Србије освојила треће место на 47. CISM светском војном првенству у маратону у Торину (Италија), па и касније, када је на 50. CISM светском војном првенству у маратону у Бејруту освојила још боље, друго место. Исте године војна репрезентација Србије у фудсалу освојила је 1. место на 10. Фудсал купу за мир у Даниловграду (Црна Гора), а чланови војне репрезентације Србије освојили су на 38. CISM светском војном првенству у џудоу, у Рио де Жанеиру (Бразил), још три подијума (Ања Обрадовић – сребро, Александар Кукољ и потпоручник Весна Ракић – бронзу). Најмасовније и најуспешније учешће било је 2019. у Вухану (Кина), када су на 7. Светским војним играма браћа Немеш освојили бронзане медаље у рвању, а Сања Вукашиновић бронзу у стрељаштву (тростав). Оборен је вишегодишњи војни рекорд у маратону. После застоја у активностима током епидемије ковида 19, организацијом 13. CISM фудсал купа за мир (војна репрезентација Србије у фудсалу освојила 1. место) и 1. Регионалне конференције балканских држава чланица CISM (успостављен пројекат Балканске војне игре), у Новом Саду је 2022. године започео нови талас успеха Делегације Републике Србије на међународној спортској сцени. Атлетска репрезентација Министарства одбране и Војске Србије освојила је сребрну и бронзану медаљу у екипној и сребрну медаљу у појединачној конкуренцији на 1. CISM Балканском првенству у полумаратону (БиХ, мај 2023).

ЈАЧАЊЕ ПОВЕРЕЊА И САРАДЊЕ

Након периода сукобљавања и непријатељстава у региону Балканског полуострва, спорт је успоставио тренд јачања поверења и сарадње између припадника оружаних снага, што је подстакнуто чланством припадајућих држава у CISM. Балкан непрекидно трага за начинима јачања опште сигурности, а међународна заједница препознала је спорт као универзално људско право и делотворно средство за унапређивање здравља, безбедности, просперитета и мира.

С обзиром на то да је спорт једна од најизазовнијих и најзаступљенијих друштвених појава у новом миленијуму, која привлачи знатан интерес светске популације и постаје форма, филозофија и начин живота великог броја људи, као основни циљеви спорта у војсци намећу се развијање пријатељства и солидарности међу припадницима оружаних снага, промовисање физичког образовања и спорта, допринос уравнотеженом и складном развоју војних лица и јачање мира, безбедности, поверења и сарадње у свету.

Учешћем на војним спортским приредбама из програма CISM и њиховом организацијом припадници Министарства одбране и Војске Србије имају изузетну прилику и част да представљају врхунски ниво функционалних и оперативних способности Војске Србије. На тај начин подстичу се изграђивање врлина и развој основних вредности војне професије, пре свега високе етике, духа толеранције и узајамног поштовања на свим нивоима јачања одбрамбених способности и националне репрезентативности у свету. ■

углед Републике Србије у CISM утемељен је успешном организацијом по три регионална војна првенства у маратону (2004–2006. у Београду) и полумаратону (2010–2012. у Апатину), девет регионалних војних првенстава у планинском трчању (2010–2012. у Димитровграду и 2014–2021. на Копаонику), Европске конференције CISM (2008), 42. Светског војног првенства у маратону (2009), Стратегијског семинара CISM (2010) и 55. Светског војног првенства у кросу (2013), као и пројеката CISM фудсал куп за мир (2009, 2015, и 2022) и Балканских војних игара.

Скенирајте код и погледајте све конкурсе на сајту Министарства одбране

УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ
ВОЈНА АКАДЕМИЈА

расписује

ЈАВНИ КОНКУРС

за избор лица у звање наставника у образовно-научном пољу друштвено-хуманистичких наука, и то:

1. избор једног лица у звање доцент, научна област економске науке, за ужу научну област пословна економија и менаџмент.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

1. да кандидат поседује научни степен доктора наука из области за коју се бира;
2. да кандидат није правоснажно осуђиван за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи и
3. да је кандидат професионално војно лице.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

1. да испуњава услове за избор у звање доцента из члана 17. и члана 18. Правилника о начину, поступку и ближним условима стицања звања наставника („Службени војни лист“, број 40/2021);
2. кандидати који се први пут бирају у звање доцент морају имати позитивно оцењено приступно предавање из уже научне области за коју се бирају. Трајање приступног предавања не може бити краће од 30 минута, нити дуже од једног школског часа (45 минута). Тему приступног предавања бира кандидат.

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

Уз пријаву на конкурс кандидати прилажу:

1. документацију према Упутству за припрему конкурсне документације и израду извештаја за избор у звање наставника (Одлука Сената 10/121 од 21. јуна 2022. године);
2. попуњен одговарајући образац Извештаја комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање наставника (CD или USB);
3. уверење надлежног органа МУП-а о непостојању правоснажне пресуде за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи;
4. сагласност претпостављене команде за ангажовање у наставном процесу у оквиру студијских програма Војне академије, осим за лица постављена на формацијско место наставника у Војној академији.

НАЧИН КОНКУРСИЊА

Пријаве на конкурс за избор у звање наставника подносе се на адресу **Војне академије: Велка Лукића Курјака 33, Београд, са назнаком „конкурс за избор у звање наставника“**. У пријави обавезно навести адресу и телефон, научну област, ужу научну област и звање за које се пријава подноси. Непотпуне и неблаговремено поднете пријаве неће бити разматране. Конкурсна документација неће се враћати кандидату. Конкурс је отворен 30 дана, рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања.

ВАЖНА НАПОМЕНА

Кандидати који буду изабрани у звање наставника неће бити постављани на формацијска места наставника у Војној академији, већ ће права и обавезе наставника остваривати са формацијских места на којима су већ постављени, а у складу са чланом 88. Закона о високом образовању („Сл. гласник РС“, бр. 88/2017, 73/2018 – др. закон, 67/2019 и 6/2020 – др. закон, 11/2021 – аутентично тумачење, 67/2021 – др. закон).

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЛЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ

расписује

ЈАВНИ КОНКУРС

за попуњу радних места у Војној гимназији и Војној академији Универзитета одбране пријемом лица из грађанства у својству војних службеника и намештеника у радни однос на неодређено време

Место рада Београд

У Војну академију

1. један референт за одржавање непокретности, ОАС240;
2. један референт за одржавање непокретности, ОАС240;
3. један руковалац санитарне и термотехничке опреме базена, ВКВ;
4. један инструктор практичне наставе – руковалац, ВКВ;
5. један помоћник управника сервиса термоенергетике, ОАС240;
6. две вође смене, ВКВ;
7. два инсталтера водовода и канализације, ССС;
8. један електросталтер, ВКВ;
9. један механичар за возила точкаше – возач, ВКВ;
10. један електричар за индустријске машине, ССС;
11. један руковалац, КВ;
12. два медицинска техничара – возача, ССС;
13. један молер – фарбар, КВ;
14. један вртлар, ССС;
15. један руковалац машина за прање и пеглање, КВ;
16. један перioniчар-пеглар, НСС;
17. седам помоћних радника у ресторану, НСС;
18. три помоћна радника у Сервису за одржавање чистоће, НСС.

У Војну гимназију:

19. два помоћна радника, НСС;
20. један деловођа-оператер, ССС;
21. један руковалац, ВКВ;
22. један наставник – разредни старешина, ОАС240.

Општи услови конкурса:

- да је кандидат пунолетни држављанин Републике Србије;
- да је кандидат здравствено способан за рад у Минис-

тарству одбране и Војсци Србије;

- да кандидат има одговарајућу стручну спрему за формацијско место за које конкурише;
- да кандидату раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности и да није осуђиван за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци и
- да је кандидат безбедносно проверен и да нема безбедносних сметњи за пријем на формацијско место за које конкурише.

Посебни услови конкурса:

- за радно место под бројем 1 може конкурисати лице које има завршене основне академске студије у трајању од четири године из грађевинског инжењерства, област конструкције (ОАС 240 ЕСПБ), лиценцу коју издаје Инжењерска комора Републике Србије и положене модуле word, excel, power point и основи коришћења интернета по ЕСДЛ стандарду;
- за радно место под бројем 2 може конкурисати лице које има завршене основне академске студије у трајању од четири године из електротехничког инжењерства, област енергетика (ОАС 240 ЕСПБ), лиценцу коју издаје Инжењерска комора Републике Србије и положене модуле word, excel, power point и основи коришћења интернета по ЕСДЛ стандарду;
- за радно место под бројем 3 може конкурисати лице које има завршену средњу школу, односно школу за КВ (ВКВ) раднике и специјалистичко образовање из водоводних и канализационих инсталација и положене модуле word, excel, power point и основи коришћења интернета по ЕСДЛ стандарду;
- за радно место под бројем 4 може конкурисати лице које има завршену средњу техничку школу у трајању од три године, смер: мототехника, положен специјалистички испит, образовни профил: аутомеханичар (пети степен стручне спреме) и положене модуле word, excel, power point и основи коришћења интернета по ЕСДЛ стандарду;
- за радно место под бројем 5 може конкурисати лице које има завршене основне академске студије у трајању од четири године из машинског инжењерства, област: термотехника (ОАС 240 ЕСПБ) и положене модуле word, excel, power point и основи коришћења интернета по ЕСДЛ стандарду;
- за радно место под бројем 6 може конкурисати лице које има завршену средњу школу машинске струке, образовни профил: термотехника и специјалистички испит из области термоенергетике (пети степен стручне спреме);
- за радно место под бројем 7 може конкурисати лице које има завршено средње образовање у трајању од четири године из области водоводних и канализационих инсталација;
- за радно место под бројем 8 може конкурисати лице које има средње образовање у трајању од три године, образовни профил електросталтер и специјалистички испит из области електротехнике за мреже и постројења (пети степен стручне спреме);
- за радно место под бројем 9 може конкурисати лице које има завршену средњу школу, односно школу за КВ (ВКВ) раднике, специјализацију (на основу стручности средњег образовања) образовни профил аутомеханичар (пети степен стручне спреме) и положен возачки испит „Б“ категорије;
- за радно место под бројем 10 може конкурисати лице које има средње образовање електроенергетске струке у трајању од четири године, образовни профил: електроагрегати и уређаји и положене модуле word, excel, power point и основи коришћења интернета по ЕСДЛ

- стандарду;
- за радно место под бројем 11 може конкурисати лице које има средње образовање грађевинске струке у трајању од три године и положене модуле word, excel, power point и основи коришћења интернета по ECDL стандарду;
 - за радно место под бројем 12 може конкурисати лице које има средње образовање медицинске струке у трајању од четири године, специјалност: општа медицина, положен стручни испит, одобрење за самосталан рад који издаје надлежна комора (лиценца), положен возачки испит „Б” категорије и положене модуле word, excel, power point и основи коришћења интернета по ECDL стандарду;
 - за радно место под бројем 13 може конкурисати лице које има средње образовање у трајању од три године образовни профил молерско-фарбарски манипулант;
 - за радно место под бројем 14 може конкурисати лице које има средње образовање пољопривредне струке у трајању од четири године, образовни профил ратар-повртлар;
 - за радно место под бројем 15 може конкурисати лице које има средње образовање услужне делатности у трајању од три године, образовни профил хемијско-технолошки;
 - за радно место под бројем 16 до 19 може конкурисати лице које има завршено основно образовање (НСС);
 - за радно место под бројем 20 може конкурисати лице које има средње образовање у трајању од четири године, образовни профил: биротехничар или правни техничар или пословни администратор и положене модуле word, excel, power point и основи коришћења интернета по ECDL стандарду;
 - за радно место под бројем 21 може конкурисати лице које има завршено средње образовање у трајању од три или четири године, положен специјалистички испит у односу на степен стручне спреме (пети степен стручне спреме) и положене модуле word, excel, power point и основи коришћења интернета по ECDL стандарду;
 - за радно место под бројем 22 може конкурисати лице које има завршене основне академске студије у трајању од четири године из математичких или техничко-технолошких наука и положене модуле word, excel, power point и основи коришћења интернета по ECDL стандарду.

Сагласно одредбама члана 125. Закона о Војсци Србије, при избору за пријем у службу у својству цивилног лица на служби у Војсци Србије додатно се вреднује чињеница да је кандидат супружник односно члан породице погинулог професионалног припадника Војске Србије, погинулог или умрлог од последица повреда задобијених у вршењу службе у Војсци Србије, дете палог борца, супружник професионалног припадника Војске Србије премештеног из једног у друго место службовања и супружник односно члан породице професионалног војног лица.

Пробни рад је обавезан за све кандидате који први пут заснивају радни однос у државном органу. Пробни рад за радни однос заснован на неодређено време траје шест месеци и прати га непосредно претпостављени старешина, који након окончања пробног рада надлежном руководиоцу даје писано мишљење о томе да ли је лице задовољило на пробном раду. Лицу које не задовољи на пробном раду отказује се радни однос без његове писане сагласности и без права на новчану накнаду због отказа.

Начин конкурисања:

- Кандидати који испуњавају опште услове конкурса подносе молбу (пријаву) Војној академији Универзитета одбране и прилажу следећу документацију:
- CV или кратку биографију;
 - копију личне карте (или одштампане очитане податке);
 - извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац – не старије од шест месеци);

- уверење о држављанству (не старије од шест месеци);
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);
- уверење надлежног органа Министарства унутрашњих послова да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању од најмање шест месеци (не старије од шест месеци);
- уверење државног органа у којем је кандидат био на служби да му радни однос није престајао због повреде дужности из радног односа (напомена: ово се не односи на кандидате који нису били у радном односу у државном органу);
- ECDL сертификат (за кандидате који конкуришу за радна места под бројевима 1, 2, 3, 4, 5, 10, 11, 12, 20, 21 и 22);
- возачка дозвола „Б” категорије (за кандидате који конкуришу за радна места под бројевима 9 и 12);
- доказ о положеном стручном испиту и одобрење (лиценцу) за самосталан рад који издаје надлежна комора (за кандидате који конкуришу за радно место под бројем 12);
- лиценца коју издаје Инжењерска комора Републике Србије (за кандидате који конкуришу за радна места под бројевима 1 и 2);
- доказ о стеченом 5. степену стручне спреме (за кандидате који конкуришу за радна места под бројевима 3, 4, 6, 8, 9 и 21);
- оригинал или оверена фотокопија доказа о стеченој школској спреми и то:

а) за кандидате који конкуришу за радна места под бројевима 1, 2, 5 и 22: оверена фотокопија дипломе о завршеним основним академским студијама неопходним за радно место за које кандидат конкурише (уколико кандидат не поседује у тренутку подношења документације диплому, признаће се и уверење о стеченој школској спреми, али је кандидат у обавези да на захтев Конкурсне комисије до окончања поступка по овом конкурс достави оверену фотокопију дипломе о стеченој школској спреми);

б) за кандидате који конкуришу за радна места под бројевима 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 20 и 21: оверена фотокопија дипломе средње школе и оверене фотокопије сведочанстава из свих разреда средње школе (уколико кандидат не поседује у тренутку подношења документације диплому средње школе, признаће се и уверење о стеченој школској спреми, али је кандидат у обавези да на захтев Конкурсне комисије до окончања поступка по овом конкурс достави оверену фотокопију дипломе средње школе);

в) за кандидате који конкуришу за радна места под бројевима 16, 17, 18, 19: оверена фотокопија дипломе основне школе и оверене фотокопије сведочанстава из V, VI, VII и VIII разреда основне школе (уколико кандидат не поседује у тренутку подношења документације диплому основне школе, признаће се и уверење о стеченој школској спреми, али је кандидат у обавези да на захтев Конкурсне комисије до окончања поступка по овом конкурс достави оверену фотокопију дипломе основне школе).

Сви горе наведени документи и докази се прилажу у оригиналу или фотокопији коју је оверео јавни бележник. Изузетно, у градовима и општинама у којима нису именовани јавни бележници, докази могу бити оверени у основним судовима, судским јединицама, пријемним канцеларијама основних судова, односно општинским управама као поверени посао.

Поред лица из грађанства, на конкурс се могу пријавити и лица која се налазе на служби у Министарству одбране или Војсци Србије. Наведена лица пријаву са документима достављају преко својих војних пошта, уз мишљење старешине,

односно руководиоца јединице – установе ранга батаљона, а потребно је доставити и оверену фотокопију последње службене оцене и оверен и потписан картон основних и личних података КОЛП.

Лице које је већ запослено у Министарству одбране и Војсци Србије, а које се пријављује на јавни конкурс, уместо уверења о држављанству и извода из матичне књиге рођених подноси решење о распоређивању на радно место, односно на формацијско место у организационој јединици у којој ради или решење да је нераспоређено.

Кандидати који конкуришу на више формацијских места подносе појединачне пријаве за свако формацијско место за које конкуришу, у којима наводе уз коју од пријава су приложили тражене доказе.

Изборни поступак:

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место.

Кандидати који доставе благовремену, дозвољену и потпуну пријаву на конкурс биће упућени на психолошку процену. Психолошка процена кандидата врши се према критеријумима профила за цивилна лица, а у складу са степеном образовања потребним за формацијско место које се попуњава. Психолошка процена кандидата обавља се групним и индивидуалним психолошким испитивањем. Групно психолошко испитивање подразумева психолошку процену кандидата батеријом тестова. Индивидуално испитивање кандидата подразумева процену кандидата кроз психолошки интервју и друге психолошке технике.

Кандидати који успешно прођу психолошку процену биће обавештени о термину одржавања провере знања и способности. Провера знања и способности спроводи се тако што кандидат на тесту знања одговара на питања бирањем једног тачног одговора или више тачних одговора. Провера знања и способности вреднује се тако што се одређује проценат тачних одговора. Кандидати са више од 50% тачних одговора могу да учествују у даљем току изборног поступка.

Са кандидатима који успешно прођу провере знања и способности комисија ће обавити разговор и извршити њихово рангирање у складу са критеријумима одобреним Одлуком о критеријумима за пријем цивилних лица на службу у Војсци Србије јавним конкурсом и без јавног конкурса („Службени војни лист”, број 13/19, 20/20 и 2/22).

Сва обавештења упућују се кандидату на адресу која је наведена у пријави за конкурс.

У изборном поступку биће примењени критеријуми прописани Одлуком о критеријумима за пријем цивилних лица на службу у Војсци Србије јавним конкурсом и без јавног конкурса („Службени војни лист”, број 13/19, 20/20 и 2/22), а који обухватају просек оцена са нивоа школовања које је прописано за пријем на радно место (30% од укупног броја бодова), провера знања и способности (30% од укупног броја бодова); психолошку процену кандидата (30% од укупног броја бодова) и разговор са кандидатом (10% од укупног броја бодова).

За кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност, биће извршена безбедносна провера.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос, доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

Кандидат који се не одазове позиви или не оправда изостанак, као и кандидат који не задовољи минималне критеријуме за избор у некој активности не позива се да учествује у даљем изборном поступку.

Лице задужено за давање обавештења о јавном конкурс: Марко Андрун, војни службеник, телефон 011/3603-378.

Начин подношења пријава:

Пријаве на конкурс, са приложеним доказима о испуњености услова, доставити непосредно или поштом препорушено на адресу:

ВОЈНА АКАДЕМИЈА

**Вељка Лукића Курјака број 33, Београд
са назнаком „за јавни конкурс-за радно место под ред-
ним бројем _____”**

У пријави за конкурс обавезно се наводе основни лични подаци, адреса на коју се кандидату достављају обавештења (кућна и имејл адреса), контакт телефон, назив радног места на које се кандидат пријављује (обавезно навести редни број радног места), досадашње радно и стручно искуство кандидата, подаци о посебним знањима и вештинама и доказ у смислу члана 125. Закона о Војсци Србије. Рок за подношење пријава је тридесет дана од дана објављивања конкурса у магазину „Одбрана”. Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве и непотпуне пријаве и пријаве, уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или у овереној фотокопији на дефинисани начин, биће одбачене решењем против којег кандидат може изјавити жалбу старешини команде, јединице и установе Војске Србије, односно руководиоцу организационе јединице Министарства одбране који је непосредно претпостављени старешини команде, јединице и установе Војске Србије, односно руководиоцу организационе јединице Министарства одбране у којој се врши пријем цивилног лица, у року од осам дана од дана достављања решења. Жалба не задржава извршење решења.

У циљу спровођења МЕРА ЗА ПОБОЉШАЊЕ СТАНДАРДА ПРИПАДНИКА МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ И ВОЈСКЕ СРБИЈЕ, УПРАВА ЗА ТРАДИЦИЈУ, СТАНДАРД И ВЕТЕРАНЕ СЕКТОРА ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ РАСПИСУЈЕ

ЈАВНИ ПОЗИВ

за достављање понуда ради побољшања стандарда припадника МО и ВС

Расписује се јавни позив за 2023. годину за достављање понуда за пружање услуга под повољнијим условима, а с циљем побољшања стандарда припадника МО и ВС.

Циљ расписивања јавног позива: давање једнаких могућности свим правним лицима који се баве пружањем услуга из области малопродаје робе широке потрошње, туризма и угоститељства, здравствених услуга, услуга образовања и других да доставе своје понуде на основу којих би се закључили уговори о сарадњи у корист трећих лица (припадника МО и ВС).

Рок за достављање понуда: од 1. 6. 2023. до 30. 12. 2023. године.

Повољности за понуђаче:

- потенцијално велики број корисника услуга;
- бесплатно интерно информисање (информисањем свих припадника МО и ВС о делатности понуђача и врстама понуђених услуга);
- информација о погодностима на сајту МО и ВС.

Услови за понуђаче:

- да има седиште на територији Републике Србије;
- да је основано и делује у складу са законом;
- да је уписано у одговарајући регистар и да није у поступку ликвидације или стечаја;
- да је кадровски и организационо оспособљено за пружање услуга у делатностима у којима је регистровано.

Пријаве за достављање понуда обавезно садрже:

1. фотокопију извода из одговарајућег регистра у коме су обавезно садржани, назив фирме, делатност,

ПИБ, матични број, број текућег рачуна, седиште и име овлашћеног лица;

2. понуду која је искључиво резервисана за припаднике МО и ВС, уз навођење повољности у виду одговарајућег процента погуста у односу на редовне цене производа и услуга и/или начина (одложеног) плаћања.

Адреса за достављање понуда:

Понуде се достављају поштом на адресу: **Управа за традицију, стандард и ветеране Сектора за људске ресурсе Министарства одбране, Немањина 15, 11000 Београд, или путем електронске поште: utsv@mod.gov.rs.**

Пристигле понуде разматрају се по редоследу пристизања у току целе године.

На коверти обавезно написати назив и адресу подносиоца понуде, са напоменом:

За Групу за стандард Управе за традицију, стандард и ветеране Сектора за људске ресурсе МО.

Уговори ће се потписивати са правним лицима која припадницима МО и ВС омогућавају плаћање производа и услуга путем административне забране, као и попуст и друге бенефите у односу на редовне цене производа и услуга, без спровођења посебног поступка.

За сва питања заинтересовани се могу обратити на број телефона: 011/32-03-406, а особа за контакт је војни службеник Душица Дармановић.

**УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
ВОЈНОМЕДИЦИНСКЕ АКАДЕМИЈЕ**

расписује

**ЈАВНИ КОНКУРС
ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ САРАДНИКА**

Расписује се конкурс за избор у звање сарадника:

1. једног сарадника за ужу научну област анатомија у звању асистента;
2. једног сарадника за ужу научну област психијатрија у звању асистента.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

— да је кандидат професионално војно лице / војни службеник.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА

За избор у звање асистента:

1. да је кандидат завршио одговарајућу здравствену специјализацију;
2. да је кандидат уписао докторске академске студије или му је као магистру наука одобрена тема за израду докторске дисертације;
3. да је кандидат студије завршио са просечном оценом најмање осам (8);
4. да кандидат има најмање један рад *in extenso* као први аутор у часопису са рецензијом;
5. да кандидат које показује смисао за наставни рад, на основу мишљења катедре.

За избор у звање асистента на претклиничком предмету кандидат траба да испуњава посебне услове дефинисане у тачкама 2)-5).

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

Уз пријаву на конкурс кандидати треба да приложе:

1. биографске податке и доказе о испуњености услова конкурса;

2. библиографију објављених научних и стручних радова са копијама примерака научних радова и других публикација, уколико их поседују.

НАЧИН КОНКУРСИВАЊА

Пријаве на конкурс за избор у звање сарадника подносе се на адресу **Медицинског факултета Војномедицинске академије Универзитета одбране Црногравска 17, Београд, са назнаком „конкурс за избор у звање сарадника”.**

У пријави обавезно навести адресу и телефон, ужу научну област и звање за коју се пријава подноси.

Непотпуне и неблаговремено поднете пријаве неће бити разматране.

Конкурсна документација неће се враћати кандидату.

Конкурс је отворен 30 дана, рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања.

**УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ У БЕОГРАДУ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
ВОЈНОМЕДИЦИНСКЕ АКАДЕМИЈЕ**

расписује

ЈАВНИ КОНКУРС

за избор у звање наставника у образовно-научном пољу медицинских наука, и то:

1. једног наставника за ужу научну област оториноларингологија са максиллофацијалном хирургијом у звању редовног професора;
2. једног наставника за ужу научну област оториноларингологија са максиллофацијалном хирургијом у звању ванредног професора;
3. једног наставника за ужу научну област радиологија у звању доцента;
4. једног наставника за ужу научну област интерна медицина подобласт пулмологија у звању доцента

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

1. да кандидат поседује научни степен доктора наука из области за коју се бира;
2. да кандидат није правоснажно осуђиван за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примива мита у обављању послова у високошколској установи;
3. да је кандидат професионално војно лице/војни службеник

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

1. да испуњава услове за избор у звање доцента/ванредног професора/редовног професора прописане чланом 17. и члана 18. Правилника о начину, поступку и ближним условима стицања звања наставника („Службени војни лист”, број 40/21);
2. кандидати који се први пут бирају у звање доцента морају имати позитивно оцењено приступно предавање из уже научне области за коју се бирају. Приступно предавање биће одржано 4. 7. 2023. године и не може бити краће од 30 минута, нити дуже од једног школског часа (45 минута). Тему приступног предавања бира кандидат, а све у складу са одредбама Правилника о приступном предавању наставника („Службени војни лист”, број 42/21).

ДОКУМЕНТАЦИЈА КОЈА СЕ ПОДНОСИ УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

Уз пријаву на конкурс кандидати прилажу:

1. документацију према Упутству за припрему конкурсне документације и израду извештаја за избор у звање

- наставника (одлука Сената број 10/121 од 21. јуна 2022. године), које је објављено на интернет страници Универзитета одбране (Медицинског факултета ВМА);
- попуњен одговарајући образац Извештаја комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање наставника (CD или USB);
 - уверење надлежног органа МУП-а о непостојању правоснажне пресуде за кривично дело против полне слободе, фалсификовања јавне исправе коју издаје високошколска установа или примања мита у обављању послова у високошколској установи;
 - сагласност претпостављене команде за ангажовање у наставном процесу у оквиру студијских програма Медицинског факултета ВМА, осим за лица постављена на формацијско место наставника Универзитета одбране.

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА

Пријаве на конкурс за избор у звање наставника подносе се на адресу **Медицинског факултета Војномедицинске академије Универзитета одбране – Црнотравска 17, Београд са назнаком „конкурс за избор у звање наставника“**.

У пријави обавезно навести адресу и телефон, ужу научну област и звање за које се пријава подноси.

Непотпуне и неблаговремено поднете пријаве неће бити разматране.

Конкурсна документација се неће враћати кандидатима.

Конкурс је отворен 30 дана, рачунајући од првог наредног дана од дана објављивања.

ОБАВЕШТЕЊЕ

о покретању процеса избора кандидата за учешће у мултинационалној операцији MINUSCA у Централноафричкој Републици

Обавештавају се заинтересовани кандидати да је отпочео процес избора за:

- мултинационалну операцију MINUSCA у Централноафричкој Републици на период од годину дана, са почетком ангажовања од јануара 2024. године, за дужност:

- обавештајни официр у наменским снагама „бамбари“ (TF Bambari Imagery Intelligence Officer)** – 1 дужност, општа специјалност, чин капетан – мајор

На основу члана 14. Правилника о критеријумима за избор и начину избора припадника Војске Србије који се припремају и обучавају за учешће у мултинационалним операцијама и начину издавања сертификата о оспособљености („Службени војни лист“, број 5/21) заинтересована лица детаљније информације о општим и посебним критеријумима за предметни процес избора могу добити у матичним јединицама.

Рок за пријаву заинтересованих кандидата је 9. 6. 2023. године.

ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ
Управа за људске ресурсе (Ј-1)

р а с п и с у ј е

ИНТЕРНИ КОНКУРС

за пријем у професионалну војну службу у својству официра на неодређено време, у:

Управу за телекомуникације и информатику (Ј-6) ГШ ВС

- референт за персоналне послове, ВЕС Ф0004, 1 извршилац, место службовања Београд.

УСЛОВИ КОНКУРСА

На конкурс могу учествовати официри на одређено време, подофицири на неодређено време, подофицири на одређено време, професионални војници, војни службеници и намештеници на служби у Војсци Србије и државни службеници и намештеници запослени у Министарству одбране, који испуњавају следеће услове:

а) општи услови:

- да је пунолетан;
- да је држављанин Републике Србије;
- да је здравствено и психофизички способни за службу у Војсци Србије;
- да има стечено високо образовање – завршене основне академске студије у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова или основне академске студије у трајању од најмање четири године или основне струковне студије са завршеним струковним специјалистичким студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова или интегрисане академске студије из области медицинских или ветеринарских наука;
- да има раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да нису осуђивани на казну затвора од најмање шест месеци;
- да нису старији од 45 година;
- да је безбедносно проверен и да нема безбедносних сметњи за пријем у професионалну војну службу, у складу са прописима којима је уређено вршење безбедносне провере у Министарству одбране;
- да је завршио одговарајућу војну обуку са оружјем;

б) посебни услови:

- да је официр на одређено време, подофицир на неодређено време, подофицир на одређено време, професионални војник, војни службеник и намештеник на служби у Војсци Србије и државни службеник и намештеник запослен у Министарству одбране;
- да током службе није негативно оцењиван и да има просек службених оцена најмање „истиче се“;
- да има препоруку старешине на положају команданта батаљона, њему равном или вишем положају, односно непосредно претпостављеног руководиоца.

За формацијско место:

- под редним бројем од 1: завршене студије у трајању од четири године у пољу друштвено-хуманистичких наука.

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА:

Пријаву на конкурс, која треба да садржи основне личне податке, адресу, контакт телефон и наглашено формацијско место на које конкурише, кандидати подносе јединицама –установама у којима се налазе на служби. Уз пријаву кандидат прилаже следећа документа:

- оверену копију дипломе о завршеном високом образовању;
- потписану изјаву о прихватању распореда по потреби службе на целој територији Републике Србије (својеручно пописана изјава и оверена од надлежног старешине);
- попуњен и оверен образац и сагласност за извршење безбедносне провере (тражити у команди јединице у којој се налазе на служби).

Команде јединица – установа, уз пријаву кандидата, прибављају и прилажу следећа документа:

- уверење о држављанству (оригинал или оверена копија);
- извод из матичне књиге рођених (оригинал или оверена копија);
- потврду надлежног старешине о периоду обављања дужности и у ком роду, односно служби;
- потврду надлежног старешине да ли је негативно оцењиван и просек службених оцена у току службе;
- препоручу старешине на положају команданта батаљо-

на, њему равном или вишем положају, односно неопредметно претпостављеног руководиоца;

- оверени образац картона основних личних података из ИСГР.

Пријаве кандидата са неопходном документацијом команде јединица – установа службеном поштом достављају Центру за командно-информационе системе и информатичку подршку, појединачно у затвореној коверти са назнаком „За конкурсну комисију по интерном конкурс“.

Рок за подношење пријава за пријем на службу је осам дана од дана објављивања конкурса.

Напомена: Неблаговремене, недодуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве, уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији оверену код јавног бележника – нотара, биће одбачене решењем.

ИЗБОР КАНДИДАТА ЗА ПОПУНУ ФОРМАЦИЈСКИХ МЕСТА

Изборни поступак спровеће конкурсна комисија, коју формира надлежни старешина, међу кандидатима који испуњавају услове конкурса за пријем на формацијско место на које су конкурисали.

Кандидати који испуњавају услове конкурса биће упућени на тестирање психолошких капацитета и проверу физичких способности.

Поступак избора кандидата спроводи се по принципу елиминације, тако да неиспуњавање критеријума на претходној провери – процени искључује упућивање на даље провере – процене.

Ради вршења психолошке процене, кандидати за попуну формацијских места биће упућени у надлежну војноздравствену установу (у Београду, Нишу или Новом Саду), према распореду који ће израдити и о којем ће га информисати председник конкурсне комисије.

Резултате пријављених кандидата утврдиће конкурсна комисија за пријем у професионалну војну службу на основу следећих мерила за избор:

- просек оцена на основним студијама – до 50 бодова (производ оцене и броја 5);
- провера физичке способности – до 20 бодова (производ коначне оцене и броја 4);
- основна психолошка процена кандидата – до 20 бодова (производ коефицијента основне психолошке селекције и броја 4);
- разговор – до 10 бодова (производ коначне оцене и броја 2).

Кандидати који са најбољим резултатом испуне мерила за избор биће упућени на медицинско-здравствену процену у надлежну војноздравствену установу, ради утврђивања здравствене способности за професионалну војну службу. За кандидате биће извршена безбедносна провера за пријем на рад у Војску Србије.

Уколико се кандидат не одазове позиву ради обављања општег лекарског прегледа, провере физичке способности, психолошке процене и упућивања на медицинско-здравствену процену, сматраће се да је одустао од даљег учешћа у изборном поступку.

Приликом доласка на проверу општих способности кандидати са собом обавезно носе и личну карту или војну легитимацију.

Све евентуалне трошкове путовања до касарни и војноздравствених установа ради реализације селекције, психолошке и медицинско-здравствене процене, као и евентуалне трошкове смештаја и исхране, носе кандидати који су се пријавили за попуну формацијског места официра.

Лица примљена у професионалну војну службу остварују сва права и обавезе у складу са Законом о Војсци Србије.

Конкурсна документација неће се враћати кандидатима. Све информације везане за конкурс могу се добити на сајту Министарства одбране, односно Војске Србије или на телефоне 23-428 и 23-151.

ИНФОРМАЦИЈА

О ПОСЛОВНОЈ САРАДЊИ СА ИНСТИТУТОМ ЗА ЛЕЧЕЊЕ И РЕХАБИЛИТАЦИЈУ „НИШКА БАЊА“

На основу Уговора о пословној сарадњи, који је закључен 11. априла 2023. између Министарства одбране и Института за лечење и рехабилитацију „Нишка бања“, запосленима у Министарству одбране и Војсци Србије, као и члановима њихових породица, омогућено је следеће: бањски медицински дан по цени од 4.800,00 динара по особи за лежај у двокреветној соби, с тим да попуст не важи за вансезонски период од 1. 11. 2023. до 31. 3. 2024. године, када је цена 4.500,00 динара. Могућност плаћања путем административне забране, на шест месечних рата без камате.

Пријем код даваоца услуга врши се на основу унапред извршених резервација код Одељења маркетинг, пријем и смештај гостију и рецепције даваоца услуга најмање 15 дана пре дана пријема.

Запослени у МО и ВС у обавези су да приликом пријема даваоцу услуга покажу на увид војну легитимацију – идентификациону картицу или оверену потврду о запослењу.

ИНФОРМАЦИЈА

О ПОСЛОВНОЈ САРАДЊИ СА СПЕЦИЈАЛНОМ БОЛНИЦОМ ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЈУ „MILLENNIUM MEDICAL CENTAR“

На основу Уговора о пословној сарадњи, који је закључен 12. априла 2023. године између Министарства одбране и Специјалне болнице за рехабилитацију „Millennium Medical Centar“, запосленима у Министарству одбране и Војсци Србије, као и члановима њихових породица, омогућен је попуст од 10% на редовни ценовник уз могућност плаћања путем административне забране до шест месечних рата.

Запослени у МО и ВС у обавези су да приликом плаћања покажу на увид војну легитимацију – идентификациону картицу и два примерка оверене и потписане административне забране ако се плаћање врши на тај начин. Уколико чланови уже породице користе услуге без пратње припадника МО и ВС дужни су да доставе потписану и оверену потврду запосленог члана породице који има војну легитимацију/ идентификацијну картицу, и њихову копију, као и унапред оверену потврду и потписану административну забрану, уколико се плаћање врши на тај начин.

На основу члана 13. став 1. Правилника о условима и начину стипендирања за потребе Војске Србије и о поступку утврђивања и повраћаја трошкова стипендирања („Службени војни лист“, број 9/19, 26/19 и 18/20), Министарство одбране, Сектор за људске ресурсе расписује

КОНКУРС

ЗА ДОДЕЛУ УЧЕНИЧКИХ СТИПЕНДИЈА ЗА ШКОЛСКУ 2023/2024. ГОДИНУ

Назив организационе јединице Министарства одбране и Војске Србије која је исказала потребе за стипендирањем:

Војска Србије:

- 2 ученика који се школују на четвртој години средње школе саобраћајног смера у четворогодишњем трајању;
- 2 ученика који се школују на четвртој години средње школе електротехничког смера у четворогодишњем трајању;
- 1 ученик који се школује на четвртој години средње школе електротехничког смера у чет-

4. 8 ученика који се школују на четвртој години средње школе електротехничког смера у четворогодишњем трајању;
- 4 ученика који се школују на четвртој години средње школе електротехничког смера у четворогодишњем трајању;
- 2 ученика који се школују на четвртој години средње школе електротехничког смера у четворогодишњем трајању;
- 2 ученика који се школују на четвртој години средње школе електротехничког смера у четворогодишњем трајању.

Ученици на редном броју 1 ће по завршетку школе бити примљени у радни однос у место службовања Београд, у својству подофицира.

Ученици на редном броју 2 ће по завршетку школе бити примљени у радни однос у место службовања Зуце, у својству подофицира.

Ученик на редном броју 3 ће по завршетку школе бити примљен у радни однос у место службовања Батајница, у својству подофицира.

Ученици на редном броју 4 ће по завршетку школе бити примљени у радни однос у место службовања Јаково, у својству подофицира.

Ученици на редном броју 5 ће по завршетку школе бити примљени у радни однос у место службовања Панчево, у својству подофицира.

Ученици на редном броју 6 ће по завршетку школе бити примљени у радни однос у место службовања Младеновац, у својству подофицира.

Ученици на редном броју 7 ће по завршетку школе бити примљени у радни однос у место службовања Крагујевац, у својству подофицира.

По завршеној средњој школи ученици на наведеним редним бројевима упућују се на одговарајућу војну обуку са оружјем.

По успешно завршеној одговарајућој војној обуци са оружјем ученици ће бити примљени у професионалну војну службу у својству подофицира, у складу са Законом о Војсци Србије.

Управа за војно здравство:

- 40 ученика који се школују на трећој или четвртој години средње медицинске школе у четворогодишњем трајању;
- 10 ученика који се школују на трећој години средње медицинске школе у трогодишњем трајању.

Ученици који се школују у четворогодишњем трајању ће по завршетку школе, а након обављеног приправничког стажа и положеног државног испита, бити примљени у радни однос у место службовања Београд, у својству цивилног лица.

Ученици који се школују у трогодишњем трајању ће по завршетку школе бити примљени у радни однос у место службовања Београд, у својству цивилног лица.

УСЛОВИ ЗА ДОДЕЛУ УЧЕНИЧКИХ СТИПЕНДИЈА

Право на ученичку стипендију имају ученици средњих школа чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, који су први пут уписани у одређени разред у текућој школској години чије се школовање финансира из буџета Републике Србије, који имају држављанство Републике Србије, који стално (за сваку школску годину посебно) постижу најмање врлодобар успех у учењу и одличан успех у владању и чији родитељи или старатељи имају пребивалиште на територији Републике Србије.

Стипендија се додељује ученику под условом да прихвати да ступи у службу у Војску Србије и остане у служби најмање двоструко време трајања школовања односно стипендирања.

Поред општих услова, лица морају да испуњавају и посебне услове:

- да су здравствено способна за службу у Војсци Србије;
- да се против њих не води кривични поступак за кривично дело за које се гони по службеној дужности и да нису осуђивани за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или казном малолетничког затвора или им није изрицана заводска мера;
- да су уписала школу која одговара наведеним образовним профелима.

За стипендирање лица из грађанства ради пријема у Војску Србије:

- на редном броју 1 да су ученици четврте године средње саобраћајне школе или друге средње школе, образовни профил саобраћајни техничар или техничар друмског саобраћаја или саобраћајно транспортни техничар;
- на редним бројевима 2, 3, 4, 5, 6 и 7 да су ученици четврте године средње електротехничке школе или друге средње школе, образовни профил електротехничар.

За стипендирање лица из грађанства ради пријема у Управу за војно здравство:

- на редном броју 1 да су ученици треће или четврте године средње медицинске школе, подручје рада здравство и социјална заштита, образовни профил медицинска сестра техничар;
- на редном броју 2 да су ученици треће године средње медицинске школе, подручје рада здравство и социјална заштита, образовни профил здравствени неговатељ.

Висина ученичке стипендије за школску 2023/2024. годину месечно износи:

- за ученике четвртог разреда средње школе – 35.000,00 динара и
- за ученике трећег разреда средње школе – 30.000,00 динара.

П ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТА

- Ученик приликом пријављивања на конкурс подноси следећа документа:
 - пријава (образац);
 - уверење о држављанству Републике Србије (не старије од шест месеци);
 - потврда о пребивалишту родитеља односно старатеља;
 - сведочанства о свим завршеним претходним разредима средње школе;
 - потврда да је уписао четврту односно трећу годину средње школе у текућој школској години;
 - уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);
 - уверење надлежног органа МУП да кандидат није кривично осуђиван за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или казном малолетничког затвора или му није изрицана заводска мера (не старије од шест месеци);
 - уверење о просечном месечном приходу по члану породице ученика за период јануар – јун текуће године;
 - потврда одговарајуће школске установе да не остварује право на ученичку стипендију или кредит по другом основу.
- Поднета конкурсна документа се не враћају.

III РОК ЗА ПОДНОШЕЊЕ ДОКУМЕНАТА И ОДЛУЧИВАЊЕ О ДОДЕЛИ СТИПЕНДИЈЕ

Рок за пријављивање на конкурс и подношење потребних докумената је до **29. септембра 2023. године**. Образац пријаве за конкурс може се преузети са сајта Министарства одбране на адреси: www.mod.gov.rs, у рубрици

„Конкурси, огласи, јавне набавке“.

Пријаве на конкурс доставити на адресу: Сектор за људске ресурсе Министарства одбране, Београд, Немањина 15 са назнаком „Пријава за Конкурс за доделу ученичких стипендија“.

Неблаговременом пријавом сматра се пријава која је пре-дата након истека рока за пријављивање и иста се неће разматрати.

Непотпуном пријавом сматра се пријава која не садржи сву потребну документацију која је наведена у конкурсу и која ће се одбацили као неисправна.

Одлуку о додели ученичке стипендије за текућу школску годину доноси министар одбране на основу коначне ранг-листе.

IV КРИТЕРИЈУМИ ЗА УТВРЂИВАЊЕ РЕДОСЛЕДА

Редослед пријављених кандидата за доделу ученичке стипендије утврђује се на основу:

- успеха оствареног у претходном школовању, и то:
 - општег успеха од I до III разреда четворогодишње средње школе, односно општег успеха у I и II разреду трогодишње средње школе;
 - социјално-економског статуса породице.
- Општи успех из претходно завршеног разреда средње школе исказује се бројем бодова у висини општег успеха из претходно завршеног разреда средње школе (од 3,50 до 5,00 бодова).
- Број бодова за уписани IV разред средње школе износи 1,00 бод,
- Број бодова за уписани III разред средње школе износи 0,60 бодова.
- Социјално-економски статус породице исказује се бројем бодова за просек укупних месечних прихода по члану по-

родице ученика за период јануар – јун текуће године, и то:

- до 20% просечне месечне зараде по запосленом у Републици Србији без пореза и доприноса – 0,30 бодова;
 - од 20% до 40% просечне месечне зараде по запосленом у Републици Србији без пореза и доприноса – 0,15 бодова;
 - више од 40% просечне месечне зараде по запосленом у Републици Србији без пореза и доприноса – 0 бодова.
- Просечна месечна зарада рачуна се према подацима републичког органа надлежног за послове статистике.
- Кандидати се рангирају према укупном броју бодова оствареном по свим основама које се вреднују за доделу ученичке стипендије.
- Рангирање се врши на основу достављене документације. Приликом рангирања првенство под једнаким условима има кандидат који је члан породице погинулог професионалног припадника Војске Србије, погинулог или умрлог од последица повреда задобијених у вршењу службе у Војсци Србије и професионалног припадника Војске Србије премештеног из једног места у друго место службовања.

ОБРАЗАЦ ПРИЈАВЕ НА КОНКУРС ЗА ДОДЕЛУ УЧЕНИЧКЕ СТИПЕНДИЈЕ

1	Име и презиме ученика		
2	Образовни профил за који се ученик пријављује и редни број позиције из конкурса		
3	ЈМБГ ученика		
4	Адреса ученика и поштански број		
5	Назив школске установе коју похађа		
6	Година школовања (заокружити годину школовања)	III година	IV година
7	Контакт телефон		
8	Адреса електронске поште (e mail)		
9	Изјављујем сагласност да се обавештења о току поступка доставе електронским путем, на горе наведену електронску адресу	да	не
Приложена документација (заокружити):			
1	Уверење о држављанству РС	да	не
2	Потврда да је уписао четврту или трећу годину средње школе у текућој школској години	да	не
3	Уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности	да	не
4	Уверење надлежног органа МУП да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању од најмање шест месеци	да	не
5	Потврда одговарајуће школске установе да не остварује право на стипендију по другом основу или Изјава да се одриче стипендије или кредита уколико их остварује по другом основу	да	не
6	Потврда о пребивалишту родитеља односно старатеља	да	не
7	Уверење о просечном месечном приходу по члану породице ученика за период јануар – јун текуће године	да	не
8	Сведочанства о свим завршеним претходним разредима средње школе	да	не

Подносилац пријаве (име и презиме)

V ПОСТУПАК

Кандидат за добијање ученичке стипендије подноси пријаву са потребном конкурсном документацијом Сектору за људске ресурсе Министарства одбране.

Комисију за разматрање пристиглих молби и рангирање кандидата образује организациона јединица Министарства одбране надлежна за кадрове.

На основу извршеног рангирања кандидата Управа за кадрове Сектора за људске ресурсе Министарства одбране утврђује предлог ранг-листе кандидата за ученичку стипендију и објављује је на интернет адреси Министарства одбране.

Кандидат незадовољан предлогом ранг-листе има право приговора у року од десет дана од дана његовог објављивања на интернет адреси Министарства одбране. Кандидат подноси приговор Министарству одбране – Комисији за решавање по приговору на предлог ранг-листе, коју формира министар одбране, преко Управе за кадрове Сектора за људске ресурсе Министарства одбране.

Комисија разматра приговоре и утврђује коначну ранг-листу кандидата за ученичку стипендију која се објављује на интернет адреси Министарства одбране.

Министар одбране доноси одлуку о додели ученичке стипендије на основу коначне ранг-листе.

На основу коначне одлуке министра одбране о додели ученичке стипендије ученик, односно родитељ или старатељ закључује уговор о стипендији са Министарством одбране, којим се ближе уређују права и обавезе у вези са коришћењем стипендије.

VI ИСПЛАТА СТИПЕНДИЈА

Ученику се исплаћује ученичка стипендија у десет једнаких месечних рата, до 15. у месецу за претходни месец. zdravstvo@mod.gov.rs или kadrovi@mod.gov.rs

ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ УПРАВА ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ (Ј-1)

р а с п и с у ј е

ИНТЕРНИ КОНКУРС

за пријем у професионалну војну службу у својству официра на неодређено време

у Команди за обуку:

- командир Вода за снабдевање и одржавање, ФВЕС ФК104, 1 извршилац, место службовања Пожаревац.

УСЛОВИ КОНКУРСА

На конкурс могу учествовати официри на одређено време, подофицири на неодређено време, подофицири на одређено време, професионални војници, војни службеници и намештеници на служби у Војсци Србије и државни службеници и намештеници запослених у Министарству одбране, који испуњавају следеће услове:

Општи услови:

- да су пунолетни држављани Републике Србије;
- да су здравствено и психифизички способни за службу у Војсци Србије;
- да имају стечено високо образовање – завршене основне академске студије у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова или основне академске студије у трајању од најмање четири године или основне струковне студије са завршеним струковним специјалистичким студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова или интегрисане академске студије из области медицинских или ветеринарских наука;
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да нису осуђивани на казну затвора од најмање шест месеци;
- да нису старији од 45 година;
- да су безбедносно проверени и да нема безбедносних сметњи за пријем у професионалну војну службу, у складу са прописима којима је уређено вршење безбедносне провере у Министарству одбране;
- да су завршили одговарајућу војну обуку са оружјем.

Посебни услови:

- да су официри на одређено време, подофицири на неодређено време, подофицири на одређено време, професионални војници, војни службеници и намештеници на служби у Војсци Србије и државни службеници и намештеници запослених у Министарству одбране;
- да у току службе нису негативно оцењивани и да имају просек службених оцена најмање „истиче се“;
- да имају препоруку старешине на положају команданта батаљона, њему равном или вишем положају, односно непосредно претпостављеног руководиоца;
- да имају завршене студије из области машинског инжењерства.

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА

Пријаву на конкурс, која треба да садржи основне личне податке, адресу, контакт телефон и назив формацијског места на које конкурише, кандидати подносе јединицама – установама у којима се налазе на служби. Уз пријаву кандидати прилажу и следећа документа:

- оверену копију дипломе о завршеном високом образовању којом се потврђује тражена стручна спрема, односно стечено прописано звање или занимање;
- потписану изјаву о прихватању распореда по потреби службе на целој територији Републике Србије (својеручно потписана изјава и оверена од надлежног старешине);
- попуњен и оверен образац и сагласност за извршење безбедносне провере (тражити у команди јединице у којој се налазе на служби);
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);
- уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није

кривично осуђиван казном затвора у трајању од најмање шест месеци (не старије од шест месеци).

Команде јединица – установа, уз пријаву кандидата, прибављају и прилажу следећа документа:

- уверење о држављанству (оригинал или оверена копија);
- извод из матичне књиге рођених (оригинал или оверена копија);
- потврду надлежног старешине о периоду обављања дужности и у ком роду, односно служби;
- потврду надлежног старешине да ли је негативно оцењиван и просек службених оцена у току службе;
- препоруку старешине на положају команданта батаљона, њему равном или вишем положају, односно непосредно претпостављеног руководиоца;
- образац картона основних личних података из ИСЛР.

Пријаве кандидата са неопходном документацијом команде јединица – установа службеном поштом достављати **Војној пошти 5302 Пожаревац, улица 6. Личке ББ, 12000 Пожаревац, са назнаком „за конкурсну комисију по интерном конкурс“**. Лична достава пријава може се извршити у деловодству **ВП 5302 Пожаревац**.

Рок за подношење пријава за пријем на службу је осам дана од дана објављивања конкурса.

Напомена:

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве и пријаве, уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији овереног код јавног бележника – нотара, биће одбачене решењем.

ИЗБОР КАНДИДАТА ЗА ПОПУНУ ФОРМАЦИЈСКОГ МЕСТА

Изборни поступак спровешће конкурсна комисија коју формира надлежни старешина, међу кандидатима који испуњавају услове конкурса за пријем на формацијско место на које су конкурирали.

Поступак избора кандидата спроводи се по принципу елиминације, тако да неиспуњавање критеријума на претходној провери – процени искључује упућивање на даље провере – процене.

Кандидати који испуњавају услове конкурса биће упућени на проверу физичких способности и тестирање психолошких капацитета.

Ради вршења психолошке процене, кандидати за попуњу формацијских места биће упућени у надлежну војноздравствену установу (у Београду) према распореду који ће израдити и о којем ће их информисати председник конкурсне комисије.

Кандидати који задовоље услове провере физичких способности и психолошке процене биће позвани на разговор.

Резултате пријављених кандидата утврдиће конкурсна комисија за пријем у професионалну војну службу на основу следећих мерила за избор:

1. просек оцена на основним студијама – до 50 бодова (производ коначне оцене и броја 5);
2. провера физичке способности – до 20 бодова (производ коначне оцене и броја 4);
3. психолошка процена кандидата – до 20 бодова (производ коначне оцене и броја 4);

4. разговор – до 10 бодова (производ коначне оцене и броја 2).

Кандидати који са најбољим резултатом испуне мерила за избор биће упућени на медицинско-здравствену процену у надлежну војноздравствену установу ради утврђивања здравствене способности за пријем у професионалну војну службу.

За кандидате ће бити извршена безбедносна провера за пријем на рад у Војсци Србије.

Уколико се кандидат не одазове позиву ради обављања општег лекарског прегледа, провере физичке способности, психолошке процене, разговора и упућивања на медицинско-здравствену процену, сматраће се да је одустао од даљег учешћа у изборном поступку.

Приликом доласка на проверу општих способности кандидати са собом обавезно носе личну карту или војну легитимацију.

Све евентуалне трошкове путовања до касарни и војноздравствених установа ради реализације селекције, психолошке и медицинско-здравствене процене, као и евентуалне трошкове смештаја и исхране, снос кандидати који су се пријавили за попуњу формацијског места официра.

Лица примљена у професионалну војну службу оставају сва права и обавезе у складу са Законом о Војсци Србије.

Конкурсна документација неће се враћати кандидатима.

Све информације везане за конкурс могу се добити на веб-сајту Министарства одбране www.mod.gov.rs и на веб-сајту Војске Србије www.vs.rs или на телефоне 012/523-666 локал 49-101.

ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ Управа за људске ресурсе (Ј-1)

оглашава неважећим расписане

ИНТЕРНЕ КОНКУРСЕ

За пријем у професионалну војну службу у својству официра на неодређено време, објављене у магазину „Одбрана“, број 371 и на сајту Министарства одбране дана 1. априла 2023. године, по следећем:

1. у Управи за телекомуникације и информатику (Ј-6) ГШ ВС:

1. референт за персоналне послове, ВЕС Ф0004, 1 извршилац, место службовања Београд;

2. у Управи за телекомуникације и информатику (Ј-6) ГШ ВС:

1. референт за односе са јавношћу, ВЕС Ф0004, 1 извршилац, место службовања Београд;
2. референт за заштиту сервиса, ВЕС ФН304, 1 извршилац, место службовања Београд;
3. референт за оперативне послове и обуку, ВЕС Ф0004, 1 извршилац, место службовања Београд;
4. референт за снабдевање и одржавање, ВЕС ФКВ14, 1 извршилац, место службовања Београд.

Конкурси су отворени од 1. јуна 2023.

Фото: Андрија Гавриловић